

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І АУДИТУ**

«До захисту в ЕК»
Директор інституту(декан факультету)

(підпис) Шеремет О.О.
(прізвище та ініціали)

«__» _____ 2020 р.

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри

(підпис) Чернелевський Л.М.
(прізвище та ініціали)

«__» _____ 2020 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА**

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

освітньо-професійної програми Облік і аудит

на тему: **Обліково-аналітичне забезпечення ефективного використання
малоцінних і швидкозношуваних предметів**

Виконав: здобувач ІV курсу, групи 8

Дюба Валерія Валеріївна

(підпис)

Керівник Прохорова Любов Іванівна

(підпис)

Рецензент Климаш Наталія Іванівна

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____

(підпис)

Київ – 2020 р.

Анотація

В даній дипломній роботі бакалавра розглянуто проблеми на тему «Обліково-аналітичне забезпечення ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів».

Ключові слова: малоцінних і швидкозношуваних предметів, запаси, активи.

Дана дипломна робота написана на прикладі ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» і містить у собі: сторінок - 92; рисунків –15; таблиць - 26.

У вступі дипломної роботи бакалавра розглянуто актуальність обліково-аналітичного забезпечення ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів для підприємств цукрової промисловості, розкрито мету, завдання, предмет та об'єкт обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, висвітлено економічну сутність малоцінних і швидкозношуваних предметів. Також у вступі розкрито законодавчу та нормативну базу, що регламентує ведення обліку, аналізу і аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів.

У першому розділі дипломної роботи надано техніко-економічну характеристику ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»», відображено його виробничу структуру та схему управління. В цьому розділі надається опис структури бухгалтерії обраного підприємства та існуючу форму організації обліку, розглянуто облікову політику ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

У другому розділі дипломної роботи відображено особливості ведення бухгалтерського обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, відображення у фінансовій звітності інформації про малоцінні та швидкозношувані предмети. В третьому підпункті даного розділу розкрито застосування комп'ютерних технологій з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів.

Третій розділ даної роботи відображає існуючу організацію обліку на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»», у другому підпункті наведено аналіз техніко-економічних показників ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 роки. В третьому та четвертому підрозділах розкрито відповідно, теоретичні основи економічного аналізу МПП та практичний економічний аналіз малоцінних та швидкозношуваних предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 роки, а також теоретичні основи аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів підприємства.

Summary

This bachelor's graduate work reflects the problems on the topic "Accounting and analytical support for the efficiency of the use of low-value and high-wear items".

Key words: low-value and perishable items, stocks, assets.

This thesis is written on the example of PJSC "Linovytsia Sugar Mill "Krasny" and contains: pages -92; drawings – 15; tables – 26 .

The introduction of the bachelor's thesis examines the relevance of accounting and analytical support for the efficiency of the use of low-value and high-wear items for the sugar industry, reveals the purpose, objectives, subject and object of accounting low-value and high-wear items, highlights the economic nature of low-value and high-wear items. The introduction also discloses the legislative and regulatory framework governing the accounting, analysis and audit of low value items.

The first section of the thesis presents the technical and economic characteristics of PJSC "Linovytsia Sugar Mill "Krasny"", its production structure and management scheme. This section describes the accounting structure of the selected enterprise and the existing form of accounting organization, considers the accounting policy of PJSC "Linovytsia Sugar Mill "Krasny " .

The second section of the thesis reflects the features of accounting of low-value and high-wear items, the presentation of information on low-value and high-wear items in the financial statements. The third subparagraph of this section describes the use of computer technology to account for low value items and wearables.

The third section of this paper reflects the existing accounting organization for PJSC "Linovytsia Sugar Mill" Krasnyi ", the second subparagraph analyzes the technical and economic indicators of PJSC" Linovytsia Sugar Mill "Krasnyi" for 2018-2019. In the third and fourth subsections, respectively, the theoretical foundations of the economic analysis of the IBE and the practical economic analysis of low-value and high-wear items at PJSC "Linovytsi Sugar Mill" Krasny "for 2018-2019, as well as the theoretical basis of audit of low-value and high-wear items of the enterprise.

Зміст

	Стор.
Вступ	6
Розділ І. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та його облікової політики	19
1.1. Характеристика історії та фінансово-господарської діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»	19
1.2. Структура бухгалтерії ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та форма організації обліку	26
1.3. Облікова та податкова політики ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»	30
Розділ ІІ. Бухгалтерський облік малоцінних і швидкозношуваних предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та його комп'ютеризація	35
2.1. Аналітичний і синтетичний облік малоцінних і швидкозношуваних предметів.	35
2.2. Розкриття інформації у фінансовій звітності щодо малоцінних і швидкозношуваних предметів за національними та міжнародними стандартами	51
2.3. Інформаційні технології обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів	54
Розділ ІІІ. Техніко-економічний аналіз діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр. та аналіз і теоретичні основи аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів	63
3.1. Організація аналітичної роботи на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»	63
3.2. Техніко-економічний аналіз діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр.	66
3.3. Теоретичні основи та практичний економічний аналіз ефективного використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр.	69
3.4. Теоретичні основи аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів	76
Загальні висновки і пропозиції	85
Список використаних літературних джерел	88
Додатки	92

Вступ

В сучасних умовах щодо становлення ринкової економіки України все більше і більше виникає потреба в удосконаленні бухгалтерського обліку. Найбільше це стосується великих промислових підприємств на яких існує величезна кількість господарських операцій, а від правильності їх відображення залежать основні результати діяльності підприємства.

Існуючі розбіжності у законодавчо-нормативній базі щодо оцінки, класифікації та віднесення малоцінних та швидкозношуваних предметів до певної категорії активів підприємства створює проблему щодо оптимальної організації їх обліку. А це може привести до формування неправдивих облікових даних, які відображаються у фінансовій звітності, а отже і її недостовірності. В свою чергу, висвітлення недостовірної і неправдивої інформації про фінансового-майновий стан підприємства, призводить до унеможливлення прийняття відповідних адекватних рішень як зовнішніми, так і внутрішніми користувачами. Однією із передумов для вчасного інформування менеджменту, про реальні обсяги матеріальних активів і стан на підприємстві є їх достовірною оцінка. Така інформація потрібна для проведення оцінки рішень, що приймаються на підприємстві і подальшого планування його ефективної діяльності.

В сучасних умовах розвитку та господарювання підприємств, значну увагу приділяють розробці механізму щодо раціонального використання всіх ресурсів підприємства. Всі існуючі на підприємстві засоби праці відіграють ключову роль у його діяльності, а результатом їхнього впливу на ці предмети праці є отримання кінцевого продукту. Всі предмети праці підприємства, не залежно від специфіки його діяльності, поділяються, як правило, на основні і другорядні. А отже, однією з важливих проблем є розмежування таких засобів праці на основні і допоміжні, тобто малоцінні необоротні матеріальні активи, оборотні та необоротні.

Для здійснення ефективної діяльності підприємства, йому необхідні малоцінні оборотні та необоротні матеріальні активи, тому на кожному підприємстві існує велика частка малоцінних швидкозношуваних предметів та малоцінних необоротних матеріальних активів, що належать до запасів і основних засобів відповідно.

Для спрощення планування, обліку та вирішення різних фінансових питань вказані активи підприємства за економічним призначенням подібні основним засобам праці, але в обліку відображаються окремо. Тому для проведення ефективного здійснення управління підприємством важливе формування достовірної облікової інформації з надходження, руху та вибуття малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Окрім цього, для того щоб забезпечити точність ведення обліку оборотних і необоротних активів, на кожному підприємстві повинна бути організована дієва і ефективна система внутрішнього аудиту.

Обліково-аналітичне забезпечення ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Вступ	Номер Сторінки
Здобувач	Дюба В.В.				
Науковий керівник	Прохорова Л.І.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

Аналіз різних наукових праць і публікацій, як вітчизняних так і зарубіжних вчених, свідчить про те, що розуміння суті термінів «малоцінні і швидкозношувані предмети» та «малоцінні необоротні матеріальні активи» достатньо поверхневе. Це виходить з того, що майже усі існуючі визначення зводяться до цитування окремих норм положень бухобліку. Відсутність єдиного підходу щодо критеріїв визнання цих активів і їх класифікації потребують подальших досліджень.

Досліджуючи практичні аспекти щодо обліку, аналізу і аудиту руху та ефективності використання малоцінних оборотних та необоротних матеріальних активів, присвячено багато досліджень науковців. Як свідчить досвід, переважна кількість таких публікацій, безпосередньо пов'язана і спрямована на визначення суті цих активів та опис актуальних проблем у здійсненні облікового процесу не торкаючись аналізу і аудиту. Як наслідок, внутрішній аналіз і аудит операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами на підприємствах є практично не дослідженим. Таким чином, існує нагальна необхідність щодо узагальнення відповідного пласту інформації не тільки з обліку, але й аналізу і внутрішнього їх аудиту на підприємствах різних форм власності.

Проблеми і особливості ведення бухгалтерського обліку, економічного аналізу та контролю малоцінних та швидкозношуваних предметів являються предметом досліджень різних економістів-науковців, наприклад таких як М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Н.М. Ткаченко, Л.Г. Смоляр, Л.М. Чернелевський, М.Ф. Огійчук, Н.І. Беренда, Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча, В.Г. Швець та інші. Але проведені дослідження теоретичних положень і існуючої практики бухгалтерського обліку, економічного аналізу і аудиту операцій з малоцінними і швидкозношуваними предметами, визначили цілий ряд нерозв'язаних проблем, які гальмують процес управління промисловим підприємством та не підвищують ефективність його господарювання.

Тому обрана **тема дипломної роботи є актуальною** для подальшого вивчення обліково-аналітичного забезпечення ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів, а також для дослідження методологічних особливостей проведення їх економічного аналізу і аудиту.

Враховуючи факт, що в залежності від специфіки діяльності підприємства, обсягів його господарської діяльності, МШП можуть займати значну частку його витрат. В такому випадку, це може викривляти інформацію про їх реальний розмір, враховуючи існуючі фактори фізичного і морального зносу, інтенсивності їх використання тощо.

Основною **метою дипломної роботи** є розкриття основних питань щодо оцінки малоцінних та швидкозношуваних предметів, які відповідно впливають із національних стандартів бухгалтерського обліку, а також визначення порядку щодо відображення активів підприємства на дату балансу та обґрунтування їх вартісної межі для відмежування малоцінних та швидкозношуваних активів від решти активів підприємства. При цьому необхідно також вивчити та розкрити основну нормативно-правову базу щодо обліку МШП, визначити проблемні моменти та обґрунтувати необхідність вдосконалення. На базі цього дослідити особливості обліку, аналізу і аудиту МШП в цукровій промисловості.

Предметом дослідження є малоцінні і швидкозношувані предмети.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

Основні завдання, які необхідно дослідити по обраній темі дипломної роботи є:

1. Розкрити економічну суть малоцінних та швидкозношуваних предметів, надати їх оцінку та класифікацію.
2. Провести дослідження законодавчо-нормативної бази, що регламентує ведення обліку, аналізу та аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів;
3. Надати організаційно-економічну характеристику ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»», описати його структуру управління та виробництва.
4. Розкрити структуру бухгалтерії ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та описати функціональні обов'язки кожного бухгалтера.
5. Дослідити облікову та податкову політику ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».
6. Розкрити особливості синтетичного і аналітичного облік руху малоцінних і швидкозношуваних предметів.
7. Відобразити документальне оформлення наявності і руху малоцінних і швидкозношуваних предметів.
8. Провести дослідження щодо проведення інвентаризації малоцінних і швидкозношуваних предметів, а також відображення її результатів в обліку.
9. Розкриття інформації у фінансовій звітності щодо малоцінних і швидкозношуваних предметів за національними і міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.
10. Дослідити і описати інформаційні технології з бухгалтерського обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів.
11. Дослідити організацію проведення аналітичної роботи на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».
12. Провести техніко-економічний аналіз діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 роки.
13. Розкрити теоретичні основи проведення економічного аналізу малоцінних і швидкозношуваних предметів.
14. Провести практичний аналіз наявності та ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 роки.
15. Виявити внутрішньовиробничі резерви щодо економії малоцінних і швидкозношуваних предметів, а також запропонувати заходи по їх використанню.
16. Розкрити особливості проведення аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів.

При проведенні досліджень використовувалися різні законодавчі і нормативні акти, ПКМ, Інструкції, НП(С)БО, МСБО, монографії, підручники і навчальні посібники, журнали, в яких висвітлено проблеми обліку, аналізу і аудиту МШП, а також первинні документи з обліку МШП, фінансова звітність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»». При проведенні відповідних досліджень в роботі використовувалися статистичні та економічні методи і прийоми дослідження до яких можна віднести

статистичне спостереження, зведення, порівняння, подвійний запис. Отримані результати досліджень були відображені у відповідних аналітичних таблицях.

Економічна суть малоцінних і швидкозношуваних предметів

Розкриття суті малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП) відображено в працях як зарубіжних так і вітчизняних науковців. Вітчизняні науковці вважають, що до МШП належать засоби праці, які підприємство очікує використовувати менше одного року, в той же час, вони вважають, що до малоцінних не оборотних активів можна віднести матеріальні активи з очікуваним строком корисного використання більше одного року.

На думку зарубіжних науковців МШП являються частиною матеріальних запасів, які протягом тривалого часу (але не більше одного року або одного операційного циклу) використовуються у господарській діяльності як засоби праці, та вартість яких у масштабах підприємства не настільки істотна, щоб визнати їх як необоротні активи.

Вивчаючи економічну суть малоцінних і швидкозношуваних предметів за МСФЗ 2 «Запаси» видно, що така категорія як МШП відсутня, а при складанні річної фінансової звітності МШП можуть бути поділені на дві групи [4]:

- сукупність МШП вартість яких необхідно списати на витрати;
- МШП, що переведені до складу запасів та відображені на певних субрахунках.

Основними нормативно-правовими документами, які регламентують теоретико-методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про оцінку, наявність та рух МШП і відображення їх у фінансовій звітності є П(С)БО 9 «Запаси» та Інструкція про застосування бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Дослідження визначення терміну «малоцінні і швидкозношувані предмети» наведено у таблиці 0.1.

Таблиця 0.1

Дослідження визначення терміну «малоцінні і швидкозношувані предмети»

№ зп	Автор, джерело	Визначення
1	2	3
1	П(С)БО 9 «Запаси» [11]	МШП – це предмети, що використовуються підприємством не більше 1 року або 1 операційного циклу, якщо він більше року
2	Методичні рекомендації з бухобліку запасів [6]	Це активи при умові якщо підприємству перейшли ризики та певні вигоди, які пов'язані з правом власності або із правом повного господарського управління на дані придбані або отримані активи; це активи над якими підприємство здійснює управління і контроль.
3	ПКУ [9]	Визначення відсутнє. Тому згідно з п.п. 14.1.84 ПКУ в такій ситуації слід застосовувати термінологію з П(С)БО 9. Це підтверджується і нормами пп. 13, 26 підрозд. 4 розд. XX ПКУ, в яких малоцінні предмети зараховано до категорії запасів.
4	О. Д. Данілов, Т. В. Паєнтко [27]	МШП – це засоби праці, які підприємство очікує використовувати менше одного року. До МШП також належать ті засоби праці, які, як очікують, використовуватимуть менше одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік
5	Ф.Ф. Бутинець [20]	МШП - це багаторазові матеріальні активи, очікуваний строк використання яких становить менше одного року. Протягом відведеного терміну використання вони зберігають свою початкову фізичну форму, не втрачаючи своїх функціональних якостей.

1	2	3
6	М. Ф. Огійчук, І.І. рагуліна, І.Т. Новіков [40]	МШП є засобами праці, але на відміну від основних засобів їх вартість включають у запаси
7	Л. К. Сук [49]	МШП – це предмети, що використовуються підприємством не більше 1 року або нормального операційного циклу, якщо він триває понад 1 рік. Визначення поняття «малоцінні» у стандартах немає. Підприємство самостійно визначає, які предмети в нього малоцінні і мають обліковуватися на рахунку 22

Як видно з таблиці 0.1 науковці схиляються до однієї думки - малоцінні та швидкозношувані предмети це активи, які підприємство використовує не більше 1 року або одного операційного циклу, якщо він більше року та зараховані до категорії «Запаси».

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси», малоцінні і швидкозношувані предмети визнаються активом підприємства, при ймовірності того, що підприємство отримає у майбутньому економічні вигоди, які пов'язані з їх використанням або вартість МШП може бути достовірно визначена [11].

На відміну від таких запасів як сировина, матеріали, паливо – у результаті використання у господарській діяльності обсяги МШП поступово зменшуються але зберігають при цьому свою натурально-речову форму до кінця строку корисного використання і приймають участь у процесі виробництва багато раз, тобто майже як основні засоби. Виходячи з даного визначення, усі малоцінні активи підприємства, на практиці можна поділити на дві групи:

I. Оборотні активи – це активи, які відображаються у складі запасів підприємства у формі №1 «Баланс» II розділ «Оборотні активи».

II. Необоротні активи – це активи, які відображаються у формі №1 «Баланс» I розділ «Необоротні активи» у складі основних засобів.

Таким чином, на базі відповідного поділу малоцінних активів підприємства, у групі основних засобів залишаються тільки засоби праці, що формують виробничо-технічну базу - приміщення, споруди, обладнання, інструменти, а оновлення таких активів проводиться за рахунок капітальних вкладень (на відміну від МШП, оновлення щодо яких можливе лише за рахунок оборотних коштів підприємства).

Критерієм віднесення активів до малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) чи малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА) в бухгалтерському обліку є строк їх корисного використання (рис. 0.1).

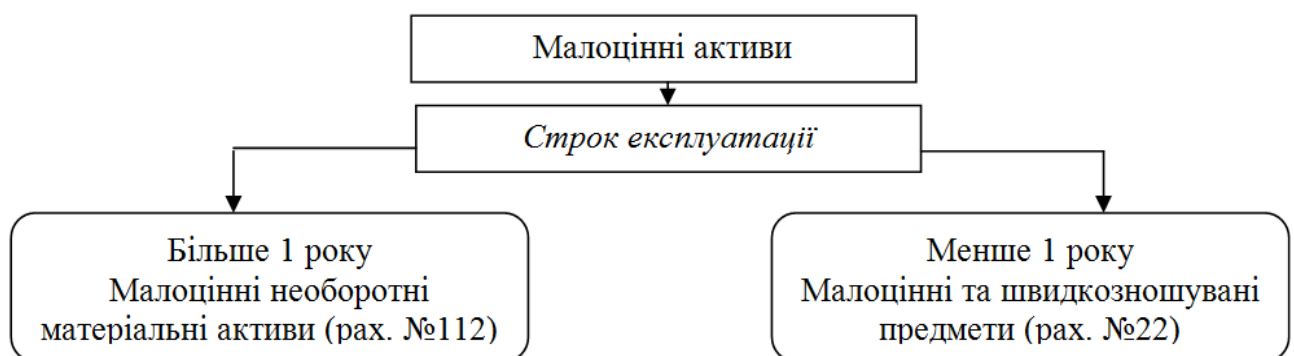

Рис. 0.1. Класифікація малоцінних активів у бухгалтерському обліку

Головне у визнанні МШП це відповідь на 2 питання:

- ✓ який строк використання ми очікуємо для даного об'єкта? Саме очікуємо, а не те скільки він взагалі фізично потенційно може прослужити. Якщо об'єкт з досвіду здатний зламатися через місяць (наприклад, ручка, олівець, свердло), то це без сумніву МШП;
- ✓ чи може він використовуватися багаторазово без зміни своєї матеріально форми?

Класифікація МШП згідно встановлених критеріїв відображено у таблиці 0.2.

Таблиця 0.2.

Класифікація МШП згідно встановлених критеріїв

Критерії і приклади	МШП чи МНМА?		МШП чи виробничі запаси?	
	МШП	МНМА	МШП	Виробничі запаси
Строк використання	Менше року	Більше року	Менше року	
Багаторазовість і незмінність форми	Менше року		так	Ні
Приклади	Свердла, пилака, офісна ручка	Вогнегасник	Картридж для принтера	Тонер для заправки картриджа у принтер

Згідно основних нормативних документів з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, у таблиці 0.3 відображено класифікацію МШП.

Таблиця 0.3

Класифікація малоцінних і швидкозношуваних предметів [50]

Види МШП	Підвиди та приклади МШП в обліку
1	2
Інструменти	Бензомоторні пилки, сучкорізи, склорізи, свердла, леза для пилок, зубила, ножі, сезонні дороги, сплавний трос, пересувні будиночки, котлопункти, бензозаправки та інше. Також спеціальні інструменти та спеціальні пристосування призначені для серійного й масового виробництва окремих видів виробів або для виготовлення індивідуальних замовлень. Це може бути набір певних інструментів, який іде для виробництва конкретного виробу тощо.
Господарський інвентар	Сюди можна віднести: предмети конторського та господарського облаштування, столовий, кухонний та інший господарський інвентар, предмети протипожежного призначення. Наприклад, вилки, ножі, ложки, чашки в офісі, клапани для вогнегасників, клапани для термосів і т.п.; предмети виробничого призначення, обладнання, що сприяє охороні праці, предмети технічного призначення, які не можуть бути віднесені до необоротних активів. Наприклад, респіратори, протигази, маски, гумові рукавички, наколінники, беруші; господарські матеріали, що використовуються для поточних потреб установ, наприклад, електричні лампи, мило, щітки, швабри, віники, відра, тощо; канцелярське приладдя, наприклад, папір, олівці, підставки для ручок, чинки для олівців, папки, дираколи, степлери, ножиці тощо;
Спецоснащення	знаряддя лову не залежно від вартості та терміну служби (трали, неводи, сіті тощо), триси; смарт-картки.

1	2
Спецодяг	До цього пункту відносяться спецодяг не залежно від його вартості, а також терміну служби (спецодяг, спецвзуття, постільні речі), також формений одяг, який призначений для працівників підприємства, одяг та взуття у закладах охорони здоров'я та освіти, а також закладах соціального захисту, які утримуються за рахунок бюджету, не залежно від вартості й терміну служби.
Інша малоцінка	Це може бути що завгодно, наприклад, калькулятор, флеш-пам'ять (флешки), картриджі для принтерів тощо. Предмети, що призначені для видачі підприємством їх на прокат та незалежно від їх вартості.

Виходячи з вищенаведеної інформації, зрозуміло, що на практиці та в економічній літературі всі активи поділяються на основні та оборотні. При цьому виділяють наступні критерії - тривалість функціонування у виробничому процесі, зміни споживчої форми, ступінь використання у виробничому процесі, ступінь перенесення вартості на виробляему продукцію. Якщо порівнювати МШП і МНМА за цими ознаками, то видно, що ці активи функціонують на підприємстві тривалий час, не змінюють своєї споживчої форми і використовуються в господарському процесі частково. Розбіжності існують лише стосовно останнього критерію (МНМА переносять свою вартість на витрати підприємства частинами, шляхом нарахування амортизації, а от швидкозношувані предмети взагалі не амортизуються і їх вартість списується на витрати діяльності в момент передачі у експлуатацію). Все це пояснюється різними термінами використання подібних активів.

Методика визнання і поділу активів підприємства на малоцінні і швидкозношувані предмети (МШП) та малоцінні необоротні матеріальні активи (МНМА) відображено на рисунку 0.2.

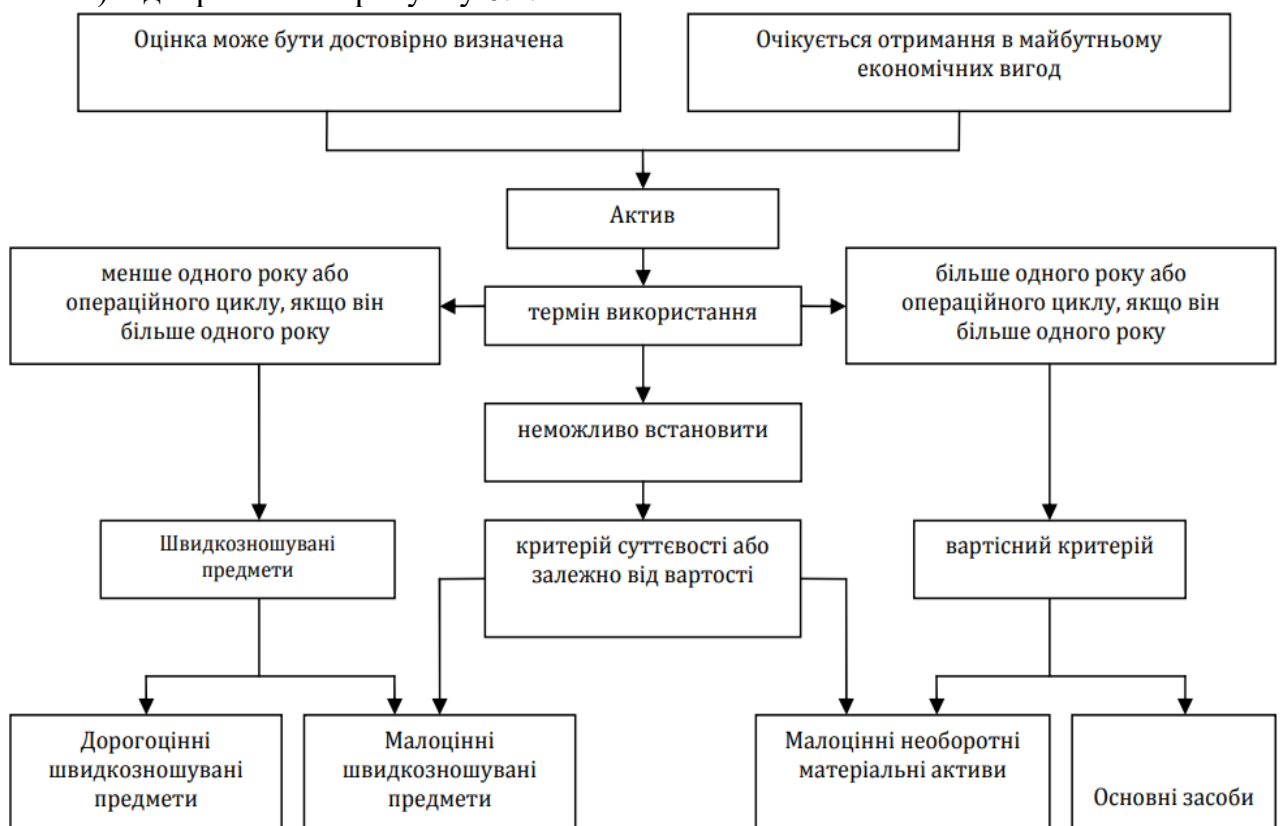

Рис. 0.2. Визнання і поділ МШП і МНМА [19, 25, 50].

Для оперативного реагування на кількісні зміни, що відбуваються у складі запасів підприємства, всі існуючі МНМА та МШП підприємства поділяють на відповідні класифікаційні групи (рис. 0.3).

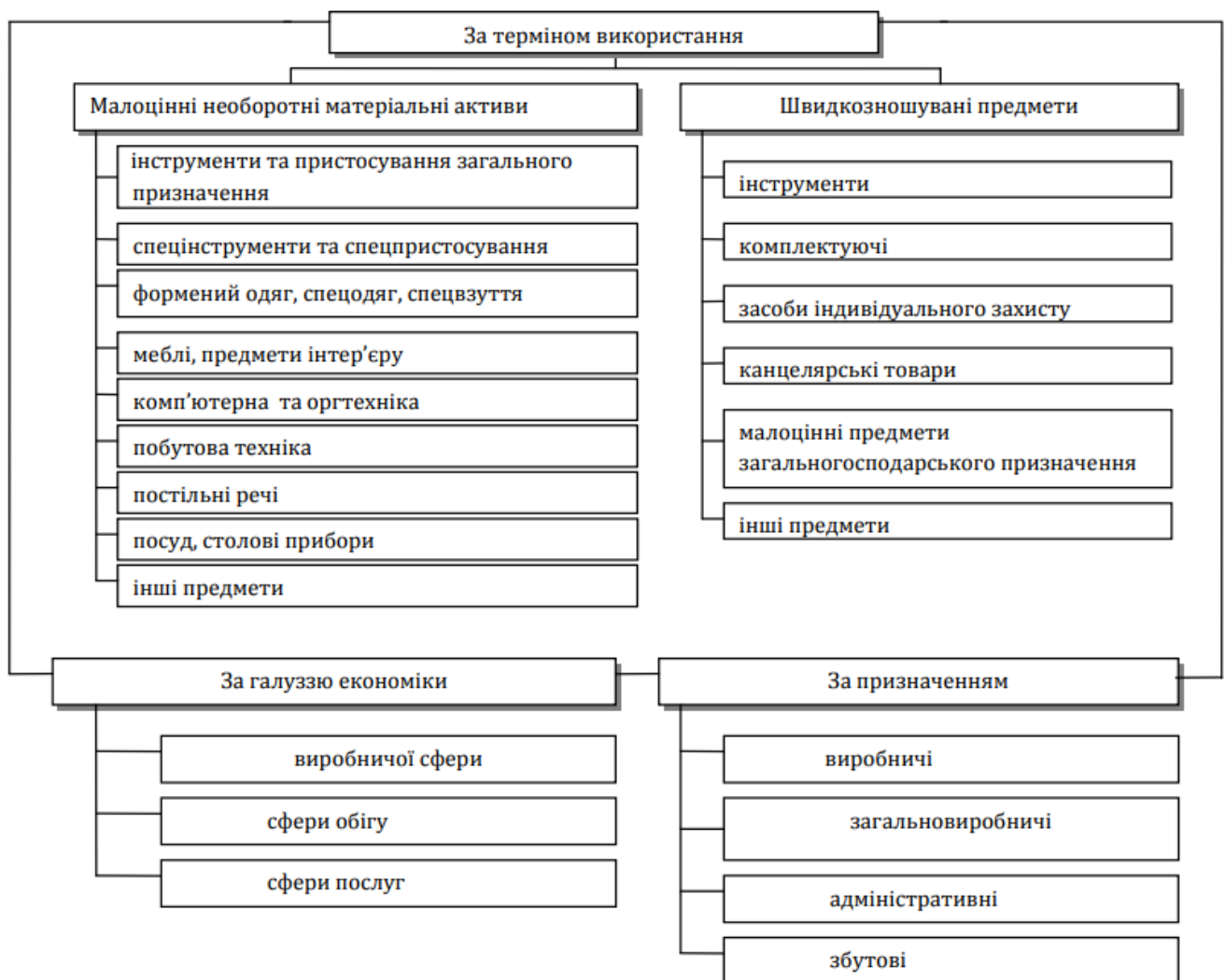

Рис. 0.3. Класифікація швидкозношуваних та малоцінних предметів підприємства*

*Складено автором на основі [19, 25, 34]

Деякі статті з вищенаведеної класифікації змінюються також і за пріоритетністю або за змістовим наповненням. Також, в залежності від мети участі у виробничому процесі розрізняють швидкозношувальні предмети загальновиробничого та виробничого призначення, а також предмети які використовуються на підприємстві у адміністративних або збутових цілях. Такий поділ є базою для правильного перенесення їх вартості на відповідні витрати діяльності.

Незважаючи на подібний характер малоцінних предметів щодо їх використання на підприємстві, як основних засобів, їх виділення зі складу основних засобів в окрему групу, як правило зумовлено двома причинами. В першу чергу, подібне виокремлення очищує категорію основних засобів від дрібних предметів праці. В такому випадку у складі основних засобів залишаються лише предмети, які утворюють безпосередньо виробничо-технічну базу підприємства. По-друге, подібне виділення дає можливість підприємству придбати малоцінні та швидкозношувані предмети за рахунок своїх оборотних коштів, в той час, як основні засоби, оновлюються шляхом капітальних вкладень за рахунок спеціального фінансування. Виходячи з цього, можна сказати, що за своїм характером малоцінні та швидкозношувані предмети подібні основним засобам,

а з точки зору порядку їх придбання вони аналогічні матеріалам. Тому саме таким проміжним станом (між основними засобами і МНМА) і обумовлюються особливості їх бухгалтерського обліку.

Малоцінні та швидкозношувальні предмети на кожному з етапів їх руху на підприємстві визнаються по різному і мають різну оцінку і це пов'язано з фактором фізичного і морального їх зносу (рис. 0.4).

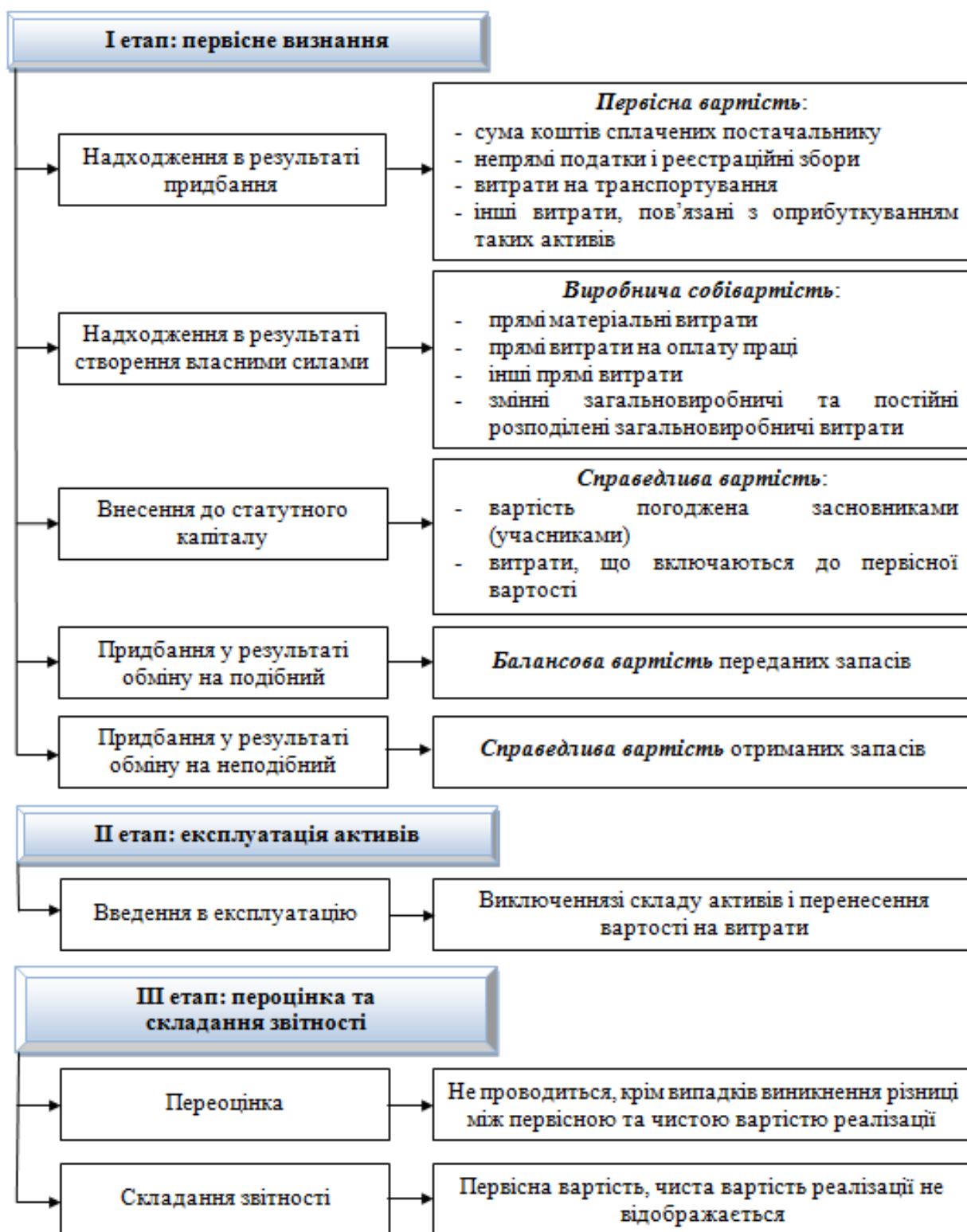

Рис. 0.4. Порядок оцінки малоцінних і швидкозношуваних предметів*

* Складено автором на базі [25, 34, 43]

Огляд законодавчо-нормативної бази з обліку, економічного аналізу і аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів

Для того щоб правильно вести облік малоцінних і швидкозношуваних предметів існує певна сукупність нормативних актів, які складають нормативну базу. В свою чергу вся існуюча нормативна база, яка використовується для ведення бухгалтерського обліку, а також для організації та проведення перевірок, ділиться на зовнішню і внутрішню.

До зовнішньої нормативної бази відносяться, як правило, закони України, різні постанови КМУ, накази, інструкції, відповідні положення або методичні матеріали з ведення обліку, формування звітності підприємства, з питань оподаткування. Також до цієї групи документів відносяться національні положення стандарти бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, національні нормативи аудиту. Такі нормативні документи необхідні для виявлення законності і достовірності відображення всіх господарських операцій підприємства, виявлення правильності та відповідності ведення обліку і фінансової звітності, а також проведення аналізу і аудиту.

До внутрішньої нормативної бази відноситься облікова політика підприємства, відповідні методичні матеріали, розпорядчі документи з організації фінансово-господарської діяльності підприємства які підлягають аналізу і зіставленню із існуючою методологією.

Нормативно-законодавчі документи мають на меті законодавчо закріпити ті чи інші аспекти діяльності як фізичних так і юридичних осіб. Вони представляють собою правила, стандарти, інструкції, які дозволяють підприємствам правильно організувати свою господарську діяльність та застерегти від невірних кроків.

Основна законодавчо-нормативна база, що регламентує ведення бухгалтерського обліку, економічного аналіз та аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів відображена у таблиці 0.4.

Таблиця 0.4

Законодавчо-нормативна база, що регламентує ведення бухгалтерського обліку, економічного аналіз та аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів

№ з.п.	Нормативний документ		Узагальнююча характеристика нормативного документу
	Назва	Дата і номер затвердження	
1	2	3	4
1	Податковий кодекс України (зі змінами і доповненням)	Від 02.12.2010р. № 2755-VI	Регулює відносини, що виникають в сфері справляння податків і зборів. Він надає перелік податків і зборів, які сплачуються суб'єктами господарської діяльності в Україні, а також порядок їх адміністрування. Також в даному кодексі визначаються платники податків і зборів, наводяться їх права і обов'язки, відображена компетенція контролюючих органів, повноваження та обов'язки посадових осіб під час адміністрування цих податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства.

1	2	3	4
2	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами і доповненням)	Від 16.07.1999р. №996	Визначає правові засади щодо регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку, а також формування фінзвітності в Україні. В даному законі передбачається державне регулювання бухгалтерського обліку і фінансової звітності, метою якого є захист відповідних інтересів користувачів, а також удосконалення бухгалтерського обліку та звітності підприємств. Також в цьому законі передбачені принципи і методи які використовуються для ведення бухгалтерського обліку та складання фінзвітності. Ці принципи і методи визначаються національними положеннями стандартами бухгалтерського обліку та не суперечать існуючим міжнародним стандартам.
3	Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»	Від 21.12.2017р. № 2258-VIII	Цей закон визначає основні правові засади щодо проведення аудиту фінансової звітності підприємств та провадження аудиторської діяльності в Україні та спрямований на утворення системи незалежного фінансового контролю, що має на меті захист інтересів власників.
4	Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів»	Від 21.06.1996р. № 193	У даному наказі затверджено типові форми з обліку сировини і матеріалів.
5	Інструкція про порядок реєстрації виданих, повернених і використаних довіреностей на одержання цінностей»	Від 16.05.1996р. №99	В даній інструкції порядок оформлення, видання, реєстрації довіреностей, перелік осіб які мають право підпису довіреностей, строки дії та терміни повернення та відповідальність за дотримання постачальником встановленого порядку відпуску за довіреністю цінностей.
6	Положення про порядок забезпечення працівників спеціальним одягом, спеціальним взуттям та іншими засобами індивідуального захисту	Від 24.03.2008р. №53	У положенні відображаються кому і при яких умовах видається спецодяг та взуття, порядок визначення потреби та придбання засобів індивідуального захисту, порядок видачі, користування, зберігання, догляду та обслуговування спецодягу, взуття та інших засобів індивідуального захисту.
7	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (зі змінами і доповненням)	Від 20.10.1999р. № 246	У даному положенні визначаються методологічні засади щодо формування у бухгалтерському обліку достовірної інформації про виробничі запаси підприємства та їх розкриття у фінансовій звітності.

1	2	3	4
8	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» (зі змінами і доповненням)	Від 08.10.1999р. №237	Дане положення визначає основні методологічні засади щодо формування у бухгалтерському обліку повної та достовірної інформації про існуючу дебіторську заборгованість, а також її розкриття у фінансовій звітності підприємства
9	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» (зі змінами і доповненням)	Від 31.01.2000р. №20	Дане положення визначає методологічні засади щодо формування в бухобліку достовірної інформації про існуючі зобов'язання підприємства, їх визнання та оцінку, а також розкриття такої інформації у фінансовій звітності.
10	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» (зі змінами і доповненням)	Від 31.12.1999р. №318	Це положення визначає основні методологічні засади формування достовірної та повної інформації про всі витрати підприємства, їх визнання, склад витрат, а також розкриття такої інформації у фінансовій звітності даного підприємства.
11	Інструкція по застосуванню плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Від 30.11.1999р. №291	Дана інструкція встановлює визначення і порядок ведення рахунків бухобліку для подвійного запису інформації про наявність та рух всіх активів, капіталу та зобов'язань підприємства, а також факти діяльності підприємств, різних організацій й інших юросіб (окрім банків і бюджетних установ) незалежно від їх форм власності, а також організаційно-правових форм та їх видів діяльності. Також виділених на окремий баланс філіалів, відділень та інших уособлених підрозділів юридичних осіб
12	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО) «Запаси»	Зі змінами станом на 01.01.2012р.	Даний стандарт визначає основний підхід до бухгалтерського обліку запасів підприємства, а також в ньому надаються рекомендації для правильного визначення собівартості і наступного визнання витрат, що включає будь-яке часткове списання до чистої вартості реалізації. Також в цьому стандарті існують відповідні рекомендації по застосуванню формул собівартості, які застосовуються для визначення собівартості запасів підприємства.
13	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 (МСБО) «Звіт про рух грошових коштів»	Зі змінами станом на 01.01.2012р.	В даному стандарті визначаються головні вимоги до надання достовірної і повної інформації про минулі зміни грошових коштів підприємства (організації), а також еквівалентів грошових коштів за допомогою звіту про рух грошових коштів. У звіті є розмежування грошових потоків протягом звітного періоду від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

1	2	3	4
14	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО) «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»	Зі змінами станом на 01.01.2012р.	У даному стандарті визначаються критерії для обрання і змінювання облікових політик підприємства одночасно із обліковим підходом і розкриттям інформації про зміни в облікових політиках та виправлення помилок. Даний стандарт допомагає покращити доречність і достовірність фінзвітності підприємств та організацій та зіставності такої звітності через певний час, а також для зіставності із фінансовою звітністю інших підприємств та організацій.
15	Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей»	Від 22.11.1999р. №116	Дана постанова КМУ визначає механізм щодо розрахунку розміру збитків від розкрадання, нестач, а також знищення або псування матеріальних цінностей підприємства.
16	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань	Від 02.09.2014р. №879	Дане положення визначає порядок та основні правила проведення інвентаризації, порядок інвентаризації активів та зобов'язань, а також порядок перевірки та оформлення результатів інвентаризації.

При дослідженні питань щодо особливостей проведення бухгалтерського обліку, складання фінансової звітності, дослідження питань з проведення економічного аналізу та аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів були вивчені та опрацьовані праці різних вітчизняних вчених, а також зарубіжних науковців, серед них можна виділити Чернелєвського Л.М., Ткаченко Н.М., Слободян Н.Г., Бутинця Ф.Ф., Голова С.Ф., Беренди Н.І., Михайленко О.В., А.М. Кузьмінський, Н.І. В.В. Сопком, та інші, а серед зарубіжних науковців можна виділити І.А. Бланк, А.М. Андросов, М.Р. Метьюс, М.Ф. Ван Бред, М.Х.Б. Перера. Також були вивчені та проаналізовані відповідні національні положення бухобліку і міжнародні стандарти бухобліку, різні інструкції, вказівки та рекомендації Міністерства фінансів України.

Але присутність дискусійних питань з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, а також щодо їх класифікації, оцінки, списання свідчить про великий інтерес до обраної теми, її актуальність у сьогоденні, а також подальшу необхідність більш детального дослідження.

Розділ 1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та його облікова політика

1.1. Характеристика історії та фінансово-господарської діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»

Цукровий завод з інтенсивністю 4500 центнерів цукрових буряків за добу був побудований у 1899 році кошти на будівництво якого були виділені бельгійським капіталістом Стевенаром.

Пізніше, у 1909 році, цукровий завод був проданий Корюківському акціонерному товариству.

На сьогоднішній день ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» являється єдиним виробником цукру в Чернігівській області. Дане підприємство має сезонне виробництво: в літку відбувається ремонт обладнання, восени переробляється буряк.

ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» є юридичною особою від дня його реєстрації. Дане підприємство має самостійний баланс, рахунки в банку, фірмову марку та торговий знак, що було затверджено Правлінням товариства та відповідно зареєстровано у Торгово-промисловій палаті.

Метою діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» є найбільш ефективно використання колективного майна, спільна діяльність акціонерів на розширення та оновлення номенклатури та видів послуг на основі підвищення ефективності виробництва.

Обліково-аналітичне забезпечення ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ 1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та його облікова політика	Номер Сторінки
Здобувач	Дюба В.В.				
Науковий керівник	Прохорова Л.І.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

Згідно п.2.2 Статуту предметом діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» є:

- заготівля та переробка цукрових буряків;
- виробництво цукру-піску, цукру-рафінаду, меляси, патоки рафінадної, жому, жому сухого, спирту, дріжджів;
- виробництво хлібобулочних виробів, кондитерських виробів;
- виробництво вапна, виготовлення будівельних матеріалів, столярки;
- оптова та роздрібна торгівля з відкриттям власних торговельних установ, об'єктів громадського харчування;
- виробництво та реалізація товарів виробничого призначення та широкого вжитку;
- надання послуг підприємствам і громадянам;
- виробництво та реалізація електричної енергії;
- внутрішні перевезення пасажирів, вантажів автотранспортом;
- здійснення зовнішньоекономічної діяльності у відповідності з чинним законодавством України (в тому числі: посередницька, торговельна, інвестиційна діяльності, міжнародні перевезення вантажів та пасажирів автомобільним транспортом), створення за межами України філій, представництв, відокремлених структурних підрозділів і створення разом з іншими суб'єктами господарської діяльності за межами України спільних підприємств та інших господарських утворень;
- ведення допоміжного господарства;

У встановленому діючим законодавством порядку, цукрокомбінат випускає цінні папери згідно вимог, що встановлені Державною комісією із цінних паперів і фондового ринку. Підприємство має право засновувати об'єднання і брати участь у об'єднаннях із іншими суб'єктами, а також створювати на території України власні представництва і філії, а також відокремлені структурні підрозділи.

Завод було збудовано за паровою схемою, що було особливим для новинок цукрового виробництва тих часів. Провідною основою постачання води в завод були ставки площею 33 гектари і загальною місткістю 440000 м³ води.

На початку минулого століття керівництво заводу складалося:

- директор-розпорядник - Петре Костянтин Костянтинович – бельгійський підданий;
- директор - Гутвер Володимир Євгенович;
- віце-директор і механік – фон-Тим Володимир Львов;
- хімік – Пеньковський;
- бухгалтер - Бондаренко.

На заводі працювало постійних робітників – 30 чоловік, на період виробництва наймалися на роботу сезонні робітники.

Умови праці робітників були тяжкими через відсутність механізації і автоматизації робіт, переважала фізична праця робітників та гужовий транспорт.

Після Великої жовтневої Соціалістичної революції, в 1918р, була проведена націоналізація цукрових заводів.

Керівництво заводом здійснювалося місцевим волосним виконавчим комітетом, який в свою чергу, що стосується цукроваріння, виконував вказівки і директиви Головного Комітету ВЦНГ (Головцукор СРСР).

У зв'язку із відсутністю буряків у 1919 році виробництво на цукроварні заводу було призупинено. У 1921-1922 роках в наслідок засухи буряки загинули і виробництво було коротким та тяжким.

З 1923 року розпочався жвавий капітальний ремонт цукроварні. Замінили цілий ряд устаткування такого як центрифуги та бурякорізки, димову трубу надбудовано на 10 метрів висоти, також були встановлені вітрогони у пробілочному та вапняковому відділах, а це говорить про поліпшення умов праці робітників.

В 1927 році виробнича програма повністю виконується. В цьому році ремонтні роботи в цукроварні нормуються по здільних розцінках цукротресту. Проводиться цілий ряд робіт по капітальному будівництву: збудовано нове матеріальне приміщення, збудовано приміщення для зберігання цукру, прокладені колії для підвозу каміння до газової печі і цукру до рампи. Виконано цілий ряд робіт по техніці безпеки і охороні праці в середині заводу, на що витрачено 6500 карбованців.

З 1941 по 1947 рік завод не працював.

Відбудова заводу почалася з 1945 року, під керівництвом Комуністичної Партії Радянського Союзу, Радянських та Профспілкових органів.

Основною метою, при відбудові заводу, було збільшення потужності до 10000 центнерів буряків за добу, методом електрифікації устаткування, зменшення затрат ручної праці, механізації вантажно-розвантажувальних робіт на буряко-приймальних пунктах.

Відбудова цукрозаводу з руїн, являла собою будову нового заводу з надбудовою старих стін, що залишилися після зруйнування, установку нового устаткування, будову нових споруд і підсобних приміщень.

До числа споруд, які відновлювалися відносились: головний корпус заводу, котельня, димова труба, паточні резервуари. До числа споруд які реконструювалися відносились: залізничні під'їдні шляхи, залізничні бурячні шляхи, кагатне поле.

До числа споруд які будувались заново: цукрові склади, відділи пакування та сушки цукру, центральна насосна станція, жомова яма, контора заводу, гуртожиток, клуб.

Роботи по відновленню проводилися господарським способом і в ньому приймала участь половина населення Линовиці.

Значне зростання потужності заводу почалося з 1960 р., коли приріст її проти 1959 року становив 2300 центнерів. Зростанню потужності сприяла заміна устаткування заводу на більш потужне, прогресивне, введення автоматизації і механізації трудомістких робіт, збільшення продуктивності праці. Значно зменшилася затрати робочої сили на 1000 центнерів буряків.

За час з 1954 по 1970 рік виконано великий обсяг робіт по установці одного допоміжного котла, по переустаткуванню котлів на згорання в них, рідкого палива з допомогою парового розпилу, в силу чого зменшено численність робочого персоналу котельної.

В 1964 році печі парових котлів переведені з парового розпилу на повітряний, подачу води і мазута в котли автоматизовано.

Побудований склад для цукру, приміщення контори заводу, сировинної лабораторії, клуб на 500 місць, секційні відстійники, новий тракт подачі буряку в завод з кагатного поля, придбано цілий ряд вантажно-розвантажувальних механізмів і інше.

Першу тракторну лопату завод отримав у 1949 році. До 1955 року в заводі було, вже, 5 тракторних лопат, кран для розвантажування контейнерів, автомобілів – 6 шт.

Починаючи з 1937 року площі висіву буряків збільшувалися, урожаї буряків ставали більш стабільними.

Після війни завод мав 6 буряко-приймальних пунктів і посівну площу посіву буряків 4984 гектари, середня урожайність з одного гектара становила 114,7 центнера.

До 1949 року всі роботи по буртоукладці та подачі буряку в завод проводилися вручну.

Починаючи з 1958 року, в зв'язку з збільшенням площ посіву буряків та валовим збором їх із одного гектара, було відкрите друге бурякоукладочне поле площею 6 гектарів на землях радгоспу ім. «Шевченка», побудовано 2 вагові приймальні будки з установкою тридцяти 10 тонних ваг, на будці №1 10 тонні ваги замінено на 25 тонні. Установлено агрегат «Ропро», для автоматичного відбору проб буряків на встановлення % забрудненості їх землею.

З 1959 року всі роботи по розвантажуванню буряків з автомашин колгоспів, завод взяв на себе, наявність механізмів по розвантажуванню, подачі, буртоукладці буряків на буртоукладочному полі скоротило чисельність робітників на цій ділянці до 90 чоловік на добу, скоротило кількість бурякоприймальних пунктів до 3-х і збільшило пропускну можливість пунктів до 300,0 тис. тонн буряків за період виробництва.

В збільшенні потужності Линовицького цукрозаводу значне місце зайняла автоматизація технологічних процесів виробництва та управління працею окремих обладнань та устаткування. Автоматизація технологічних процесів почалася в 1959 році коли була автоматизована відкачка дифузійного соку з дифузії, а за час від 1959 по 1973 на заводі введено в дію автоматичне керування подачею рідкого палива в котли, випарна станція, тракт подачі буряку в завод, упаковочна, центрифуги, керування температурним режимом, сигналізація.

Пропуск ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» відбувся 18 вересня 2012 року в 8:00 годин. Пропуск заводу задержався із-за недостатньої кількості сировини на бурякопункті.

Щодо показників продуктивності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» то його норма переробки цукрового буряку за добу становить 2200 тонн, норма переробки цукрового буряка за зміну становить 1100 тонн, норма виробництва цукру за добу відповідно 276 тонн, а норма виробництва цукру за одну зміну становить 138 тонн, вихід цукру – 12,5%.

Кожен рік на Линовицькому цукрокомбінаті проводиться модернізація технологічного процесу, а це дозволяє йому переробляти близько 2,6 тисяч тонн буряка за одну добу. У 2019 році проведено модернізацію теплової схеми, що збільшило обсяги виробництва цукру.

На рисунку 1.1.1 наведена схема структури управління ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

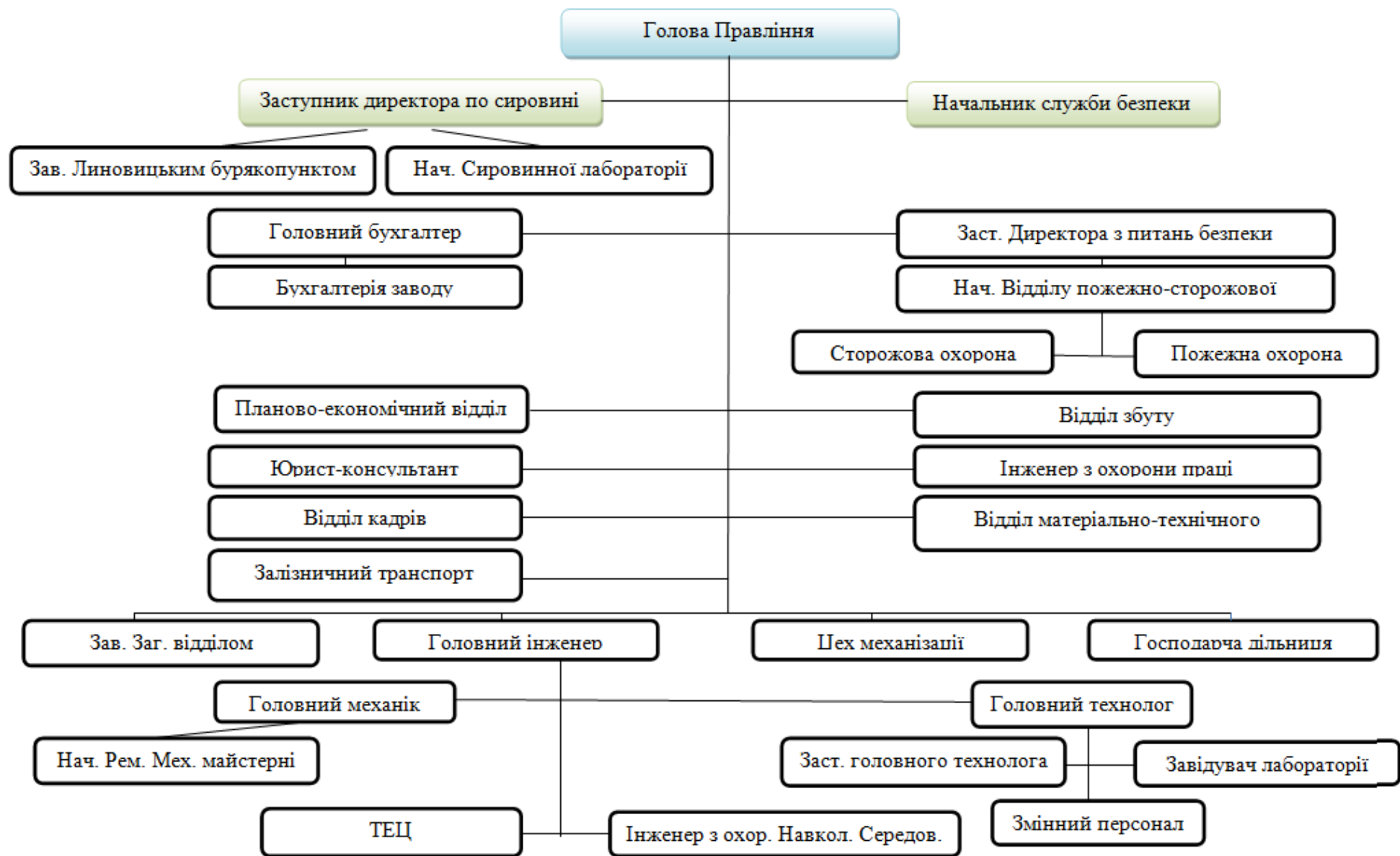

Рис. 1.1.1. Структура управління ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»

Склад заводу та план дислокації постів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» наведено на рисунку 1.1.2.

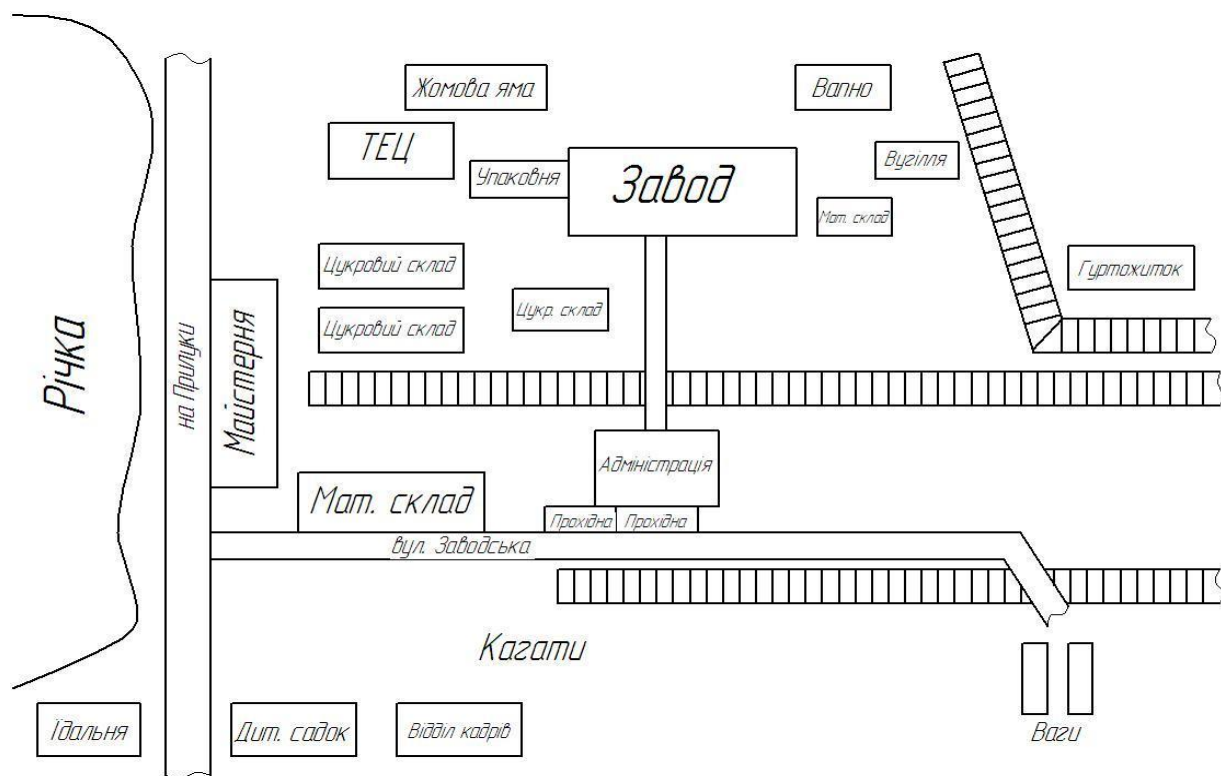

Рис. 1.1.2. Склад заводу та план дислокації постів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

Склад ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»:

1. Бурякоприймальні пункти.
2. Обладнання тракту подачі і доочищення.
3. Обладнання дифузійного відділення.
4. Обладнання сокоочисного цеху.
5. Обладнання продуктового відділення.
6. Обладнання для випалювання вапнякового каменю, отримання вапна і сатураційного газу.
7. ТЕЦ.
8. Електросилове господарство.
9. Жомосушильне відділення.
10. Складське господарство.
11. Водопостачання і водовикористання.
12. Засоби механізації на навантажувально-розвантажувальних, транспортних і складських роботах на цукровому заводі і периферійних бурякопунктах.
13. Автоматизація виробничих процесів.
14. Парк обчислювальної техніки.
15. Програмні продукти, які використовуються для управління технологічними процесами, адміністративного управління, бухгалтерського обліку.
16. Установки по вентиляції будівель і виробничих приміщень.

На рисунку 1.1.3 наведена виробнича структура ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

Рис. 1.1.3. Виробнича структура ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»

Опис схеми виробництва ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

Буряк із бурячної і кагатного поля у вигляді буряководяної суміші насосами УС-1 подається на гідротранспортер коритного типу, де установлене обладнання для уловлювання домішок (соломоуловлювачі і каменеуловлювачі), далі буряководяна суміш самопливом поступає в водовідділювач, потім – в мийку буряку. Відмитий буряк елеваторами буряку подається в бункер вагів, зважується і поступає в бункер перед бурякорізками. Одержана на бурякорізках бурякова стружка стрічковим транспортером подається в дифузійний апарат похилого типу ДС-12.

Висоложена стружка (жом) надходить в жомову мішалку і далі – на жомову яму. Дифузійний сік із дифузійного апарату насосом подається на пульпоуловлювачі коритного типу.

Очищений від пульпи сік самопливом поступає на горизонтальний преддефекатор системи «Бригель-Мюллера», куди дається повернений сік першої сатурації і вапняне молоко.

Преддефекований сік самопливом поступає в дефекатор ОД-30, куди також додається і вапняне молоко з дозатора вапна АДІМ-2.

Далі сік подається в котел першої сатурації, де обробляється сатураційним газом.

Потім сік насосом качається через підігрівач на дискові фільтри. Відфільтрований сік насосом качається в котел другої сатурації.

Із котла другої сатурації сік насосом качається на відстійник соку другої сатурації.

Із відстійника соку другої сатурації сік насосом подається на дискові фільтри контрольного фільтрування і далі - в збірник соку перед випарною станцією, після чого насосами на випарну станцію.

Одержаний сироп насосом качається на сульфітатор, далі, насосом через підігрівач, на дискові фільтри густого сиропу, далі - на збірник сиропу перед вакуум-апаратами

На Линовицькому цукровому заводі – трьох продуктова схема уварювання.

Утфель першого продукту уварюється із суміші сиропу і клеровок цукру другої та третьої кристалізації. На заключні підкачки береться біла патока першого продукту (другий відтік). Фугується утфель з відбором двох відтоків.

Одержаний білий цукор поступає в сушильне відділення.

Утфель другого продукту уварюється із зеленої патоки першого продукту. Фугується гарячим з відбором одного відтоку.

Утфель третього продукту уварюється із зеленої патоки першого продукту (на заведення кристалів і на перші підкачки) і відтоку, який одержуємо при фугуванні утфелю другого продукту.

Утфель третього продукту фугується з відбором кормової патоки, яка качається у чан, а цукор надходить на клерування.

Основними джерелами водопостачання на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» є річка Рудка, два проточні ставки загальною площею 21 га і глибиною 1,2 метри, артезіанські свердловини (3 шт), що покривають виробничі потреби комбінату на 6,3 тис. м³/рік.

Кількість свіжої води, що подається в завод з джерел промислового водопостачання: 1937,9 тис. м³/рік.

Загальна кількість питної води, що використовується 41,4 тис. м³/рік, в тому числі заводським селищем 30,1 тис. м³/рік.

1.2. Структура бухгалтерії ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та форма організації обліку

Структура бухгалтерії підприємства це необхідний склад та взаємозв'язок певних ланок бухгалтерії підприємства які виконують закріплені за ними облікові функції по забезпеченню економічної діяльності конкретного підприємства або організації.

В залежності від умов організації та технології виробництва окремого підприємства, обсягу облікової роботи бухгалтерії, а також наявності технічних засобів бухгалтерського обліку залежить і структура бухгалтерського апарату.

На практиці розрізняють чотири типи організаційної структури бухгалтерії підприємств. До них відносяться лінійна (ієрархічна) структура, по вертикалі (лінійно-штабна), функціональна та комбінована. На Линовицькому цукровому комбінаті існує лінійна структура бухгалтерії, яка передбачає підпорядкування всіх працівників бухгалтерії цукрокомбінату безпосередньо його головному бухгалтеру. Облікова робота в бухгалтерії цукрокомбінату «Красний» розподіляється між бухгалтерами без врахування спеціалізації по окремим ділянкам.

Таким чином на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» бухоблік здійснюється бухгалтерською службою, що функціонує як самостійний підрозділ підприємства, який очолює головний бухгалтер. Головному бухгалтеру підпорядковуються вісім бухгалтерів, які ведуть облік на підприємстві згідно Закону

України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №994 XVI в поточній редакції від 02.04.2020 року, а також у відповідності з діючими положеннями бухгалтерського обліку й обліковою політикою цукрокомбінату.

Структурі бухгалтерії ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» відображено на рисунку 2.1.1.

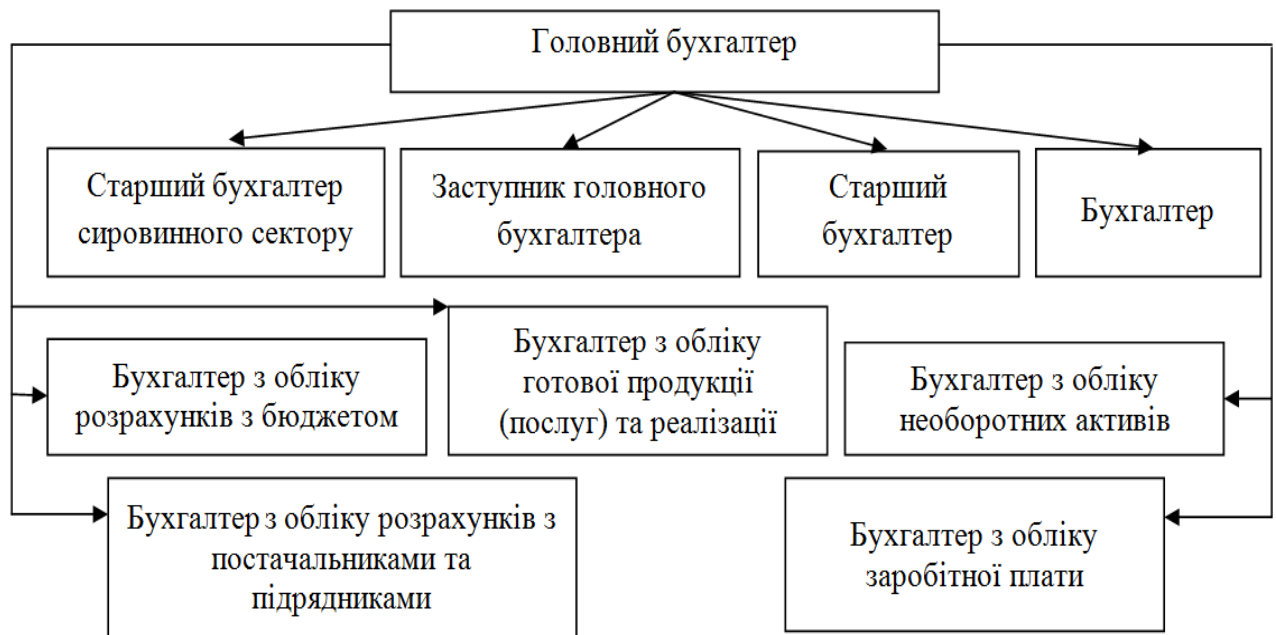

Рис. 1.2.1. Структура бухгалтерії ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»

Головний бухгалтер згідно чинних законодавчих актів України організовує роботу бухгалтерії ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»», а також займається складанням та поданням фінансової звітності у встановлені законами строки, проводить контроль за правильністю ведення бухобліку на підприємстві та відображенні господарських операцій, що відбулись на рахунках бухгалтерського обліку. Головний бухгалтер також контролює додержання встановленого порядку оформлення усіх первинних і бухгалтерських документів, слідкує за витрачанням фонду оплати праці та правильністю оформлення трудових документів, слідкує за проведенням інвентаризації матеріальних цінностей та грошових коштів цукрокомбінату, перевіряє документ на правильність їх оформлення та перевіряє звітність. Головний бухгалтер ПАТ «Линовицького цукрокомбінату «Красний»» веде головну книгу, складає і підписує акт інвентаризації матеріальних цінностей, заповнює фінансову і статистичну звітність.

Головному бухгалтеру підпорядковується **заступник головного бухгалтера** який відповідає за правильність ведення бухобліку зобов'язань підприємства, контролює правильність проведення реалізації послуг цукрокомбінату та їх оформлення, відповідає за розрахунки із постачальниками та замовниками, а також він підготовлює необхідну інформацію для головного бухгалтера для складання звітності по своїм ділянкам. Також, заступник головного бухгалтера займається продажем валютної доходу цукрокомбінату і формує щомісячні дані про рух грошових коштів за транзитним та поточними рахунками Линовицького цукрокомбінату. Заступник головного бухгалтера ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» займається виписками банку, складає акт виконаних робіт (наданих послуг), формує податкові накладні за послугами підприємства (Додаток), заповнює товарно-транспортні накладні та веде журнал 5 і 5А.

Старший бухгалтер сировинного сектору ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» відповідає за правильність відображення операцій щодо обліку з надходження та вибуття матеріальних цінностей підприємства, проводить їх

інвентаризацію, контролює терміни експлуатації існуючого інвентарю, а також списання спецодягу та спецвзуття. Таким чином, по закріплених рахунках матеріальних цінностей підприємства, старший бухгалтер сировинного сектору складає оборотні відомості по ТМЦ та звіряє їх із оборотним балансом, на прикінці кожного звітного періоду він перевіряє залишки по рахунках ТМЦ, у установлені в обліковій політиці підприємства строки він представляє головному бухгалтеру цукрокомбінату дані про рух і залишки ТМЦ, організовує та проводить штамповку одержуваного майна, організовує та проводить інвентаризацію і обробляє її результати; заповнює журнал реєстрації довіреностей які сам і виписує.

Старший бухгалтер сировинного сектору складає і заповнює довіреність, журнал реєстрації довіреностей, книга реєстрації вимог, картка по рахунках, акт інвентаризації, заповнює лімітно-забірні картки, накладні на внутрішнє переміщення матеріалів, акти про приймання матеріалів, веде картки обліку МШП, складає акт вибуття малоцінних і швидкозношуваних предметів, а також всі документи, що пов'язані з обліком спецодягу та спецвзуття (особові картки, відомості з обліку видачі або повернення спецодягу, спецвзуття та запобіжних пристроїв), а також акт на списання МШП.

Робота **старшого бухгалтера** пов'язана із веденням обліку грошових коштів і розрахунків ними, тобто він займається обробкою усіх первинних документів по руху грошових коштів й грошових документів у касі ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»». Також старший бухгалтер відповідає за грошові кошти, які знаходяться на рахунках в банку (як національній так і іноземній) та грошових коштів у дорозі. Складає первинні документи щодо отримання і погашення заборгованості за довгостроковими і короткостроковими позиками цукрокомбінату «Красний». Веде облік виданих і отриманих короткострокових і довгострокових векселів. На нього покладено ведення обліку доходів від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»». Старший бухгалтер згідно власного напрямку роботи складає прибутковий та видатковий касові ордера, рахунки-фактури (Додаток), платіжне доручення, складає угоди на поставку продукції, товарів або надання послуг, акти приймання-передачі, акти виконаних робіт, веде журнали №1, 3, 6.

Бухгалтер на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» виконує функції касиру підприємства, він займається організацією й обліком всіх касових операцій, приймає, видає і зберігає готівкові гроші цукрокомбінату, веде всі первинні документи щодо руху готівки підприємства, веде касову книгу, контролює залишки готівки в касі на кінець кожного робочого дня, слідкує за схоронністю всіх касових документів. Відповідно до цього бухгалтер на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» складає прибутковий і видатковий касовий ордер (Додатки), заповнює чекову книжку, заповнює касову книгу, веде журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів, веде журнал №1.

Бухгалтер з обліку розрахунків з бюджетом відповідає за правильність нарахування всіх існуючих податків до бюджету та своєчасне їх перерахування, заповнює відповідно платіжні документи, веде облік операцій на бюджетних рахунках у Голодержказначействі, відповідає за правильність ведення аналітичного і синтетичного обліку безготівкових розрахунків з бюджетом. Також даний бухгалтер веде облік операцій у іноземній валюті та займається формуванням кошторису витрат пов'язаних із відрядженнями за кордон. Відповідно до існуючих податків цей бухгалтер складає і подає у податкову інспекцію необхідну звітність, наприклад декларацію з податку на додану вартість, декларацію з податку на прибуток, звітність з ПДФО, по транспортному податку та іншу звітність.

Бухгалтер з обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками займається веденням аналітичного обліку та контролю по розрахункам з постачальниками та підрядниками, проводить звірку по розрахункам з ними, контролює своєчасне стягнення непогашеної дебіторської заборгованості та погашення кредиторської заборгованості, контролює вчасність розрахунків з постачальниками та правильність відображення цих розрахунків на рахунках бухгалтерського обліку, складає кошториси витрат як на поточний так і на капітальний ремонт, контролює перевитрати пов'язані з відповідними ремонтами та інформує про це головного бухгалтера цукрокомбінату, проводить звірку взаєморозрахунків з різними господарствами, складає претензійні акти. Відповідно до своїх функцій цей бухгалтер приймає від постачальників накладні, товарно-транспортні накладні, акт приймання-передачі виконаних робіт, формує податкові накладні, платіжні доручення по розрахункам з постачальниками та підрядниками, контролює виписки банку, веде в своїй частині журнал №5 і 5а.

Бухгалтер з обліку готової продукції (послуг) та реалізації – веде облік надходження та вибуття готової продукції, проводить інвентаризацію готової продукції ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»», заповнює накладну, картку складського обліку, накладну на внутрішнє переміщення готової продукції. Також даний бухгалтер веде облік розрахунків з підзвітними особами та облік розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами, забезпечує проведення відповідних операцій щодо розрахунково-касового обслуговування і обліку інших операцій з іншими дебіторами і кредиторами даного підприємства.

Бухгалтер з обліку готової продукції та її реалізації складає прибуткові та видаткові накладні, податкові накладні, акти виконаних робіт (наданих послуг), рахунки-фактури, заповнює Журнал №1, 3, 6, проводить облік відвантаження і реалізації продукції.

Бухгалтер з обліку заробітної плати займається на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» нарахування заробітної плати всіх працівників підприємства, а також проводить відповідні нарахування і утримання з неї. Для такого обліку він веде таблицю обліку робочого часу, приймає і займається перевіркою щодо правильності оформлення листків непрацездатності, веде аналітичний та синтетичний облік оплати праці та контролює правильність відображення всіх операцій пов'язаних із зарплатою працівників на рахунках бухгалтерського обліку. Також бухгалтер з обліку заробітної плати Линовицького цукрокомбінату відповідає за своєчасність перерахування зарплатних податків до відповідних фондів, займається відрахуванням коштів на матеріальне стимулювання працівників цукрокомбінату, формує звітність з ЕСВ та ПДФО та відповідає за вчасність її подання, заповнює Звіт про суми нарахованої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення, допомоги, компенсації) застрахованих осіб та суми нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування до органів доходів і зборів, заповнює Звіт по коштах загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими похованням, формує платіжне доручення по податкам із заробітної плати, складає розрахунково-платіжну відомість, відомість на виплату грошей, веде в своїй частині журнал №5 і 5А.

Бухгалтер з обліку необоротних активів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» веде облік необоротних активів підприємства, тобто облік надходження та їх вибуття, проводить оцінку та переоцінку необоротних активів, нараховує амортизацію, займається документальним оформленням списання необоротних активів, відповідає за правильність відображення операцій з необоротними активами на рахунках бухгалтерського обліку. Також цей бухгалтер складає платіжні доручення на

придбання необоротних активів, контролює вчасність розрахунків за придбані основні засоби, веде облік власного капіталу. При цьому бухгалтер з обліку необоротних активів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» картки обліку основних засобів, інвентарний список основних засобів, акт введення в експлуатацію основних засобів, акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, акт на списання основних засобів, заповнює відомість нарахування амортизації, акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів, акт вибуття (ліквідації) об'єкта права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів, веде відомість №4.1, 4.2, 4.3 та журнал №4, а також відомість 3.3 і журнал №3.

1.3. Облікова та податкова політика ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

Облікова політика ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»

На ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» існує діючий Наказ «Про облікову політику» №2 від 30 вересня 2018 року (Додаток). У відповідності із данним наказом ведення бухгалтерського обліку проводиться бухгалтерією підприємства, яку очолює головний бухгалтер. Штатним розписом цукрокомбінату визначається кількісний та якісний склад бухгалтерії. Штатний розпис підприємства затверджується керівником цукрокомбінату.

У наказі про облікову політику встановлено, що головний бухгалтер несе відповідальність перед керівником Линовицького цукрокомбінату. Якщо, по якимось причинам, головний бухгалтер відсутній на роботі, то його обов'язки автоматично перекладаються на його заступника, що затверджується відповідним письмовим розпорядженням керівника.

Робота та відповідальність інших працівників бухгалтерії підприємства регулюється посадовими інструкціями, які затверджуються керівником цукрокомбінату.

На ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» існує затверджений перелік працівників, яким дозволено отримувати і видавати ТМЦ – матеріально-відповідальні особи. Із усіма матеріально-відповідальними особами укладено договори повної матеріальної відповідальності. Зразки підписів таких осіб затверджено окремим наказом керівника цукрокомбінату.

На ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» існує архів в якому зберігаються усі бухгалтерські документи (первинні, реєстри бухгалтерського обліку). Документи можуть бути оформлені у паперовому вигляді, а також на електронних носіях інформації у вигляді компакт-дисків або флешок.

Для отримання необхідної документації із архіву підприємства у тимчасове користування, посадовим особам необхідно мати письмовий дозвіл від головного бухгалтера цукрокомбінату. Видача документів стороннім особам, дозволяється лише за письмовим дозволом керівника.

Перед складанням фінансової звітності на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» з 01.11.18 до 31.12.18 проводиться обов'язкова інвентаризація усіх його активів і зобов'язань. Подібна інвентаризація в обов'язковому порядку проводиться якщо змінюються матеріально-відповідальні особи і проводиться вона обов'язково у день приймання-передачі справ.

Також інвентаризація проводиться при встановленні фактів крадіжок, різних зловживань, псуванні ТМЦ, за приписом судово-слідчих органів або наприклад, у разі стихійного лиха.

Обов'язково інвентаризацію проводять якщо цукрокомбінат буде ліквідовано або реорганізовано.

Для проведення інвентаризації на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» затверджено діючу інвентаризаційну комісію, що діє на постійній основі.

Якщо проводиться раптова інвентаризація каси на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» її проводить комісію у склад якої входять 4 чоловіка: заступник головного бухгалтера (являється головою комісії), бухгалтер, менеджера з економічних питань, фінансист (члени комісії). Інвентаризація каси проводиться не рідше одного разу на місяць.

Для ведення бухгалтерського обліку на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» використовується бухгалтерська програма «1С-7».

Всі господарські операції, які відбуваються на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» відображаються на рахунках у відповідності з робочим планом рахунків, який був розроблений на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» на основі Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 21.12.99 р.№291.

На ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» для правильного ведення бухгалтерського обліку окремих об'єктів було встановлено межі суттєвості: об'єктів, що належать до активів, зобов'язань і власного капіталу цукрокомбінату – 5 %; для проведення переоцінки або зменшення корисності об'єктів основних засобів – відхилення залишкової вартості від їхньої справедливої вартості у розмірі 10 % такого відхилення; для окремих видів доходів та витрат – 2% від чистого прибутку; для статей фінансової звітності – 500 грн.

На ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» кожен рік проводиться аудиторська перевірка звітності, як фінансової так і статистичної. Така перевірка проводиться із метою підтвердження достовірності фінансової звітності і проводить її незалежна аудиторська фірма.

Для правильності ведення аналітичного обліку матеріальних цінностей на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний» облік ведеться у бухгалтерії у кількісно-сумарному вимірюванні; на складах у натуральному вираженні, а у інших структурних підрозділах – в кількісному вимірі.

Обліковою одиницею обліку основних засобів вважається об'єкт основних засобів. До основних засобів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» відносять засоби строк корисного використання яких понад один рік (або операційний цикл) і вартістю понад 6000 грн. Нарахування амортизації основних засобів проводиться прямолінійним методом. Ліквідаційна вартість основних засобів не визначається і з метою амортизації її прирівнюють до нуля.

Фактичні витрати на ремонт основних засобів включають до складу витрат виробництва даного підприємства.

Малоцінними необоротними матеріальними активами вважаються активи підприємства терміном корисного використання яких понад один рік та вартістю до 6000 грн. (включно без ПДВ).

Амортизація на МНМА нараховується у першому місяці передання у використання даного об'єкта в розмірі 50% його первісної вартості. Решта 50%

первісної вартості МНМА нараховується у місяці його вилучення з активів, тобто списання його з балансу.

Малоцінними та швидкозношуваними предметами (МШП) вважаються матеріальні активи цукрокомбінату, які використовуються на підприємстві не більше одного року. Нарахування зносу на МШП відбувається у розмірі 100% від їх балансової вартості при передачі їх зі складу в експлуатацію.

На існуючі нематеріальні активи термін їх використання визначають за кожним об'єктом окремо. Це відбувається у момент зарахування нематеріального активу на баланс підприємства, виходячи з терміну використання подібних нематеріальних активів та виходячи з передбачуваного їх морального зносу.

Амортизація всіх нематеріальних активів здійснюється прямолінійним методом.

Переоцінка нематеріальних активів проводиться за справедливою вартістю на дату балансу тих нематеріальних активів, щодо яких існує активний ринок.

У відповідності до П(С)БО 9 «Запаси» ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» проводиться визнання і первісна оцінка його запасів.

Обліковою одиницею запасів являється їх найменування.

При відпуску запасів цукрокомбінату у виробництво (або іншому вибутті) їх оцінка проводиться методом середньозваженої собівартості по кожній окремій одиниці запасів. Така оцінка відбувається шляхом розділення вартості залишків таких запасів на початок звітного місяця та вартості одержаних у звітному місяці запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного місяця та одержаних у звітному місяці запасів. Визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів здійснюється щомісячно.

Оцінка незавершеного виробництва проводиться згідно нормативних затрат.

Транспортно-заготівельні витрати, що включені до первісної вартості запасів підприємства, які були куплені за плату, включаються до собівартості запасів.

Отримана сума транспортно-заготівельних витрат цукрокомбінату списується на ті ж самі рахунки, на які списуються запаси, що вибули із підприємства.

Оцінка товарів, які були куплені підприємством з метою подальшого перепродажу здійснюється за цінами продаж.

В основному виробництві застосовується простий метод калькулювання.

Витрати майбутніх періодів списуються на цукрокомбінату «Красний» на витрати, згідно спецрозрахунків, які здійснюються на основі кошторису витрат на виробництво продукції (робіт, послуг), при цьому враховується планова кількість продукції (робіт, послуг).

На ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» створюється резерв сумнівних боргів, величина якого розраховується з використанням коефіцієнту сумнівності, що використовується для кожної групи боржників. Для кожного дебітора на підприємстві створено сперахунки окремо.

На ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» створюється резерв забезпечення на виплату відпусток працівникам та виконання гарантійних зобов'язань підприємства.

Величина забезпечення на виплату відпусток визначається як добуток нарахованої працівникам підприємства заробітної плати та норми резервування, яка

відповідно визначається як відношення річної планової суми на оплату відпусток до загального річного планового фонду оплати праці.

Облік доходів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» проводиться у відповідності з П(С)БО 15 «Дохід». Витрати підприємства відображають згідно П(С)БО 16 «Витрати».

Виробнича собівартість продукції на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» включає у себе наступні елементи витрат - прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загальновиробничі витрати. При цьому прямі витрати приймаються за базу розподілу змінних і постійних розподілених загальновиробничих витрат. Норма представницьких витрат становить 10000 грн.

Податкова політика ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»

Як правило, будь-яка податкова політика підприємства, відображає існуючу методику як нарахування так і сплати податкових платежів, що використовується і обирається власником підприємства на його розсуд але з врахуванням чинного законодавства України.

У відповідності з існуючою обліковою політикою ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у встановлені терміни до відповідних державних податкових органів подаються різні декларації, статистична та фінансова звітність, а також документи та відомості, які пов'язані з нарахуванням та відповідною сплатою податків та зборів.

Для обкладання податком на додану вартість є обсяг виробленої і реалізованої продукції цукрокомбінату, величина отриманого за відповідний період прибутку є базою для обрахування податку на прибуток, а для сплати ПДФО базою являється нарахована заробітна плата та чисельність працівників.

Згідно чинного законодавства України, об'єктом оподаткування ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» являється його майно, обсяг виробленої продукції, обсяг реалізованої продукції, отриманий дохід, операції із постачання готової продукції споживачам, обсяг наданих робіт (або послуг) та інші об'єкти, які визначаються чинним податковим законодавством країни.

Для обрахування будь-якого податку на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» необхідно помножити базу оподаткування на ставку відповідного податку (або збору) із/без застосування відповідних коефіцієнтів.

Згідно податкового законодавства України строк сплати податку (або збору) визначається на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» - днями, тижнями, місяцями, кварталами, роками.

Всі об'єкти оподаткування підлягають відповідному декларуванню за звітний період, таким чином, згідно вимог ПКУ, ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» подає податкові декларації по існуючим податкам (платником яких він являється).

Всі податкові декларації подаються засобами електронного зв'язку в електронній формі із дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу і електронного цифрового підпису. Також звітність може подавати уповноважена особа (наприклад головним бухгалтером ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»») або надсилатися поштою із повідомленням про вручення та з описом.

ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» сплачує наступні податки – ПДВ, податок на прибуток, податок на нерухоме майно, транспортний податок, плату за землю та екологічний податок, а також ЄСВ, ПДФО та військовий збір.

Ставка ПДВ на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» становить 20% і визначається як різниця між податковим зобов'язанням і податковим кредитом. Декларація з ПДВ подається до органу ДФС у електронній формі.

Згідно ст. 136 ПКУ ставка податку на прибуток становить 18%, а базою оподаткування є прибуток ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»». При цьому звітним періодом є квартал та рік в яких був отриманий даний прибуток. По податку на прибуток на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» складається податкова декларація з податку на прибуток, яка складається наростаючим підсумком за відповідний звітний період. Декларація з податку на прибуток подається до ДПІ протягом 60 календарних днів, які настають за останнім календарним днем звітного року. Дана декларація з податку на прибуток подається на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у електронній формі.

Ставка земельного податку становить 2% від нормативної грошової оцінки земельної ділянки. Кожен рік, станом на перше січня наступного року, на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» визначається сума земельного податку, податкова декларація по якому, не пізніше 20 лютого подається контролюючому органу (за місцезнаходженням земельної ділянки). У декларації по земельному податку проводиться розбивка річної суми податку на рівні частки за місяцями звітного року. Щодо ставки податку об'єктів житлової і нежитлової нерухомості, яка перебуває у власності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» то вона дорівнює 0,5% від розміру мінімальної заробітної плати за 1 кв. метр бази оподаткування. Базою оподаткування щодо цього податку є загальна площа кожного окремого об'єкта оподаткування на підставі документів, які підтверджують право власності на такий об'єкт.

Ставки екологічного податку встановлено ст. 243–248 ПКУ. При обрахуванні податкових зобов'язань з екологічного податку, що виникли, ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» використовує збільшені ставки. Для екологічного податку у відповідності із ПКУ базовим податковим періодом на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» є календарний квартал.

Ставка ЄСВ становить 22%, яка нараховується на нарахований та виплачений дохід на користь працівників ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» звіт по якому подається кожного місяця головним бухгалтером підприємства в електронній формі.

Ставка ПДФО становить 18%, що утримується із суми доходу працівників підприємства. ПДФО перераховується ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» до бюджету єдиним платіжним документом під час виплати оподаткованого доходу. Надання податкової соціальної пільги працівникам ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» проводиться згідно ПКУ.

По ПДФО ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» складає та подає податковий розрахунок за формою 1ДФ за кожен квартал протягом 40 календарних днів, що настають після останнього календарного дня звітного кварталу, і подається такий звіт засобами електронного зв'язку в електронній формі.

Ставка військового збору на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» становить 1,5% від загальної суми нарахованого доходу і перераховується підприємством до бюджету під час виплати оподаткованого доходу і ЄСВ.

Розділ 2. Бухгалтерський облік малоцінних і швидкозношуваних предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та його комп'ютеризація

2.1. Аналітичний і синтетичний облік малоцінних і швидкозношуваних предметів

Основним нормативно-правовим документом, який регламентує основні аспекти щодо розкриття інформації про оцінку, рух і вибуття малоцінних і швидкозношуваних предметів (МШП) в бухгалтерському обліку і відображення у фінансовій звітності є П(С)БО 9 «Запаси».

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси» [11], **малоцінні і швидкозношувані предмети** – це предмети праці, що використовуються на підприємстві не більше 1 року або нормального операційного циклу, якщо він більше одного року. Тоді як малоцінні необоротні матеріальні активи визначаються як активи, термін використання яких більший за рік чи операційний цикл.

В більшості випадків, малоцінні та швидкозношувані предмети виконують роль допоміжних засобів праці або забезпечують відповідні умови для праці. Вони відрізняються за формою та їх функціональним призначенням. На підприємствах до МШП відносять канцтовари, спецодяг, спецвзуття, меблі, інструменти, інвентар, посуд, білизну та інше.

На відміну від звичайних виробничих запасів, МШП характеризуються багаторазовою участю у процесі виробництва, до тих пір поки не закінчиться строк їх корисного використання або якщо подальша їх експлуатація буде неможлива внаслідок виведення з ладу чи інших причин. Знос на ті МШП, які відносяться до запасів, не нараховується, а вартість МШП, які передані в експлуатацію, списуються з балансу підприємства та визнаються витратами того періоду, в якому вони були передані в експлуатацію.

Незважаючи на свою назву, МШП не мають вартісного критерію щодо їх визнання. В принципі, вартість МШП може бути будь-яка і що таке «малоцінність» може визначатися хіба що прийнятим в обліковій політиці підприємства вартісним порогом суттєвості на підприємстві (але його може і не бути).

В П(С)БО 9 «Запаси» не має визначення вартісної оцінки активів за якою б предмети можна відносити до малоцінних і швидкозношуваних предметів і вони обліковувалися би в складі запасів [11].

Згідно П(С)БО 7 «Основні засоби» підприємство може встановити вартісне обмеження предметів, що включені у склад малоцінних необоротних матеріальних активів.

Обліково-аналітичне забезпечення ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ 2. Бухгалтерський облік малоцінних та швидкозношуваних предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та його комп'ютеризація	Номер Сторінки
Здобувач	Дюба В.В.				
Науковий керівник	Прохорова Л.І.				
Консультант з комп'ютеризації					
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

В практичній діяльності, в такій ситуації, бухгалтери використовують, як правило, вимоги податкового законодавства України не враховуючи обсяги та особливості діяльності конкретних виробництв або наявності комплектуючих деталей значної вартості з коротким терміном служби. Отже, основна проблема, яка пов'язана з веденням обліку малоцінних оборотних і необоротних активів, полягає саме у визначенні їх вартісної межі.

Наказ № 145 «Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів від 22.02.1996 року, містить спеціалізовані первинні документи щодо обліку МШП.

Для ситуацій, які ним не передбачені, використовуються звичайні первинні документи, які призначені для обліку запасів. Також, у разі потреби, підприємство може розробити документи самостійно, наприклад, можна скласти власну Книгу оперативного обліку МШП, де по кожному виду МШП відображати кому та коли була видача МШП, скільки штук було видано, скільки залишилось, скільки списано через поламку, втрату, інше вибуття. Таку книгу можна вести або по видам МШП, або по працівникам підприємства (допрацювати «під себе» картку МШ-2).

Форми первинних документів, які застосовуються для обліку руху малоцінних і швидкозношуваних предметів відображено на рисунку 2.1.1.

Усі існуючі первинні та зведені облікові документи, можуть складатися як на паперових так і на машинних носіях. Обов'язково такі документи повинні мати назву документа; дату й місце складання документа; назву підприємства що сформуло документ; зміст і обсяг господарської операції; одиницю виміру; посади осіб, які відповідальні за проведення такої операції, а також правильність її оформлення; особистий підпис, який дає змогу ідентифікувати особу, що брала участь в здійсненні даної господарської операції.

Власник підприємства або уповноважений орган (посадова особа), що відповідно здійснює керівництво згідно чинного законодавства та установчих документів, несе відповідальність за організацію ведення бухобліку МШП (і не тільки), а також забезпечення фіксування усіх фактів щодо господарських операцій по МШП у первинних документах, збереження цих оброблених документів, відповідних реєстрів та звітності, на протязі установленого терміну, але не менше як три роки.

Відповідальність щодо несвоєчасного складання первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку МШП, а також за недостовірність відображених у них даних, несуть особи підприємства, які склали та підписали ці документи.

Правильно заповнена первинна документація та організація обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів є найважливішими елементами, що забезпечують раціональне використання ресурсів та ефективне функціонування підприємства в цілому.

Аналітичний облік малоцінних і швидкозношуваних предметів ведеться, як правило, на підприємстві [50]:

- за місцезнаходженням та матеріально відповідальними особами;
- за окремими предметами, які відносяться до складу відповідної групи малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- за відповідними субрахунками, щодо обліку МШП;

На практиці, усі малоцінні і швидкозношувані предмети належать до складу оборотних активів підприємства. За своїм характером МШП аналогічні основним

засобам підприємства, а якщо розглядати їх з точки зору порядку придбання, то вони аналогічні матеріалам. Цим проміжним станом між основними засобами і матеріалами і обумовлюється особливість обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів.

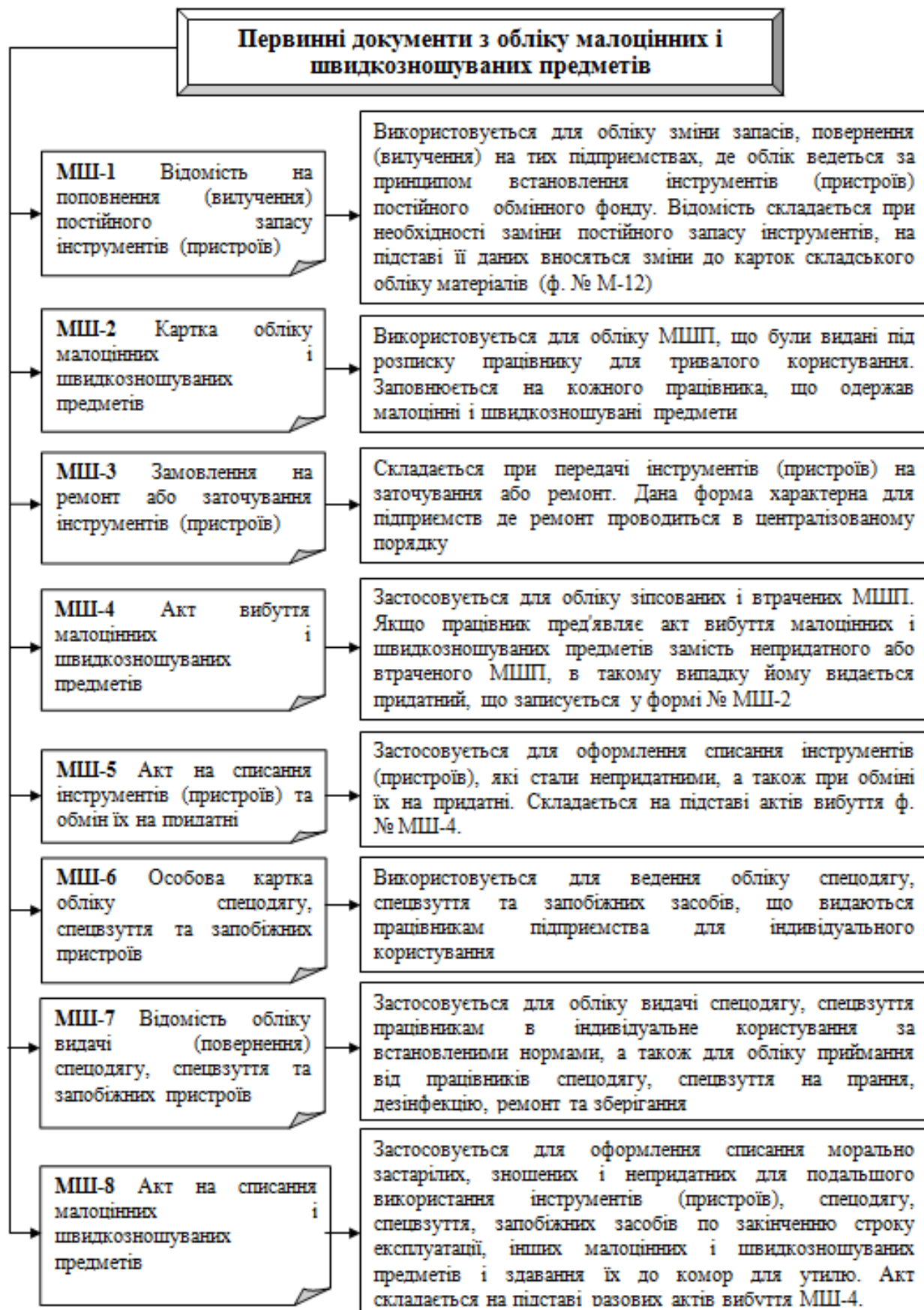

Рис. 2.1.1. Первинні документи з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів

У таблиці 2.1.1 відображено оформлення первинними документами руху малоцінних і швидкозношуваних предметів.

Таблиця 2.1.1

Первинні документи, щодо руху МШП [25, 34, 50]

Ситуація	Всі МШП, крім спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів	Спецодяг, спецвзуття, запобіжні засоби	Пояснення
Надходження	Накладна, чек тощо		Факт придбання МШП
	Прибутковий ордер М-4, картка складського обліку М-12		При організації складського обліку МШП
Видача МШП	Картка обліку МШП (МШ-2)	Особова картка обліку спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів (МШ-6)	МШ-4 для видачі під розписку працівникам (1 прим).
		Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів (МШ-7)	МШ-6 для видачі МШП під розписку для тривалого користування (1 прим).
	Накладна на внутрішнє переміщення (М-11) чи інша внутрішня накладна, складена в довільній формі		МШ-7 для видачі працівнику в індивідуальне користування спецодягу, спецвзуття, запобіжних засобів по нормам (2 прим., один комірнику, інший – бухгалтерії).
Списання МШП	Акт вибуття МШП (МШ-4)		Причина списання МШП: поломка, втрата (1 або 2 прим., один на дільниці, а інший – бухгалтерії). Після Акта МШ-4 складається ще й Акт МШ-8.
	Акт на списання МШП (МШ-8)		Причина списання: моральна застарілість, зношеність, непридатність для подальшого використання, здавання до комори утилізації. Складається на основі рішення зібраної комісії

Існуюча сукупність форм первинної документації щодо обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів дає можливість побудувати систему обліку, яка буде відповідати масштабам підприємства, а також його організаційно-структурній формі і об'єктивним умовам функціонування.

Надходження МШП на підприємство здійснюється на підставі відвантажувальних документів постачальників.

В обліку МШП відображають за фактичною собівартістю (ціною придбання, включаючи затрати, пов'язані з доставкою їх на підприємство).

На МШП, що надійшли, відкривається картка складського обліку (ф. № М-17).

Облік МШП на складах ведеться за їх номенклатурними номерами у порядку, аналогічному обліку матеріалів на складі. При оприбуткуванні МШП складаються групувальні відомості, а також сортова оборотна відомість аналітичного обліку.

Передача МШП зі складу в експлуатацію оформлюється актом передачі МШП в експлуатацію.

Операції по обміну інструментів, які прийшли у непридатність оформляються актами форми № МШ-5 (Додаток) з додатком актів про поломку та втрату інструмента форми № МШ-4 (Додаток). Для отримання зі складу нового інструмента замість списаного складається Акт форми № МШ-5.

Оперативний облік та контроль щодо зберігання інструментів, які були видані в тимчасове користування на робочі місця, залежать від тривалості й інших умов їхнього закріплення за встановленими виконавцями.

Первісна видача інструментів і пристосувань на робочі місця у тривале користування оформляється згідно технологічних карт, на підставі вимоги майстра і відбивається в картках обліку МШП форми № МШ-2 (Додаток). Такі картки відкриваються на кожного окремого працівника, який одержав ці МШП. Одержання інструментів та пристосувань підтверджується підписом робітника у картці форми №МШ-2. Наступні видачі інструментів і пристосувань зі складу, замість зношених, документально не оформляються, а видаються при пред'явленні акта вибуття форми №МШ-4 (Додаток).

На ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» до господарського інвентарю відносяться предмети канцелярського та господарського призначення, наприклад: конторські меблі (столи, стільці, шафи, порт'єри), вішалки, гардероби, протипожежний інвентар.

Інвентарна тара, яка використовується на підприємстві для постійного збереження запасів або для обслуговування виробництва, як тара тривалого користування та нерозривно пов'язана з виробництвом, наприклад бочки або контейнери або інші предмети, які призначені для укладання та тимчасового збереження матеріалів, переміщення продукції усередині підприємства, відносяться до господарського чи виробничого інвентарю.

На підставі вимог *господарський інвентар відпускається* зі складу підприємства в експлуатацію, тим особам, які відповідають за його збереженість. Облік господарського інвентарю, отриманого зі складу, матеріально відповідальна особа веде у двох картках. Одна картка заповнюється по номенклатурних номерах інвентарю, а інша картка - по окремих особах, яким виданий інвентар в користування.

Якщо господарський інвентар підприємства з його складу отримує особа, на яку покладена відповідальність за забезпечення його схоронності в цеху, чи відділі іншій службі, ця особа повинна здійснювати облік отриманого інвентарю в книзі (журналі), у якій указуються найменування предмету, його коротка характеристика, дата надходження у експлуатацію, інвентарний номер предмету, його вартість та оцінка про вибуття.

До спеціального одягу, спеціальному взуттю і засобів індивідуального захисту відносяться комбінезони, костюми, куртки, штани, халати, кожухи, різне взуття, рукавиці, окуляри, шоломи, протигази, респіратори і т.п.

Спецодяг та спецвзуття видаються працівникам тих професій і посад, що передбачені в типових галузевих нормах безкоштовної видачі працівникам спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, або галузевих нормах, затверджених на підставі типових, відповідно до встановлених норм і термінів носіння незалежно від форми власності і галузевої приналежності підприємства, на якому працює даний працівник.

Облік видачі працівникам спецодягу і спецвзуття ведеться в особистій картці форми № МШ-6 (Додаток). В цій формі з описом та іншими даними, які характеризують такі предмети, відбиваються терміни їхнього носіння й відсоток їх придатності. Картка форми №МШ-6 складається у одному екземплярі, зберігається у місцях видачі спецодягу та спецвзуття до моменту їхнього вибуття через непридатність чи втрати. У випадку втрати спеціального одягу, спеціального взуття, у картці проводиться відповідний запис про їхнє вибуття на підставі акта форми № МШ-4 (Додаток).

Крім спецодягу і спецвзуття індивідуального користування, працівникам може видаватися на час роботи черговий спецодяг, спецвзуття і захисні засоби. Дані предмети видаються тільки на час виконання робіт, для яких вони передбачені, чи можуть бути закріплені за визначеними робітниками місцями і передаватися від однієї зміни працівників іншій. Ці МШП повинні враховуватися на окремих картках форми № МШ-6 (Додаток) з оцінкою "Чергова".

При оформленні вибуття МШП для визначення їхньої непридатності до подальшого використання або неможливості проведення їхнього відновлення, ремонту, а також для оформлення необхідної документації на списання зазначених предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» створюються постійно діючі комісії. Дані комісії роблять огляд предметів, що підлягають списанню, установлюють їхню непридатність до відновлення і подальшого використання, визначають можливість використання чи реалізації матеріалів, що залишаються від предметів, що списуються, а також складають акт на списання МШП форми №МШ-5 (Додаток) або №МШ-8 (Додаток) на підставі актів вибуття форми №МШ-4 (Додаток).

Якщо МШП отримують безпосередньо на складі постачальника, то виписується товарно-транспортна накладна на відпущені МШП. Документи надходять у відділ постачання, де вони реєструються в журналі обліку вантажів, які надійшли, і передаються до бухгалтерії. Бухгалтерія здійснює перевірку документів постачальника і передає їх на склад для контролю при прийнятті вантажу Але роль бухгалтерії не обмежується перевіркою документів - вона зобов'язана встановити: доцільність тієї або іншої поставки МШП, чи задовольняє поставка потреби підприємства і чи не призведе вона до утворення понаднормованих МШП.

Представник покупця (експедитор) на підставі отриманої довіреності здійснює доставку МШП. У разі виявлення невідповідності між вантажем у натурі і даними документів постачальника, пошкодження чи псування вантажу експедитор зобов'язаний вимагати від транспортної організації складання комерційного акта і отримати його копію. Акт є підставою для пред'явлення претензій (позову) транспортній організації за виявлені розбіжності.

Експедитор здає отриманий вантаж безпосередньо на склад під розписку матеріально відповідальної особи в документах постачальника. На складі отримані

МШП піддаються обов'язковій кількісній перевірці (зважування, перелічування чи вимірювання), а в разі потреби і якісній перевірці. В окремих випадках здійснюється лабораторний аналіз якості.

Якщо виявлено невідповідність кількості та якості вантажу, зазначених у супровідних документах, фактичним даним МШП, що надійшли від постачальника, то складається акт приймання за формою № 429. Акт у двох примірниках складає приймальна комісія за участю завідуючого складом (коморою), представника постачальника чи незацікавленої організації. Після приймання цінностей один примірник акта з даними документами (товарно-транспортними накладними, рахунками) передається до бухгалтерії підприємства для обліку надходження МШП, другий - у відділ постачання для направлення претензійного листа постачальнику.

МШП, що надійшли на підприємство в порядку безповоротної фінансової допомоги, приймаються створеною наказом керівника підприємства комісією з обов'язковою участю працівника бухгалтерії та представника вищої за рангом організації. Приймання цінностей проводиться шляхом їх перелічування, зважування в присутності матеріально відповідальної особи, якій передаються ці цінності на зберігання. На прийняті матеріальні цінності комісія складає акт, який підписують члени комісії.

МШП, прийняті на склад, оприбутковуються, тобто беруться на облік, на підставі супровідних документів (податкових накладних, накладних, актів) тим числом, коли отримано цінності. У документах зазначаються такі дані: від кого надійшли МШП, номенклатурний номер, найменування, сорт, кількість, вага, ціна, сума, дата надходження на склад і розписка матеріально відповідальної особи, яка приймала цінності.

Важливим моментом при обліку МШП є вибір методу їх оцінки при надходженні та вибутті на дату балансу. При правильному виборі методу оцінки МШП та раціональному його використанні підприємство може не тільки ефективно використовувати і створювати прогностичні показники щодо використання існуючих запасів але й посилити контроль за використанням найбільш дорогих видів запасів, пошуку нових постачальників або створення спеціальних умов для самостійного виготовлення певного виду запасів та збільшення запасів, використання яких має найбільший вплив на величину прибутку.

Оцінка МШП при надходженні (залежно від шляхів надходження), при списанні та на дату балансу схематично зображено на рисунку 2.1.2.

У момент придбання МШП, які термін використання яких менше року або одного операційного циклу, оприбутковуються за первісною вартістю та відображаються на рахунку №22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети». Згідно пункту 9 П(С)БО 9, первісною вартістю МШП, які були куплені за плату, є їх собівартість, яка формується із таких витрат [11]: транспортно-заготівельних витрат; сум, які сплачуються відповідно із договором постачальнику, за вирахуванням непрямих податків; ввізне мито; суми непрямих податків у наслідок купівлі запасів, що не відшкодовуються підприємству; інші витрати, що прямопропорційно пов'язані із куаівлею запасів та доведенням їх до такого стану, в якому вони будуть придатні для подальшого їх використання із запланованою метою.

Рис. 2.1.2. Оцінка малоцінних і швидкозношуваних предметів

Облік МШП на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за місцями збереження і перебування ведуть особи, які відповідають за їх наявність, за такими групами:

1. Інструменти та пристрої загального призначення.
2. Господарський інвентар - вішалки, протипожежний інвентар інше.
3. Спеціальний одяг та спеціальне взуття термін експлуатації яких менше року.
4. Столовий посуд та столові речі, а також необхідний інвентар для соціально-культурних заходів, спортивний й туристський інвентар та інше.

Малоцінні та швидкозношувані предмети обліковуються на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» на рахунку №22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети».

Характеристика щодо ведення обліку на даному рахунку та визначення сальдо МШП відображено на рисунку 2.1.3

Сальдо на початок періоду	
Дт	Кт
За первинною вартістю придбані (отримані) або виготовлені МШП (+)	За обліковою вартістю відпуск МШП в експлуатацію із списанням на рахунки обліку витрат, а також списання нестач і втрат від псування таких предметів (-)
Сальдо на кінець періоду	

Рис. 2.1.3. Характеристика рахунку №22 та визначення сальдо по ньому

Повна характеристика рахунку №22 відображена у таблиці 2.1.2.

Таблиця 2.1.2

Характеристика рахунку 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» [35, 50]

Назва рахунку та шифр	Призначення	Відображаються за:		Обліковий реєстр	Місце у звітності
		Дебетом	Кредитом		
№22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	Для обліку та узагальнення інформації про наявність і рух МШП, що належать підприємству та знаходяться у складі запасів	Придбання (отримання) або виготовлення малоцінних та швидкозношуваних предметів за первісною вартістю	Відпуск МШП в експлуатацію за обліковою вартістю зі списанням на рахунки обліку витрат, а також списання нестач і втрат від псування таких предметів	Журнал №3, 4, 5 або 5А, Відомість №5.1	Форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» р.1101

Рахунок 22 «МШП» кореспондує

за дебетом з кредитом рахунків:		за кредитом з дебетом рахунків:	
«Виробництво»	23	«Капітальні інвестиції»	15
«Брак у виробництві»	24	«Виробництво»	23
«Готова продукція»	26	«Товари»	28
«Розрахунки з різними дебіторами»	37	«Розрахунки з різними дебіторами»	37
«Пайовий капітал»	41	«Витрати майбутніх періодів»	39
«Додатковий капітал»	42	«Додатковий капітал»	42
«Неоплачений капітал»	46	«Матеріальні витрати»	80
«Цільове фінансування і цільові надходження»	48	«Інші операційні витрати»	84
«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	63	«Інші затрати»	85
«Розрахунки за податками й платежами»	64	«Загальновиробничі витрати»	91
«Розрахунки за іншими операціями»	68	«Адміністративні витрати»	92
«Інший операційний дохід»	71	«Витрати на збут»	93
Виключено	73	«Інші витрати операційної діяльності»	94
«Інші доходи»	74	«Надзвичайні витрати»	99

Первісна вартість одиниці МШП, за якою вони відображаються в бухобліку, визначається із дотриманням вимог п. 7 Методрекомендацій «Запаси», тобто шляхом ділення фактичних витрат, пов'язаних із придбанням однорідних запасів, на загальну кількість придбаних запасів. Порядок визначення первісної вартості запасів розглядався в попередніх номерах.

Одиницею обліку МШП, яка визначається в розпорядчому документі про облікову політику, є їх найменування або однорідна група, установлені виходячи з потреб установи.

При оприбуткуванні МШП, на відміну від інших запасів, їх вартість відразу відноситься на фактичні видатки установи. При цьому МШП продовжують обліковуватися на відповідних субрахунках 221–222 до моменту вибуття зі складу. Нагадаємо, що всі інші види запасів відносяться на видатки установи в міру їх використання на підставі первинних документів та норм витрат.

Незалежно від способу надходження до установи МШП підлягають оприбуткуванню на склад.

Сума ПДВ, що включена до податкового кредиту, не включається до первісної вартості МШП (не збільшує субрахунки 221–222), а відображається на субрахунку 641 «Розрахунки за податками і зборами в бюджет».

Ті МШП, які були передані в експлуатацію, на практиці виключаються із складу активів підприємства (вони списуються із балансу та їх грошовий облік не ведеться). Далі проводиться організація оперативного кількісного їх обліку протягом строку фактичного використання за тими місцями де вони експлуатуються.

При цьому підстав обліковувати на рахунках позабалансового обліку МШП, переданих в експлуатацію (така версія іноді розглядається), немає. Тобто передані в експлуатацію МШП списуються на підставі первинних документів, що підтверджують здійснення господарських операцій, із субрахунків 221–222 і не обліковуються на рахунках позабалансового обліку.

Кореспонденція рахунків з обліку щодо руху малоцінних і швидкозношуваних предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» та відповідне їх документальне оформлення при цьому відображено у таблиці 2.1.3.

Таблиця 2.1.3

Кореспонденція рахунків з обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів [35, 50]

№ з/п	Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5	6
Господарські операції по надходженню МШП на підприємство					
У разі здійснення підприємством <i>попередньої оплати</i> (авансового платежу)					
1	Платіжне доручення, банківська виписка	Здійснено передоплату постачальнику за інструмент	371 «Розрахунки за виданими авансами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	42000
2	Податкова накладна постачальника	Відображено суму податкового кредиту щодо ПДВ	641 «Розрахунки за податками»	644 «Податковий кредит»	7000
3	Видаткова накладна, прибутковий ордер	Оприбуткування інструменту, отриманого від постачальника	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	42000
		Відображено суму податкового кредиту щодо ПДВ	644 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	7000

1	2	3	4	5	6
4	Довідка бухгалтерії	Включено вартість транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості інструмента	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	231 «Виробництво»	2200
5	Довідка бухгалтерії	Зроблено залік заборгованості (передоплати) з постачальником	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	371 «Розрахунки за виданими авансами»	42000
У разі здійснення оплати після отримання МШП					
1	Видаткова накладна, ТТН, Акт про прийняття цінностей	Оприбуткування інструменту, отриманого від постачальника	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	35000
2	Податкова накладна	Відображено суму податкового кредиту щодо ПДВ	644 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	7000
3	Податкова накладна постачальника	Відображено суму податкового кредиту щодо ПДВ	641 «Розрахунки за податками	644 «Податковий кредит»	7000
			644 «Податковий кредит»	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	7000
4	Довідка бухгалтерії	Включено вартість транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості інструмента	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	231 «Виробництво»	2200
5	Платіжне доручення, виписка банку	Здійснено оплату постачальнику за інструмент	631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	42000
6	Акт про прийняття матеріалів	Одержані МШП в обмін на основні засоби	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»	10200
Господарські операції з вибуття МШП на підприємстві					
1	Лімітно-забірна картка, вимога	Відпуск МШП зі складу:			
		для виробництва продукції	23 «Виробництво»	22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети»	10200
		для загальногосподарських потреб	91 «Загальногосподарські витрати»	22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети»	9800
		для адміністративних потреб	92 «Адміністративні витрати»	22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети»	6400

1	2	3	4	5	6
		для забезпечення збуту продукції	93 «Витрати на збут»	22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети»	3600
		для потреб гуртожитку	949 «Інші витрати операційної діяльності»	22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети»	5000
2	Акт по претензії	Висунуто постачальникам претензії за поставлені МШП	374 «Розрахунки за претензіями»	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	2100
3	Накладна - вимога на відпуск	Повернення МШП на склад	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	719 «Інші доходи від операційної діяльності»	1200
4	Видаткова накладна, податкова накладна	Відвантажено МШП покупцю	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»	1200
5	Платіжне доручення	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	643 «Податкове зобов'язання»	641 «Розрахунки за податками»	200
6	Розрахунок бухгалтерії	Списано облікову вартість МШП	943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	600
7	Платіжне доручення, виписка банку	Оплачено покупцем МШП	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями»	1200
8	Бухгалтерська довідка	Списано суму доходу від реалізації на фінансові результати	712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів»	791 «Фінансовий результат від основної діяльності»	600
9	Бухгалтерська довідка	Списано на фінансові результати собівартість реалізованих МШП	791 «Фінансовий результат від основної діяльності»	943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів»	600

Інвентаризація малоцінних та швидкозношуваних предметів

Інвентаризацією називається процес перемірювання в натурі, переліку, перерахування, зважування виробничих запасів підприємства, які знаходяться у місцях їхнього зберігання та зіставлення їх наявності із даними бухобліку.

Для проведення та оформлення отриманих результатів проведеної інвентаризації МШП, необхідно керуватися діючою Інструкцією з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, документів, розрахунків та інших активів, затвердженою наказом Мінфіну України від 11.08.94 № 69.

Інвентаризацію малоцінних і швидкозношуваних предметів проводять для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності

підприємства. В ході проведення інвентаризації МШП комісією перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан та оцінка, а також визначаються умови зберігання.

Для того щоб провести інвентаризації на за наказом керівника ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» створюється інвентаризаційна комісія у склад якої входить керівник даного підприємства, спеціаліст відділу матеріально-технічного забезпечення, технолог, працівник центрального матеріального складу, бухгалтер матеріального відділу. Очолює комісію заступником голови правління цукрокомбінату.

Первинні документи, які складаються при проведенні інвентаризації МШП на підприємстві є наказ про створення інвентаризаційної комісії підписаний керівником цукрокомбінату, Наказ на проведення інвентаризації, після оформлення цих документів необхідно скласти інвентаризаційний опис, звірювальну відомість, а також Протокол засідання інвентаризаційної комісії Линовицького цукрокомбінату і Наказ про затвердження даного протоколу.

Фактична наявність залишків матеріальних цінностей на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» визначається комісією в присутності матеріально відповідальної особи та визначається шляхом підрахунку, виміру, огляду. При цьому комісія складає інвентаризаційні описи в яких відображаються найменування перевірених МШП, номенклатурний номер МШП, обов'язково наводяться одиниці виміру та інші відмітні їх ознаки. Кожна сторінка інвентаризаційного опису повинна мати число порядкових номерів МШП, яке обов'язково прописується числом, а також загальна їх кількість в натуральних одиницях виміру. Остання сторінка такого інвентаризаційного опису, обов'язково завіряється підписом матеріально-відповідальної особи, чим вона підтверджує, що усі цінності було перевірено, перераховано і внесено у опис правильно. Також необхідно дописати, що претензій до інвентаризаційної комісії дана особа не має.

Інвентаризаційний опис складається у двох примірниках, підписується усіма членами комісії. Один примірник інвентаризаційного опису повинен залишитися у матеріально-відповідальної особи. Другий примірник інвентаризаційного опису потрібно передати в бухгалтерію ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

В бухгалтерії фактичні залишки матеріальних цінностей, які були зафіксовані в описах в ході проведеної інвентаризації, звіряють з даними бухгалтерського обліку. МШП, по яких виявлені розходження – залишки або їх недостача, записують в порівняльну відомість. В такій відомості відображаються фактичні залишки МШП і ті, які значаться за даними бухгалтерського обліку, а матеріально відповідальна особа повинна давати інвентаризаційній комісії письмове пояснення про причини їх виникнення.

Усі виявлені в ході інвентаризації надлишки МШП, необхідно оприбуткувати, встановити причини їх виникнення та віднести отримані результати на результати фінансово-господарської діяльності цукрокомбінату.

Суми нестач МШП, які були виявлені при інвентаризації, потрібно списати на витрати звітного періоду. Усі суми виявлених нестач або втрат від псування МШП (до ухвалення рішення про винних осіб) відображаються на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» на забалансовому рахунку 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей». Аналітичний облік за цим рахунком ведеться по кожному списаному активу.

Якщо на підприємстві виявлено збиток МШП, що виявився наслідком розкрадань або нестач або знищення або псування і при цьому виявлено винну особу, для визначення суми такого збитку застосовують формулу розрахунку опираючись на Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затвердженою постановою КМУ від 22.01.96 р. № 116.

Всі зроблені комісією висновки та пропозиції щодо врегулювання інвентаризаційних різниць оформляються протоколом. Цей протокол подається керівнику підприємства який приймає рішення щодо оприбуткування лишків МШП або списання недостач. Даний документ (Протокол) затверджується у 5-денний строк.

Якщо під час проведення інвентаризації були виявлені нестачі МШП, а винні особи не встановлені, то величина (вартість) такої нестачі відображається на позабалансовому рахунку 07 «Списані активи», субрахунок 072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей» і оформляється це актом списання МШП.

Отримані результати інвентаризації відображаються у бухгалтерському обліку у тому місяці, у якому була проведена інвентаризація але в жодному випадку не пізніше грудня звітного року.

У бухгалтерському обліку на суму вартості збитку недостачі МШП, яка підлягає відшкодуванню винними особами, в бухгалтерії проводиться запис за дебетом рахунку №375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків» і кредитом рахунку №716 «Відшкодування раніше списаних активів».

У тому випадку, коли винна особа відшкодувала суму збитку отриману внаслідок недостачі або псування МШП, в бухгалтерії цукрокомбінату необхідно зробити запис за дебетом рахунку №30 «Каса», 31 «Рахунки в банках» і кредитом рахунку №375 «Розрахунки по відшкодуванню завданих збитків».

Якщо керівник підприємства приймає рішення утримати суми збитку із заробітної плати винної особи тоді кореспонденція буде наступна: дебет рахунку №30 або №31 та кредит рахунку №66 «Розрахунки з оплати праці».

Оформлення сум відшкодування винною особою відбувається шляхом складання нормативного акту.

Різниця між балансовою вартістю недостачі МШП та відшкодованою сумою повинна бути перерахована до бюджету. У бухгалтерії підприємства це фіксується за дебетом рахунку №716 «Відшкодування раніше списаних активів» і кредитом рахунку №642 «Розрахунки за обов'язковими платежами».

Кореспонденція рахунків з ведення обліку списання МШП у наслідок отриманих нестач або крадіжок або псування відображено у таблиці 2.1.4.

Синтетичний облік МШП ведеться на рахунку №22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети».

Усі дебетові обороти по рахунку №22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» бухгалтер повинен перенести (відобразити) у журналі 3, розділі I, та кредитом рахунків №63 «Розрахунки з постачальниками та підрядчиками» та №37 «Розрахунки з різними дебіторами».

Кореспонденція рахунків з обліку списання МШП внаслідок нестач,
крадіжок або псування [50]

№ з/п	Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5	6
1	Акт інвентаризації	Суми нестач і втрат від псування цінностей до прийняття рішення про конкретних винуватців	072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей»	-	5800
2	Акт інвентаризації	Виявлені суми нестач і втрат списані за балансовою вартістю на витрати підприємства	947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	2800
3	Звірювальна відомість, Акт про списання витрат	Нестачі віднесені за рахунок мат. відповідальної особи	375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків»	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	3000
4	Розрахунок бухгалтерії	Сума збитку визначена за Порядком №116	375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків»	716 «Відшкодування раніше списаних активів»	3000
5	Розрахунок бухгалтерії	Сума, що підлягає перерахуванню до бюджету	716 «Відшкодування раніше списаних активів»	642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	800
6	Акт інвентаризації	Списання суми нестач із позабалансового рахунку	-	072 «Невідшкодовані нестачі і втрати від псування цінностей»	5800
7	ПКО, Виписка банку, Розрахунково-платіжна відомість	Погашена сума нестач	30 «Готівка» 31 «Рахунки в банках» 661 «Розрахунки за заробітною платою»	375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків»	3000
8	Виписка банку	Перераховано до бюджету суму податкових зобов'язань	642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»	311 «Поточні рахунки в національній валюті»	800
9	Акт про накладання штрафів	Нараховано штраф	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	641 «Розрахунки за податками»	255
10	Розрахунок бухгалтерії, ПКО, Виписка банку	Погашення суми накладеного штрафу	30 «Готівка» 31 «Рахунки в банках» 661 «Розрахунки за заробітною платою»	377 «Розрахунки з іншими дебіторами»	255
11	Виписка банку	Перерахування до бюджету суми стягненого штрафу	641 «Розрахунки за податками»	311 «Поточні рахунки в нац. валюті»	255

1	2	3	4	5	6
12	Акт на списання	Списання фактичної собівартості МШП у зв'язку із стихійним лихом	991 «Втрати від стихійного лиха»	22 ««Малоцінні та швидкозношувані предмети»	2800
13	Розрахунок бухгалтерії	Списання на фінансові результати: витрат / доходів	793 «Результат іншої звичайної діяльності»/ 716 «Відшкодування раніше списаних активів»	947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»/ 793 «Результат іншої звичайної діяльності»	1200

Вся інформація, що відображена по кредиту рахунку №22 «Малоцінні і швидкозношувані предмети» відображається в журналі 5, розділі III «Витрати діяльності». Таким чином, основними регістрами з ведення обліку малоцінних і швидкозношуваних предметів є відомість 3.3, журнали 3, 5 та 5А.

У Журналі № 3 у розділі I знаходять своє відображення обороти за кредитом рахунків №16, 34, 36, 37, 38, 51, 62, 63, 68. У розділі II даного журналу відображаються обороти за кредитом рахунків №17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 67, 69.

Журнал №3 заповнюється на підставі підсумкових даних з відомостей 3.1-3.6, які заповнюються на підставі первинних документів. Відомості 3.1-3.5 можуть формуватися для окремих субрахунків рахунків №36, 37, 63 і 68. Якщо у звітному періоді не було жодних операцій по рахункам розрахунків з постачальниками та підрядниками, а також покупцями і замовниками, то такі відомості не складаються.

Відомість 3.1 призначена для ведення аналітичного обліку розрахунків із покупцями та замовниками за відвантажену продукцію (товари, виконані роботи або надані послуги). Підсумки граф 13-20 даної відомості переносяться до графи 5 розділу I журналу № 3.

Для обліку поточної дебіторської заборгованості, такої як дебіторської заборгованості із підзвітними особами, заборгованості за авансами виданими або за претензіями та інше, призначено Відомість 3.2. У даній відомості для ведення обліку розрахунків за кожним дебітором виділяється необхідна кількість рядків. В кінці звітного періоду за кожним дебітором визначається сальдо і переноситься до граф 5 та 6 Відомості 3.2.

Відомість 3.4 призначена для ведення бухобліку заборгованості по покупцям, замовникам й інших дебіторів за відвантажену їм продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), яка була забезпечена одержаними векселями. В цій відомості також відображаються розрахунки щодо зобов'язань із постачальникам та підрядникам за продукцію на яку підприємством видані векселі. Підсумки граф 15-17 відомості 3.4 переносяться у графи 3, 4 та 8, 9 розділу I Журналу № 3.

Для проведення обліку розрахунків за нарахованими відсотками, за авансами одержаними, за іншими операціями, що відображаються на рахунку №68 «Розрахунки за іншими операціями» призначено Відомість 3.5 підсумки граф якої 15-20 автоматично переносяться до графи 11 розділу I Журналу № 3.

Вся існуюча інформація про розрахунки підприємства за всіма існуючими платежами до бюджету відображається у відомості 3.6. У даному документі

відображаються нараховані та належні до відшкодування з бюджету суми податків та платежів, а також їх сплата або списання відображається деталізовано щомісяця. У рядках 1.1-1.9 відображаються усі суми, належні до відшкодування з бюджету. Підсумок рядків 1.1-1.9 наводяться у рядку 1.10. У рядках 2.1-2.8 даної відомості відображаються суми інших платежів до бюджету (мити, різниці між сумою відшкодування та втратами від нестач і псування цінностей). У рядку 2.9 наводиться підсумок рядків 2.1 - 2.8. У рядках 3.1-3.3 відображаються обороти за дебетом та кредитом рахунку №643 «Податкові зобов'язання». У ряді 3.4 даної відомості відображаються суми рядів 3.1-3.3. У рядках 4.1-4.3 наводяться суми за дебетом та кредитом рахунку №644 «Податковий кредит». У ряді 5 відображається підсумок рядів 1.10, 2.9, 3.4, 4.4. Підсумки граф 13-20 ряду 5 переносяться автоматично до графи 9 розділу II Журналу № 3.

Журнал №5 або 5А використовується на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» для ведення обліку витрат діяльності та відображення кредитових оборотів на рахунках щодо обліку виробничих запасів (у тому числі МШП), а також розрахунків із заробітної плати та відповідних відрахувань з неї на соціальні заходи. Також використовується і Відомість 5.1 щодо обліку руху запасів.

2.2. Розкриття інформації у фінансовій звітності щодо малоцінних і швидкозношуваних предметів за національними та міжнародними стандартами.

Вся бухгалтерські та фінансова звітність ПАТ «ПАТ Линовицький цукрокомбінат «Красний»» здійснюється згідно положень існуючих стандартів бухгалтерського обліку. До фінансової звітності ПАТ «ПАТ Линовицький цукрокомбінат «Красний»» відноситься:

- форма №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (Додаток);
- форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» (Додаток);
- форма №3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» (Додаток);
- форма №4 «Звіт про власний капітал» (Додаток);
- форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності» (Додаток).

Малоцінні та швидкозношувані предмети відображаються у формі №1 «Баланс (Звіт проф. фінансовий стан)» у складі у складі запасів у другому розділі активу «Оборотні активи».

У форми №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» в ряді 1100 «Запаси» відображається загальна вартість активів підприємства (у тому числі МШП), які визнаються запасами відповідно положень ПСБО 9 «Запаси». Дані у ряді 1100 визначаються як сальдо за дебетом рахунку №20 «Виробничі запаси» плюс сальдо за дебетом рахунків №22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», №23 «Виробництво», №25 «Напівфабрикати», №26 «Готова продукція», №27 «Продукція сільськогосподарського виробництва», №28 «Товари» та мінус сальдо за дебетом рахунку №286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу».

Якщо у формі №1 «Баланс» у підприємства заповнені статті по рядкам 1101-1104, то величина цього рядочку повинна бути більшою або дорівнювати сумі рядів 1101, 1102, 1103, 1104.

Відображення МШП у формі 1 «Баланс» наведено у таблиці 2.2.1.

Відображення МШП у формі №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»

Назва рядка	Код рядка	Відображення даних на початок та кінець звітного періоду
Запаси	1100	Сальдо Дт 20, 22, 23, 25, 26 та 27, 28 (згорнуте сальдо без урахування субрахунку 286) У даній ряді відображається інформація про вартість активів підприємства, котрі признаються запасами відповідно з положеннями П(С)БО 9, тобто якщо вони утримуються підприємством для їх подальшого продажу при умові звичайної діяльності та якщо вони перебувають в процесі виробництва із метою подальшого їх перепродажу як продукту виробництва; якщо активи підприємства утримуються з метою споживання їх в процесі виробництва продукції (виконання робіт або наданих послуг) й управлінням підприємством.
Виробничі запаси	1101	Додаткова стаття Балансу Сальдо Дт 20, 22. В цій статті відображається вартість запасів підприємства, МШП, вартість як основних так і допоміжних матеріалів, купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби, вартість палива, запасних частин і тари та інших матеріалів, що призначені для їх споживання на підприємстві в процесі операційного циклу
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1615	Сальдо Кт 63. У даній статті відображається сума кредиторської заборгованості постачальникам та підрядникам за матеріальні цінності (у тому числі за МШП), виконані роботи та отримані послуги (окрім заборгованості, яка забезпечена векселями, якщо вона наводиться в статті рядка 1605)

Як видно інформаційною базою щодо відображення інформації у формі № 1 «Баланс» за статтею «Виробничі запаси» є залишки запасів підприємства по рахунках №20 «Виробничі запаси» та №22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». Відобразимо фактичну інформацію по ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» щодо запасів у балансі (табл. 2.2.2)

Таблиця 2.2.2

Розкриття інформації про малоцінні та швидкозношувані предмети у формі №1 «Баланс» ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» на початок та кінець 2019 р. (тис. грн.)

Стаття балансу	Код рядка	Джерело інформації	На початок 2019 р.	На кінець 2019 р.
Запаси	1100	Сальдо по рахунках 20 «Виробничі запаси», 22	35895	15891
Виробничі запаси	1101	«Малоцінні та швидкозношувані предмети» за головною книгою	12843	15470

Форма №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» призначена для відображення користувачам повної та неупередженої інформації про доходи, витрати та фінансові результати (прибутки або збитки) діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за відповідний звітний період. В даній формі всі фінансові показники відображаються у розрізі як звичайної діяльності так і надзвичайних подій.

Завдяки інформації у цьому звіті зовнішні та внутрішні користувачі можуть оцінити ділову активність даного підприємства, його фінансову стійкість та привабливість.

Всі операції, які пов'язані на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» із експлуатацією малоцінних та швидкозношуваних предметів, включаються і відображаються у складі витрат операційної діяльності.

У формі № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» у ряді 2500 у статті «Матеріальні витрати» визначаються обороти за дебетом таких рахунків які №22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», №23 «Виробництво», №27 «Продукція сільськогосподарського виробництва», №28 «Товари», №91 «Загальновиробничі витрати», №92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», №94 «Інші витрати операційної діяльності» з кредиту рахунків №20 «Виробничі запаси», №21 «Поточні біологічні активи».

Відобразимо фактичну інформацію по ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» щодо матеріальних витрат у таблиці 2.2.3.

Таблиця 2.2.3

Розкриття інформації про МШП у формі № 2 «Звіт про фінансові результати» ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 р. (тис. грн.)

Стаття форми №2	Код рядка	Джерело інформації	За 2018 р.	За 2019 р.
Матеріальні витрати	2500	Д-т 23, 91, 92, 93, 94 К-т 20, 21, 22, 25 Головна книга	98456	120951

У формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності» балансова вартість запасів на кінець звітного року відображається у розділі VIII «Запаси».

Заповнення розділу «Запаси» форми №5 відображено у таблиці 2.2.4.

Таблиця 2.2.4

Заповнення розділу «Запаси» форми №5

Найменування показника	Код рядка	Балансова вартість на кінець року	Переоцінка за рік	
			Збільшення чистої вартості реалізації	Уцінка
VIII. Запаси				
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	Сальдо на 31.12.2018 р. за Дт рах. 22	Обороти за Дт рах. 22 з Кт субрах. 719	Обороти за Дт субрах. 946 з Кт рах. 22
ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2019 рік (тис. грн.)				
Малоцінні та швидкозношувані предмети	880	177	-	-

Основним джерелом інформації для заповнення заповнення р. 880 форми №5 являється залишок (сальдо) рахунку №22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети».

2.3. Інформаційні технології ведення обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів

Для спрощення бухгалтерського обліку на практиці існують різні сучасні комп'ютерні технології, за допомогою яких можна вести облік декількох підприємств в одній інформаційній базі. Також, існуючі бухгалтерські програми допомагають бухгалтерові вести бух облік діяльності різних підприємств в різних інформаційних базах, а комп'ютерна програма при цьому використовується одна.

Серед великого різноманіття інформаційно-правових комп'ютерних систем найбільш широкого попиту набули такі програми як «1С: Підприємство», «Галактика» «Парус-консультант», «БЕСТ» та інші програми. За допомогою цих програм бухгалтерові спрощується пошук необхідної інформації, існує можливість оперативного поповнення бази даних, бухгалтер має можливість копіювати та роздруковувати необхідні документи та звіти підприємства, вести необхідну статистику документів.

Будь-яка з існуючих бухгалтерських програм має певні інструменти, які використовуються бухгалтером і виступають у вигляді різних довідників, що містять в собі однотипну інформацію. До програм можна добудовувати необхідні для певного виду діяльності модулі.

У даній дипломній роботі, для опису ведення бухобліку малоцінних і швидкозношуваних предметів, використана програма «1С:Підприємство 8.2», яка також використовується і на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»». Дана програма призначена для автоматизації бухобліку різних видів діяльності, ведення фінансового і податкового обліку та управління на підприємстві.

Для того щоб розпочати роботу у «1С:Підприємство», бухгалтерові потрібно створити нове підприємство. При цьому необхідно зробити наступні дії, у пункті меню вибираємо Операції – Довідники – довідник Організації – Створити новий. Можна також створити нове підприємство вибравши у меню Підприємство – Організації, та заповнити необхідні дані по підприємству. Обов'язково необхідно дати повну і скорочену назву підприємства, внести види діяльності, КВЕДи і код ЄДРПОУ, заповнити форму власності, організаційно-правову форму, вказати юридичну та фактичну адреси, номери телефонів, систему оподаткування і заповнити реєстраційні номери по державним органам (рис.2.3.1).

The screenshot shows the '1С: Підприємство - Бухгалтерія для України, редакція 1.2' application window. The main window title is 'ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»'. The form contains the following data:

Наименование:	ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»	Код:	000000001
Юр. / физ. лицо:	Юр. лицо	Префикс:	
Полное наименование:	ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»		
Головная организация:			
Осн. банковский счет:	поточный		
Банковский счет для ...			
Коды организации:	Номера регистрации	Контактная информация	Прочее
На дату:	01.01.2017	Код ЕДРПОУ:	00445914
ИНН:	004459148525	Номер свидетельства:	
ОПФГ:	Акционерное товарищество	Код ОПФГ:	
Территория:		Код КОАТУУ:	3223100000
Форма собственности:	Приватна	Код КФВ:	230
Орган гос. управления:		Код по СПОДУ:	
Отрасль:		Код по ЗКНГ:	
Вид экономической деят.:	Переработка молока, производство масла та сыру	Код по КВЕД:	10.51
Класс проф. риска:			

Buttons at the bottom: ОК | Записать | Закрыть

Рис.2.3.1 Заповнення даних про ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»

Після того, як картка підприємства була створена, формується вступний баланс підприємства. Необхідно ввести початкові залишки на 31 грудня 2018 року. Для цього потрібно зробити наступні дії, через пункт меню вибрати Підприємство – Введення початкових залишків – проставити необхідну дату, на яку вводяться залишки і заповнити їх по всім рахункам (рис.2.3.2).

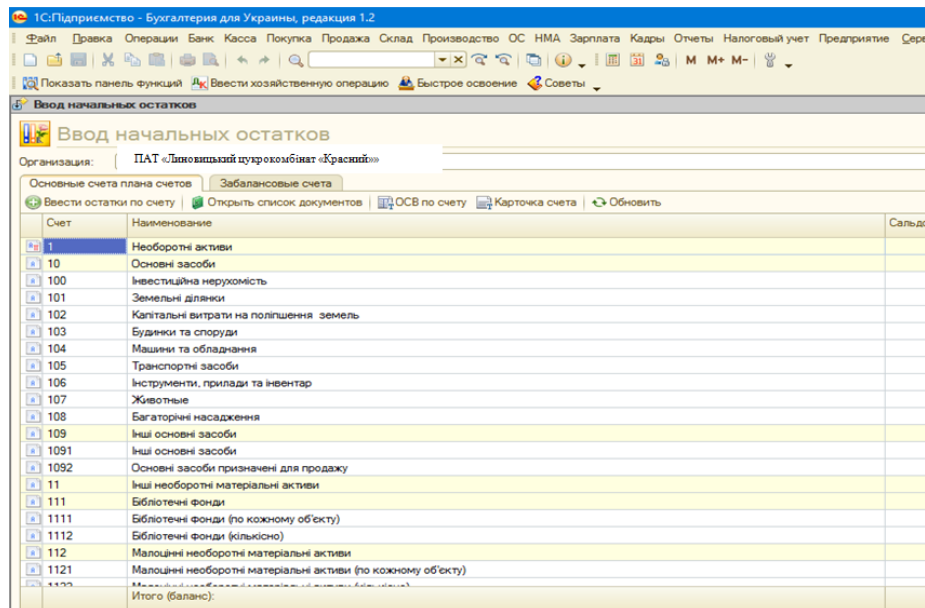

Рис.2.3.2. Введення початкових залишків

Всі відомості про оприбуткування, виготовлення, продаж, вибуття матеріальних цінностей підприємства відображаються у довіднику «Номенклатура». Довідник «Номенклатура». Щоб створити нове найменування МШП у даному довіднику, потрібно у пункті меню «Операції» вибрати Довідники – Номенклатура. Обираємо потрібну групу по МШП, натискаємо Додати й заповнюємо всі дані про МШП (рис.2.3.3).

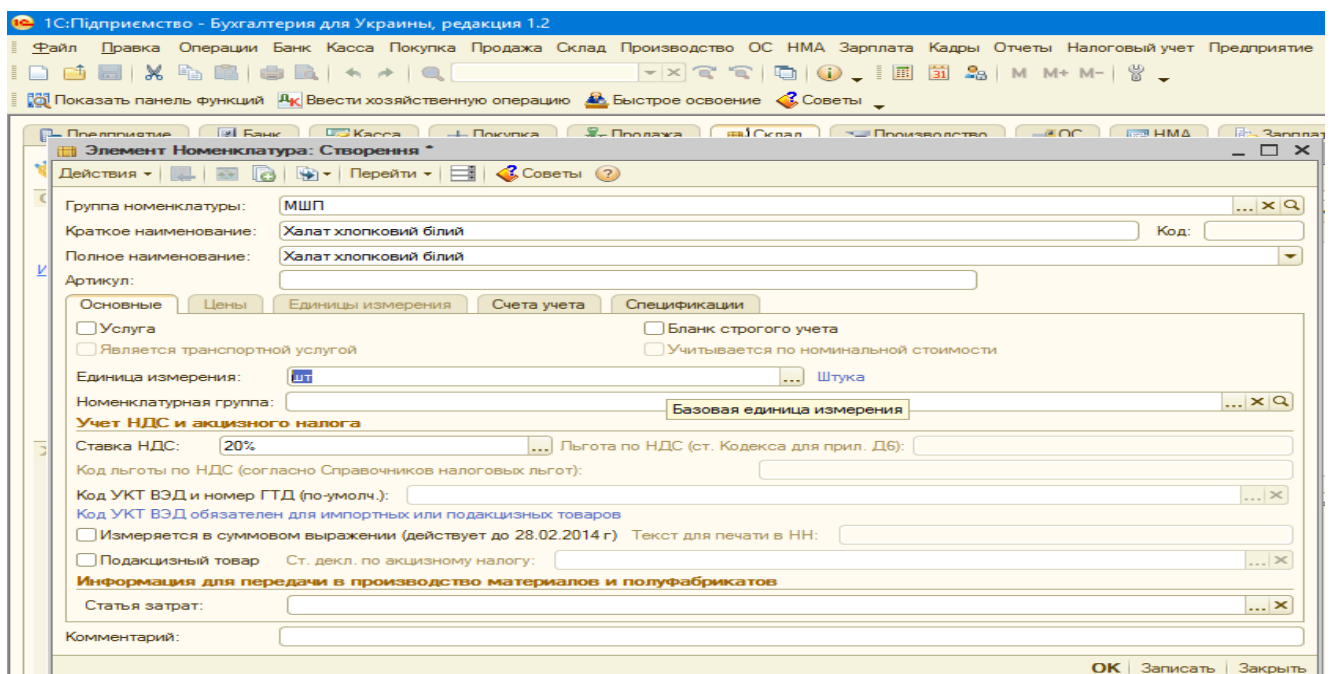

Рис.2.3.3. Створення виду МШП в довіднику «Номенклатура»

Якщо підприємство купує малоцінні і швидкозношувані предмети, то у програмі «1С:Підприємство» необхідно отримати рахунок на пошту від постачальника, який оплачується покупцем, та отримати від постачальника накладну. В даному випадку, отриманий рахунок являється підтвердженням замовлення покупця та відповідно,

підставою для його оплати. Таки дії оформлюються в програмі наступним чином, в пункті меню Покупка – вибираємо Рахунок на оплату постачальника – натискаємо створити новий – вибираємо Покупка, комісія і у відкритому вікні з потрібно заповнити необхідні дані, такі як дату операції, контрагент, МШП, їх кількість та ціна, ставка ПДВ (рис. 2.3.4). Таким чином формується рахунок-фактура на оплату МШП постачальнику.

№	Номенклатура	Количество	Ед.	К.	Цена	Сумма	%НДС	Сумма НДС	Всего
1	Халат хлопко...	100,000	шт	1,000	80,00	8 000,00	20%	1 333,33	8 000,00
2	Костюм хлопко...	200,000	шт	1,000	150,00	30 000,00	20%	5 000,00	30 000,00

Рис.2.3.4. Створення рахунку-фактури на оплату постачальника

Коли підприємство-покупець отримав рахунок-фактуру від постачальника, для його оплати необхідно виділити у реєстрі документів «Рахунок на оплату постачальника» рахунок для оплати. На верхній панелі нажимаємо кнопку «Вести на підставі», вибираємо «Платіжне доручення вихідне» реквізити в якому заповняться автоматично. Необхідно лише проставити дату платіжного доручення та відмітку Оплачено (рис.2.3.5).

Рис.2.3.5. Створення платіжного доручення

Коли настає одна з подій – або оплата рахунку або отримання МШП, підприємством-постачальником виписується податкова накладна, яка створюється підприємством-отримувачем наступним чином: в пункті меню обираємо Податковий облік – Реєстрація вхідного податкового документу – створити новий або ввести на підставі рахунку постачальника. Натискаємо кнопку «Ввести на підставі» і обираємо «Реєстрація вхідного податкового документу» в якому необхідно заповнити дату, вхідний номер документу (вхідної податкової накладної), контрагент, вводиться ставка ПДВ і сума господарської операції (рис.2.3.6).

Регистрация входящего налогового документа: Налоговая накладная. Новый

Номер: 12 от: 10.01.2017 12:00:00 (дата включения в декларацию)

Организация: ПАТ «Львівський цукрокомбінат «Квасний»

Контрагент: ТОВ «Спецодяг»

Документ расчетов: Счет на оплату поставщика 00000000001 від 10.01.2017 12:0

Основание: Счет на оплату поставщика 00000000001 від 10.01.2017 12:0

Входящий налоговый документ

Номер: 12 дата выписки 10.01.2017

Необходимо проверить регистрацию в ЕРНН

N	% НДС	Сумма без НДС	Сумма НДС	Сумма с НДС	Хоз. деят...	Обл. НДС	Пропорци...	Поставка ОФ	Статья декларации НДС (н/к)
1	20%	31 666.67	6 333.33	38 000.00	✓	✓			10.1, 10.2, 10.3 Придбання на митній терри...

Всего без НДС: 31 666.67
НДС: 6 333.33
Всего с НДС (грн): 38 000.00

Рис. 2.3.6. Створення податкової накладної, отриманої від постачальника

При надходженні МШП на підприємство бухгалтер створює прибуткову накладну. Для цього у пункті меню Покупка – вибирається Надходження товарів і послуг – створити новий – Покупка, комісія і заповнюється дата, назва постачальника, номер рахунку-фактури (на підставі якого МШП надійшли на підприємство), склад оприбуткування МШП, їх кількість і ціну (рис.2.3.7).

Поступление товаров и услуг: Покупка, комиссия. Не проведен

Номер: 00000000001 от: 10.01.2017 12:00:01

Организация: ПАТ «Львівський цукрокомбінат «Квасний»

Контрагент: ТОВ «Спецодяг»

Документ расчетов: Счет на оплату поставщика 00000000001 від 10.01.2017 12:00:00

Склад: Основной склад

Договор: Договор поставания

№	Номенклатура	Количество	Ед. К.	Цена	Сумма	%НДС	Сумма НДС	Всего	Счет учета	Налоговое назначени...
1	Халат хлопков...	100,000	шт	1,000	80,00	8 000,00 20%	1 333,33	8 000,00	221	Опод. ПДВ
2	Костюм хлопко...	200,000	шт	1,000	150,00	30 000,00 20%	5 000,00	30 000,00	221	Опод. ПДВ

Всего (грн): 38 000,00
НДС (в т.ч.): 6 333,33

Рис.2.3.7. Створення прибуткової накладної на отримані МШП

Якщо МШП купуються через підзвітних осіб їм необхідно видати грошові кошти з каси, яка перед цим надходить з поточного рахунку банку підприємства. При цьому формується Прибутковий касовий ордер: в пункті меню вибираємо Каса – Прибутковий касовий ордер – Створити новий – Надходження готівки з банку. Після цього готівка видається підзвітній особі. Бухгалтер робить наступні дії: в пункті меню обираємо Каса – Видатковий касовий ордер – створити новий – Видача коштів підзвітній особі. І заповнюються необхідні дані такі як дата, суму, яка видається підзвітній особі, сума авансу, що видається і паспортні дані підзвітної особи (рис.2.3.8).

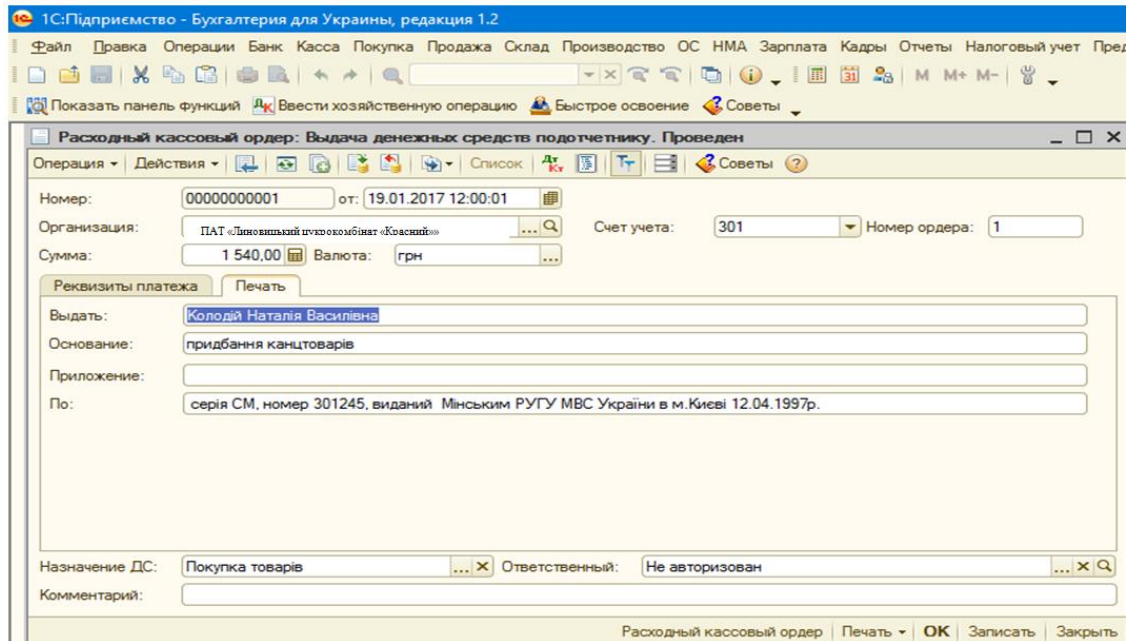

Рис.2.3.8. Створення видаткового касового ордеру на видачу готівки підзвітній особі

Підзвітна особа купує МШП. При цьому бухгалтер повинен скласти авансовий звіт про витрачання сум, за рахунок яких були і придбані МШП. Авансовий звіт формується таким чином: у пункті меню Каса - вибирати Авансовий звіт – створити новий, і заповнити необхідні дані такі як дата, хто купував МШП (підзвітна особа), суму виданого авансу, МШП які купувались нею, кількість і ціна МШП, документи згідно яких купувались МШП, наприклад чек або квитанція. Також необхідно вказати рахунок на якому обліковуються придбані МШП. Обов'язково потрібно прописати призначення витрат (рис.2.3.9).

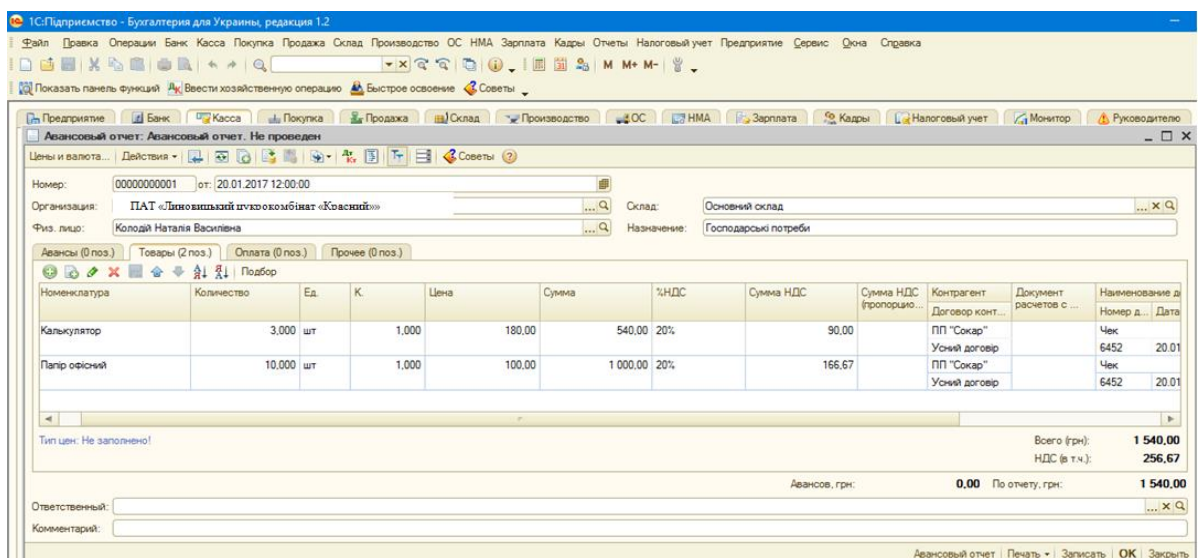

Рис.2.3.9. Створення авансового звіту при купівлі МШП підзвітною особою

В момент введення МШВ в експлуатацію їх списуються з балансу. Далі їх облік ведеться за місцями експлуатації у оперативному порядку на позабалансових рахунках. При передачі МШП у експлуатацію необхідно зробити наступні дії в програмі 1С: у пункті меню Основні засоби – обирати пункт Малоцінні активи – Передача малоцінних активів в експлуатацію – створити новий, після чого заповнити дату, місце передачі МШП (підрозділ), склад з якого вони були списані, вказати відповідальну особу, якій передаються МШП, які саме передані МШП, вказати їх кількість і призначення для використання (рис.2.3.10).

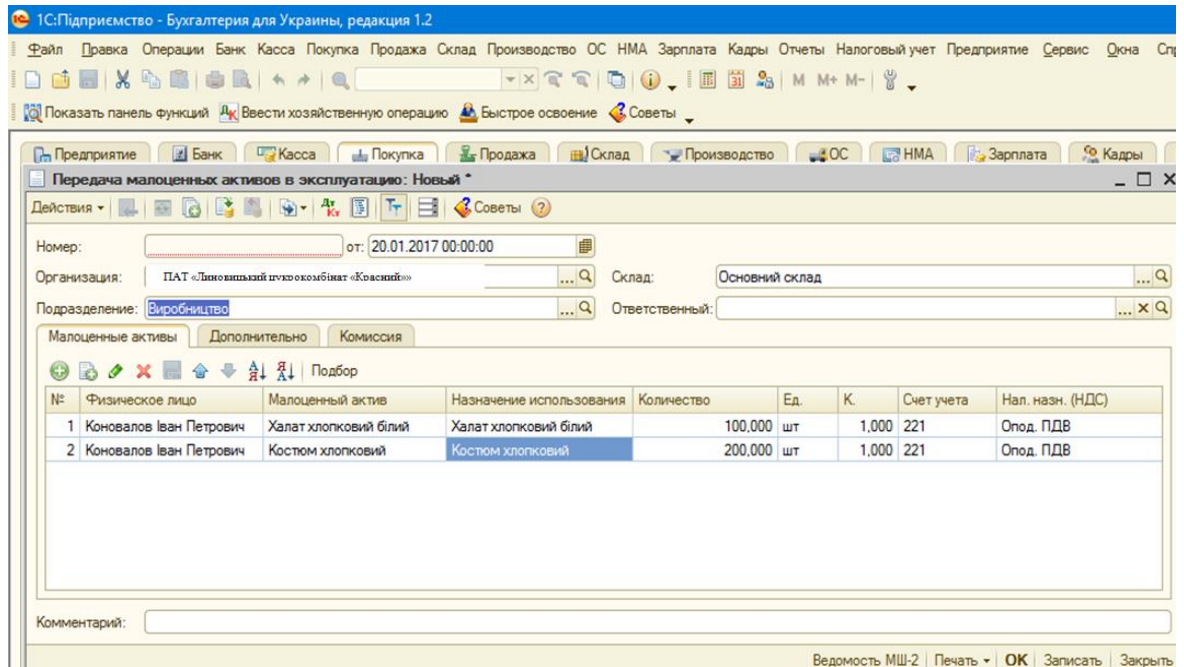

Рис.2.3.10. Створення документу введення в експлуатацію МШП

На базі такої операції необхідно створити Відомість обліку видачі (повернення) спецодягу, спецвзуття та запобіжних засобів, а також Картку обліку малоцінних та швидкозношуваних предметів. Для цього в пункті меню Основні засоби – вибираємо Малоцінні активи - Списання малоцінних активів з експлуатації – створити новий і заповнюємо необхідні дані (рис.2.3.11). При цьому обов’язково необхідно вказати причину списання МШП.

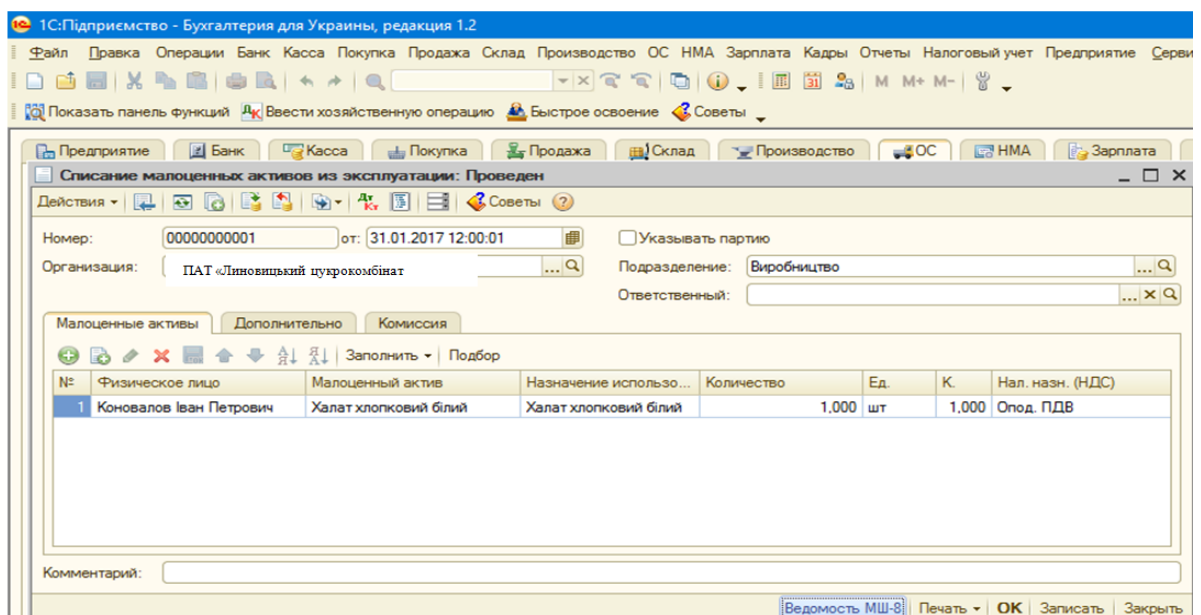

Рис.2.3.11. Списання МШП

Періодично, на підприємстві проводиться інвентаризація МШП, що оформлюється документом «Інвентаризація товарів на складі». Для оформлення такого документу потрібно у пункті меню Склад - вибрати Інвентаризація товарів на складі – створити новий – далі натискаємо заповнити по даним обліку (рис.2.3.12).

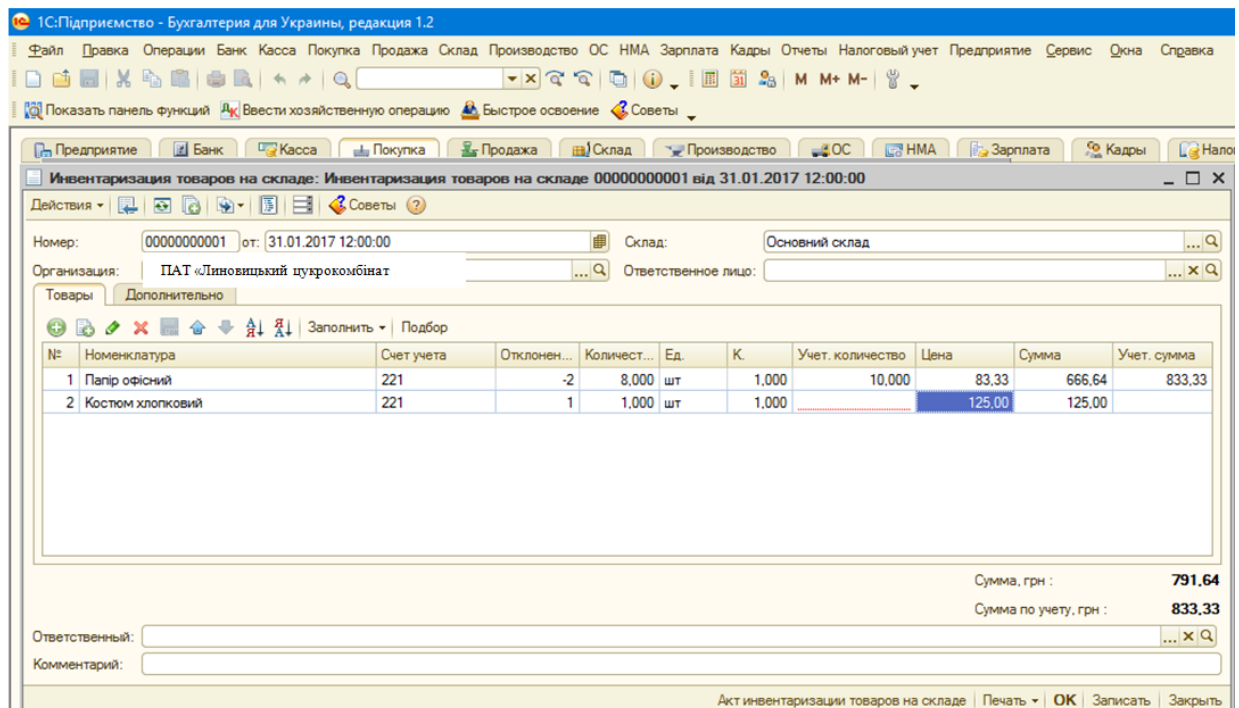

Рис.2.3.12. Створення документу «Інвентаризація товарів на складі»

Під час інвентаризації може бути виявлена нестача. При нестачі в першу чергу необхідно відкоригувати залишки запасів та списати нестачу. Дана операція оформлюється документом Списання товарів, який створюється в пункті меню Склад – обираємо Списання товарів – створити новий. Або можна ввести даний документ на підставі документу Інвентаризація товарів на складі: виділяємо документ Інвентаризація товарів на складі – натискаємо кнопку меню Ввести на підставі – обираємо документ Списання товарів (рис.2.3.13).

У документі заповнюємо дату, склад, вид МШП та кількість, рахунки витрат для списання. Якщо даний документ створюємо на підставі Інвентаризації, то в такому випадку всі дані заповнюються автоматично, обираємо тільки рахунки витрат для списання нестачі.

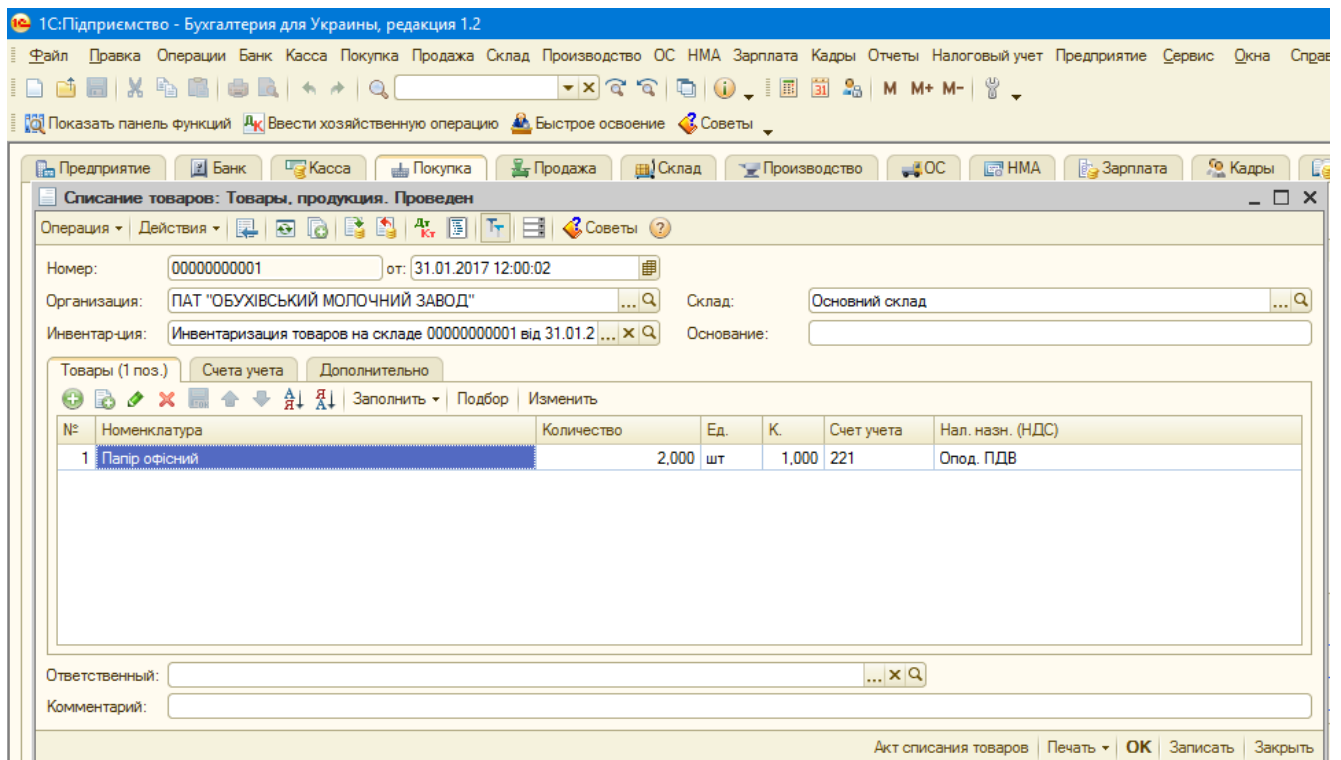

Рис.2.3.13. Створення документу «Акт списання товарів»

Якщо при інвентаризації були виявлені лишки їх необхідно оприбуткувати. Таке оприбуткування проводиться наступним чином, у пункті меню Склад – вибрати Оприбуткування товарів – створити новий. У вікні, що з’явиться потрібно заповнити дату, склад, вид МШП і їх кількість, ціна за одиницю, за якою відбувається їх оприбуткування, рахунки, на яких будуть обліковуватися оприбутковані МШП, а також рахунки доходів (рис.2.3.14).

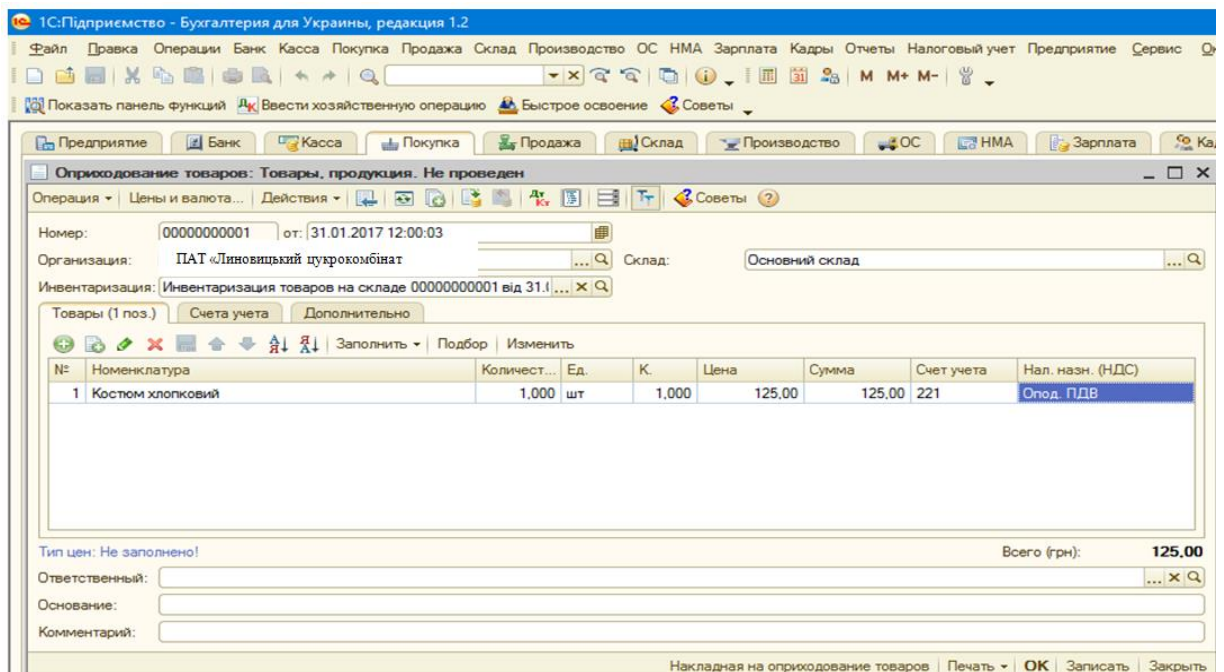

Рис.2.3.14. Створення документу «Оприбуткування товарів»

Для того щоб отримати повну та розвернуту інформацію по МШП за відповідний звітний період, в програмі 1С можна також сформувати такі звіти як «Аналіз рахунку 22», «Картка рахунку 22», «Оборотно-сальдова відомість по рахунку 22».

В кінці звітної періоду потрібно закрити всі рахунки доходів і витрат, а також визначити фінансовий результат. Для створення документа, який відповідає за закриття фінансових результатів підприємства, у меню вибрати Операції – Регламентні операції – Визначення фінансових результатів (рис.2.3.15). Проставити останній день звітної періоду, а також відмітку «Закривати доходи і витрати» і «Розрахувати прибуток/збиток» (рис. 2.3.15).

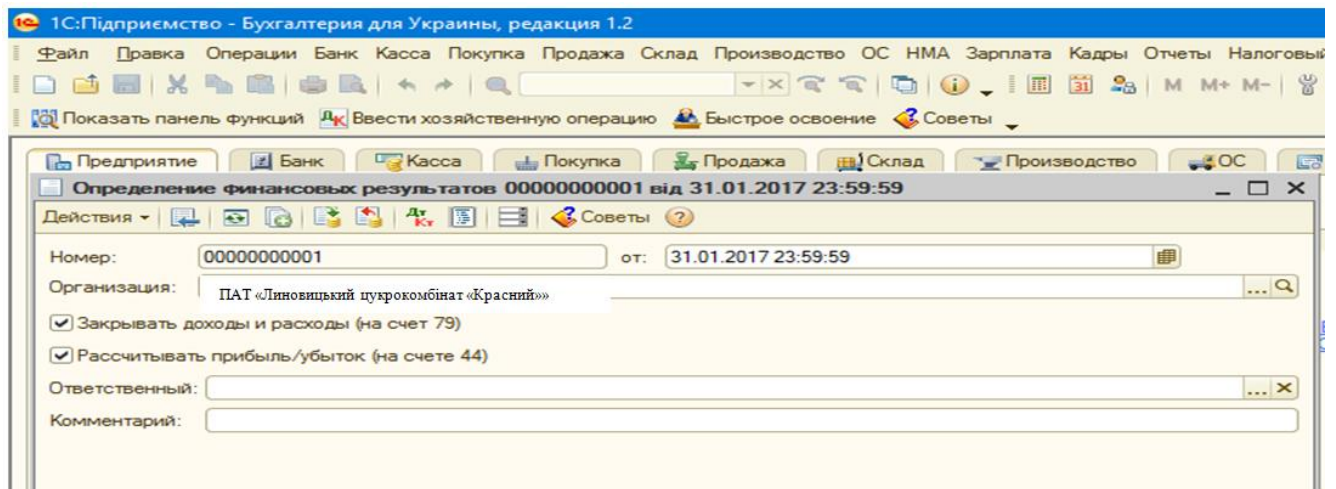

Рис.2.3.15. Створення документа «Визначення фінансового результату»

У розділі «Звіти» бухгалтер може сформувати будь-який звіт за відповідний період. Також, можна сформувати і оборотно-сальдову відомість. Для цього в пункті меню Звіти – обрати Оборотно-сальдова відомість - Вибрати необхідний період – натиснути Сформувати.

Кожен звітний період бухгалтер підприємства звітує перед ДПІ, пенсійним фондом, управлінням статистики. Для формування відповідних звітів призначений підрозділ «Регламентовані звіти». Необхідно лише вибрати необхідний звіт і натиснути кнопку «Відкрити». У верхній частині вікна, що відкриється є панель налаштування параметрів звіту. Встановлюємо період, за який формується звіт, після чого натиснувши клавішу «Заповнити» запускаємо процес формування звіту.

Розділ 3. Техніко-економічний аналіз діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр. та аналіз і теоретичні основи аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів

3.1. Організація аналітичної роботи на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»»

В сучасних умовах розвитку ефективна діяльність будь-якого підприємства (організації) не можлива без відповідної організації його діяльності, без системного підходу щодо інформаційно-методологічного забезпечення, аналізу отриманих результатів та подальшого планування та прийняття відповідних стратегічних рішень його розвитку.

Відсутність належної організації аналітичної роботи призводить до неефективного управління і ставить під загрозу діяльність підприємства в цілому.

Для організації аналітичної роботи необхідно розробити систему раціональних дій, які будуть спрямовані на повне та комплексне вивчення всієї господарської діяльності як підприємства в цілому так і окремих його структурних підрозділів. Така система аналітичної роботи полягає у комплексності та системності роботи всіх підрозділів підприємства, що в свою чергу забезпечується через відповідне планування діяльності на майбутнє. При цьому аналітиками використовуються існуючі науково обґрунтовані методики та програмні продукти, які дозволяють охопити всі напрямки діяльності підприємства, а також виключити багаторазове проведення досліджень.

Проведення необхідної аналітичної роботи на будь-якому підприємстві, як правило, спрямоване на забезпечення більш ефективного прийняття відповідних управлінських рішень, а також для запобігання негативним наслідкам діяльності. Для цього для проведення аналізу необхідно вибрати оптимальну кількість показників, що в свою чергу, можна досягнути тільки глибоким вивченням технології виробництва, економіки та організації виробництва по підприємству в цілому, вивчення стану бухгалтерського обліку та звітності, особливостей взаємозв'язків об'єктів економічного аналізу, а також максимально організувати роботу відповідних спеціалістів, які займаються аналізом господарської діяльності підприємства.

Але організація аналітичної роботи потребує від працівників підприємства професіоналізму і майстерності. Великі підприємства мають можливість залучати до свого штату висококваліфікований персонал. Решта підприємств, з обмеженим штатом працівників та матеріальними ресурсами, як правило мають універсальних спеціалістів, тобто такі працівники виконують не тільки свою роботу, яка обмежена певною ділянкою робіт, але й суміжні види робіт пов'язані з їх ділянкою робіт. Це, в свою чергу, дає змогу бачити структуру підприємства всеохопнішою.

Обліково-аналітичне забезпечення ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Розділ 3. Техніко-економічний аналіз діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр. та аналіз і теоретичні основи аудиту малоцінних і швидкозношуваних предметів	Номер Сторінки
Здобувач	Дюба В.В.				
Науковий керівник	Прохорова Л.І.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

Аналітична робота підприємства базується на обліково-аналітичній системі, яка базується на даних бухгалтерського обліку, який, в свою чергу, є джерелом необхідних оперативних даних для проведення економічного аналізу діяльності підприємства в цілому. Можна сказати, що обліково-аналітична система це збір, опрацювання і оцінка усіх видів інформації, яка використовується спеціалістами для прийняття управлінських рішень на макро- і мікро- рівнях.

Основною метою системи обліково-аналітичного забезпечення є об'єднання облікових і аналітичних операцій в єдиний процес, а також проведення оперативного мікроаналізу і використання його результатів для формування відповідних рекомендацій для прийняття управлінських рішень. Таким чином, можна сказати, що основними завданнями обліково-аналітичної системи є визначення, у встановлені для управлінців терміни, кінцевого результату діяльності підприємства та забезпечення контролю за ефективним використанням ресурсів підприємства та у відповідних центрах відповідальності.

Таким чином, основним моментом в організації аналітичної роботи є правильне формування та отримання інформації (оперативного та бухгалтерського обліку) для своєчасного прийняття управлінських рішень та подальшого розвитку підприємства. Схема формування інформації за видами обліку на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» відображено на рисунку 3.1.1.

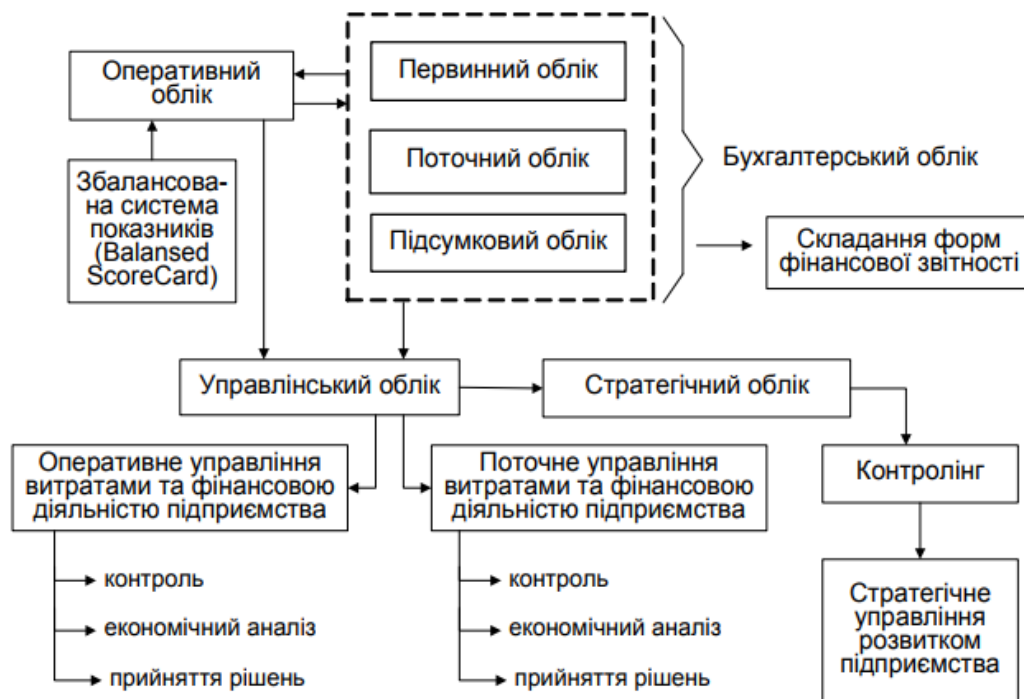

Рис. 3.1.1. Формування інформації за видами обліку для організації ефективного управління розвитком ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»».

Для проведення аналізу діяльності на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» існує децентралізована форма роботи, яка передбачає розподіл аналітичних робіт по загальній структурі управління. При такій формі роботи кожен відділ або відповідна служба виконує свій комплекс аналітичних робіт згідно із своїм призначенням.

Система аналітичної роботи на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» не достатньо вдосконалена, але є відповідні підрозділи, які займаються збором та аналізом даних для прийняття стратегічних рішень подальшого розвитку.

Розподілення аналітичних функцій на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» відбувається наступним чином:

1. *Заступник директора по сировині* - займається контролем своєчасності забезпечення виробництва матеріально-технічною базою, аналізує виконання плану щодо поставок сировини, виконання термінів поставки згідно договорів на постачання, контролює стан та збереження складських запасів та бурякопункту, транспортно-заготівельні витрати.

2. *Відділ з виробництва* проводить аналіз виконання плану з обсягів виробництва цукру, аналізує ритмічність виробництва, контролює загальний технічний і організаційний рівень виробництва, слідкує за тривалістю технологічного циклу, проводить контроль за своєчасністю та якістю матеріально-технічного забезпечення виробництва, а також запровадження нової техніки і технології.

3. *Відділ головного механіка і енергетика* займається вивченням технічного стану машин і устаткування підприємства, ефективністю їх експлуатації, ефективність використання потужностей обладнання підприємства, раціональність споживання енергоресурсів, проводиться аналіз щодо виконання графіків проведення ремонту і модернізації машин і устаткування, а також якості та собівартості проведених ремонтів.

4. *Відділу збуту* проводить аналіз виконання договірних зобов'язань та планів щодо постачання цукру споживачам відповідно за обсягом, за якістю, за термінами постачання, проводиться аналіз стану існуючих складських запасів та зберігання готової продукції, вивчає які існують ринки збуту продукції цукрокомбінату з метою опанування нових ринків, стан аналогічної продукції конкурентів на ринках збуту, проводить аналіз конкурентоспроможності, займається розробкою цінової політики.

5. *Планово-економічний відділ* цукрокомбінату «Красний» займається фінансово-економічним плануванням роботи цукрокомбінату і контролює хід виконання цієї роботи, здійснює економічний аналіз усієї фінансово-господарської діяльності цукрокомбінату та контролю за виконанням планових завдань його підрозділів з ціллю щодо підвищення темпів зростання продуктивності праці, зростання ефективності використання виробничих потужностей підприємства, а також його матеріальних й трудових ресурсів, підвищенню рентабельності виробництва, розробляє різні заходи щодо подальшого розвитку підприємства, розробляє заходи по вдосконаленню структури управління підприємством.

6. *Бухгалтерія* цукрокомбінату займається контролем щодо дотримання єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку на цукрокомбінаті, правильності заповнення та здачу фінансової і статистичної звітності у встановлені законодавством терміни. Також бухгалтерія контролює правильність відображення існуючих операцій діяльності підприємства на рахунках бухгалтерського обліку, складає відповідні документи при проведенні інвентаризації активів, щодо виявлених нестач і відшкодування всіх втрат від них або крадіжок і псування інших активів. Періодично бухгалтерія також проводить аналіз витрат на виробництво з метою їх скорочення та попередження на майбутнє.

7. *Відділ кадрів* формує та аналізує штат працівників відповідної кваліфікації, аналізує джерела забезпечення кадрами, проводить аналіз використання фонду робочого часу, витрати фонду заробітної плати, займається аналізом організації та управління кадрами цукрокомбінату, розробляє на підставі чинних нормативно-правових актів внутрішніх нормативних документів з особового складу установи і їх затвердження наказами керівника.

Тобто для ефективного використання економічного аналізу ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» сформував відповідні відділи за допомогою яких можлива

реалізація системної і послідовної організації аналітичної роботи. Маючи відділ кадрів цукрокомбінат може вибрати необхідні форми організації аналітичної роботи, підібрати необхідних для підприємства спеціалістів-аналітиків. Впровадження відповідних комп'ютерних програм по різних підрозділах забезпечує необхідне інформаційне забезпечення та аналітичну обробку всієї інформації, як вхідної так і вихідної, а також це дозволяє розробити необхідні форми аналітичних документів саме для цукрокомбінату (для внутрішнього користування). Методичне забезпечення, яке надається планово-економічним відділом та бухгалтерією ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» дає змогу підготувати відповідні розпорядчі документи по організації і проведенню аналітичної роботи різними відділами цукрокомбінату, організувати працю аналітиків різних підрозділів, проаналізувати та перевірити інформацію і наявність аналітичних методик, а також виявити вплив зовнішніх чинників на внутрішнє середовище цукрокомбінату.

Як видно, організація аналітичної роботи на підприємстві та аналітичне забезпечення управлінської діяльності цукрокомбінату передбачає і вивчення економічних законів та закономірностей, підвищення економічної обґрунтованості стратегічних планів та нормативів, аналіз виконання планів та дотримання нормативів, пошук резервів підвищення ефективності виробництва цукрокомбінату, розрахунок економічної ефективності використання ресурсів цукрокомбінату, дослідження комерційного ризику, порівняльний маркетингових заходів, прогнозування результатів тощо.

3.2. Техніко-економічний аналіз діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр..

На практиці техніко-економічні показники використовуються для проведення аналізу показників, що характеризують діяльність підприємства у певних напрямках, а саме аналіз ефективності використання ресурсів підприємства (матеріальних, трудових, фінансових), їх взаємозв'язок і взаємозалежність.

Планово-економічний відділ, відділ збуту, фінансовий відділ та інші підрозділи, використовують техніко-економічні показники для подальшого планування та аналізу організації виробництва і праці, оцінки рівня техніки, аналізу якості продукції, аналізу ефективності використання як основних так і оборотних засобів підприємства, аналізу використання трудових ресурсів та робочого часу. Для кожної галузі є специфічні техніко-економічні показники, які відображають особливості відповідної галузі. Але здебільшого на практиці використовуються загальні (єдині) для всіх підприємств і галузей.

Основним джерелом інформації для проведення техніко-економічного аналізу виступають планово-нормативні дані, матеріали оперативного, бухгалтерського та управлінського обліку, різні позаоблікові дані тощо. В залежності від мети техніко-економічний аналіз може проводитися або щоденно, або за декаду, або за місяць, квартал чи рік. На підставі результатів такого аналізу приймаються необхідні управлінські рішення.

Основною функцією техніко-економічного аналізу є пошук резервів щодо підвищення ефективності виробництва на основі вивчення передового досвіду та досягнень науки і практики, а також розробка заходів щодо використання виявлених резервів у процесі господарської діяльності.

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» наведено у таблиці 3.2.1.

Таблиця 3.2.1

Техніко-економічні показники ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018 - 2019 рр.

№ зп	Показник	Роки		Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темп росту, %
		2018	2019		
1	2	3	4	5	6
1	Випуск продукції у діючих цінах, тис. грн.	181425	264540	83115	145,8
3	Випуск продукції в натуральному виразі, т.	26200	28000	1800	106,9
4	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	182308	265903	83595	145,8
5	Чисельність промислово-виробничого персоналу, чол.	243	232	-11	95,5
6	Фонд оплати праці промислово-виробничого персоналу, тис. грн.	15660	17350	1690	110,8
7	Виробіток на одного працівника ПВП, тис. грн./чол.	746,6	1140,3	393,7	152,7
8	Середня місячна оплата праці, грн./особу	5370	6232	862	116,1
9	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	53066	56223	3157	105,9
10	Фондовіддача, грн./грн.	3,4	4,7	1,3	138,2
11	Середньорічні залишки обігових коштів, тис. грн.	129892	151147	21255	116,4
12	Коефіцієнт оборотності обігових коштів, оберти	1,4	1,8	0,4	128,6
13	Середньорічна вартість активів, тис. грн.	183357	207460	24103	113,1
14	Власний капітал, тис. грн.	3141	(1215)	-4356	38,7
15	Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	186504	256062	69558	137,3
16	Витрати на 1 грн. реалізованої продукції, коп.	102,3	96,3	-6	94,1
17	Матеріальні витрати, тис. грн.	98456	120951	22495	122,8
18	Матеріаловіддача, грн./грн.	1,8	2,2	0,4	122,2
19	Операційні витрати, грн.	140737	159645	18908	113,4
20	Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	(4196)	9841	14037	234,5
21	Прибуток (збиток) операційної діяльності, тис. грн.	(10739)	1471	12210	Збільшення у 7 раз
22	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	(10736)	2204	12940	Збільшення у 4,8 раз
23	Рентабельність операційної діяльності, %	-	0,9	0,9	-
24	Рентабельність власного капіталу, %	-	-	-	-
25	Рентабельність загальна (активів), %	-	1,1	1,1	-

Виходячи з даних показників, які характеризують виробничо-господарську діяльність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»», що наведені у таблиці 3.2.1, можна зробити такі висновки:

1. Обсяг виробництва продукції у діючих цінах і натуральному вираженні збільшився у 2019 році порівняно з 2018 роком відповідно на 83115 тис. грн. та на 1800 тис. грн.. У відсотках така зміна становить приріст 45,8% та 6,9%. Таке зростання обумовлене збільшенням площі посіву цукрових буряків та зростанням їх урожайності у 2019 році порівняно з попередніми роками.

2. Із збільшенням обсягів виробництва на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» відповідно збільшився рівень чистого доходу від реалізації продукції. Його рівень у 2019 році становив 265903 тис. грн., що на 83595 тис. грн. більше ніж у 2018 році. На даний показник вплинуло не лише збільшення обсягу виробництва і реалізації відповідно, але й незначне зростання ціни на цукор.

3. У 2019 році на 11 осіб зменшилась чисельність промислово-виробничого персоналу. Таке скорочення не вплинуло на рівень фонду оплати праці, який у 2019 році становив 17350 тис. грн., що на 10,8% більше ніж у попередньому році. Таке зростання обумовлене збільшенням рівня мінімальної зарплати по Україні. По цукрозаводу «Красний» рівень середньої місячної зарплати збільшився у 2019 році порівняно з 2018 роком на 862 грн. або на 16,1%.

4. Збільшення випуску продукції на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» вплинув на зростання і рівня продуктивності праці на одного працівника промислово-виробничого персоналу. Рівень даного показника у 2019 році становив 1140,3 тис.грн на особу, що на 52,7% більше ніж у попередньому 2018 році. Таке зростання може бути також частково отримане за рахунок зростання середньомісячної зарплати, як стимул до покращення роботи ПВП.

5. Згідно форми № 1 «Баланс» середньорічна вартість основних засобів цукрокомбінату «Красний» збільшилася у 2019 році на 3157 тис. грн., що у відсотках склало 5,9%. Таке зростання відбулось за рахунок придбання нового обладнання.

6. Зростання середньорічної вартості основних засобів цукрокомбінату вплинуло і на підвищення рівня ефективності їх використання, тобто на рівень фондівіддачі. Так у 2019 році, її рівень становив 4,7 грн./грн., що на 1,3 грн./грн. більше ніж у 2018 році. В свою чергу, таке зростання відображає і більш ефективне використання основних засобів підприємства.

7. Середньорічні залишки обігових коштів зросли у 2019 році на 21255 тис. грн. або на 16,4% порівняно із 2018 роком. Таке збільшення є результатом зростання виробничих запасів на 5212 тис. грн.. та збільшенню дебіторської заборгованості за продукції, товари, роботи та послуги на 26842 тис. грн.. (згідно форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»). Виходячи з величезного приросту дебіторської заборгованості за готову продукцію зрозуміло, що покупці не розраховуються відразу за заключними договорами на поставку, що в подальшому може призвести до негативних фінансових результатів.

8. Коефіцієнт оборотності обігових коштів зріс на 0,4 оберти або на 28,6%. Це відображає не значне прискорення обертання оборотних засобів даного підприємства. Якщо у 2018 році тривалість одного обороту оборотних засобів становила 257 днів (360/1,4) то у 2019 році – 200 днів (360/1,8), тобто очевидне скорочення на 57 днів, що позитивно впливає на діяльність цукрокомбінату.

9. Середньорічна вартість активів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у 2019 році зросла на 24103 тис. грн. або на 13,1%. Здебільшого це відбулось за рахунок зростання оборотних та необоротних активів.

10. Величина власного капіталу цукрокомбінату зменшилась на 4356 тис. грн. або на 61,3% (згідно форми № 1 «Баланс»).

11. Собівартість реалізованої продукції ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у 2019 році збільшилася на 69558 тис. грн. або на 37,3% порівняно з 2018 роком. Таке зростання відбулось за рахунок збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції даного підприємства.

12. Рівень операційних витрат збільшився у звітному 2019 році на 18908 тис. грн. Таке зростання обумовлено збільшенням обсягів виробництва, а тому і збільшенням рівня матеріальних витрат рівень яких у 2019 році перевищив рівень у 2018 році на 22495 тис. грн.. Також на зростання операційних витрат вплинуло збільшення рівня витрат на оплату праці, величина яких згідно форми № 2 «Звіт про фінансові результати» зросла порівняно з 2018 роком на 1690 тис. грн.

13. Валовий прибуток ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» зріс на 14037 тис. грн., що у відсотках становить 134,5%. Прибуток від операційної діяльності збільшився у 7 раз або на 12210 тис. грн.. У 2018 році цукрокомбінат «Красний» мав збитки, а у 2019 році за рахунок збільшення обсягів виробництва і продаж повністю їх покрити і вийшов на чистий фінансовий результат у розмірі 2204 тис. грн.

14. За рахунок того, що ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у 2018 році був збитковим підприємством, показники рентабельності визначати не доцільно. У 2019 році становить 0,9%. Це дуже низький показник але порівняно з збитковістю минулих років говорить про позитивні зрушення у діяльності досліджуваного підприємства.

В цілому діяльність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» має позитивні зрушення щодо розвитку, більшість показників відображають зростання ефективності використання ресурсів даного підприємства (і трудових, і матеріальних, і фінансових).

3.3. Теоретичні основи та практичний економічний аналіз ефективного використання малоцінних і швидкозношуваних предметів на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр.

У зв'язку з тим, що МШП за своєю економічною суттю відносяться до складу оборотних активів підприємства, тому їх економічний аналіз необхідно проводити так само як і аналіз оборотних активів.

Серед усіх активів підприємства, оборотні активи представляють собою найбільшу питому вагу. Успішність діяльності об'єкта господарювання залежить в більшій мірі і від ефективності та раціональності використання оборотних активів. В процесі аналізу необхідно вивчити структуру поточних активів, провести аналіз їх динаміки та показників ефективності їх використання. Окремо проводиться дослідження груп активів (наприклад грошових коштів, виробничих запасів), які найбільш впливають на ліквідність, платоспроможність й фінансову стійкість підприємства.

Для проведення аналізу активів підприємства аналітик найчастіше застосовує горизонтальний, вертикальний та трендовий аналіз. Часто використовують аналіз фінансових коефіцієнтів.

При проведенні аналізу оборотних активів підприємства, до складу яких включені і малоцінні та швидкозношувані предмети необхідно пройти наступні кроки:

– визначити абсолютну величину оборотних активів підприємства на початок і кінець періоду, що аналізується (це горизонтальний аналіз);

- розрахувати величину абсолютного і відносного відхилення щодо сум оборотних активів по відношенню до попереднього базисного періоду;
- розрахунок питомої ваги кожного виду оборотних активів, у тому числі МШП у загальному обсязі оборотних активів підприємства (проведення вертикального аналізу);
- визначення і аналіз змін, які відбулись у питомій вазі оборотних активів (проведення горизонтального аналізу);
- провести оцінку змін, які мали місце щодо структури оборотних активів за період, що аналізується та за інший період для порівняння і визначення причин (це також вертикальний аналіз) [28].

Основні завдання, об'єкти та етапи аналізу використання малоцінних та швидкозношуваних предметів відображено на рисунку 3.3.1.

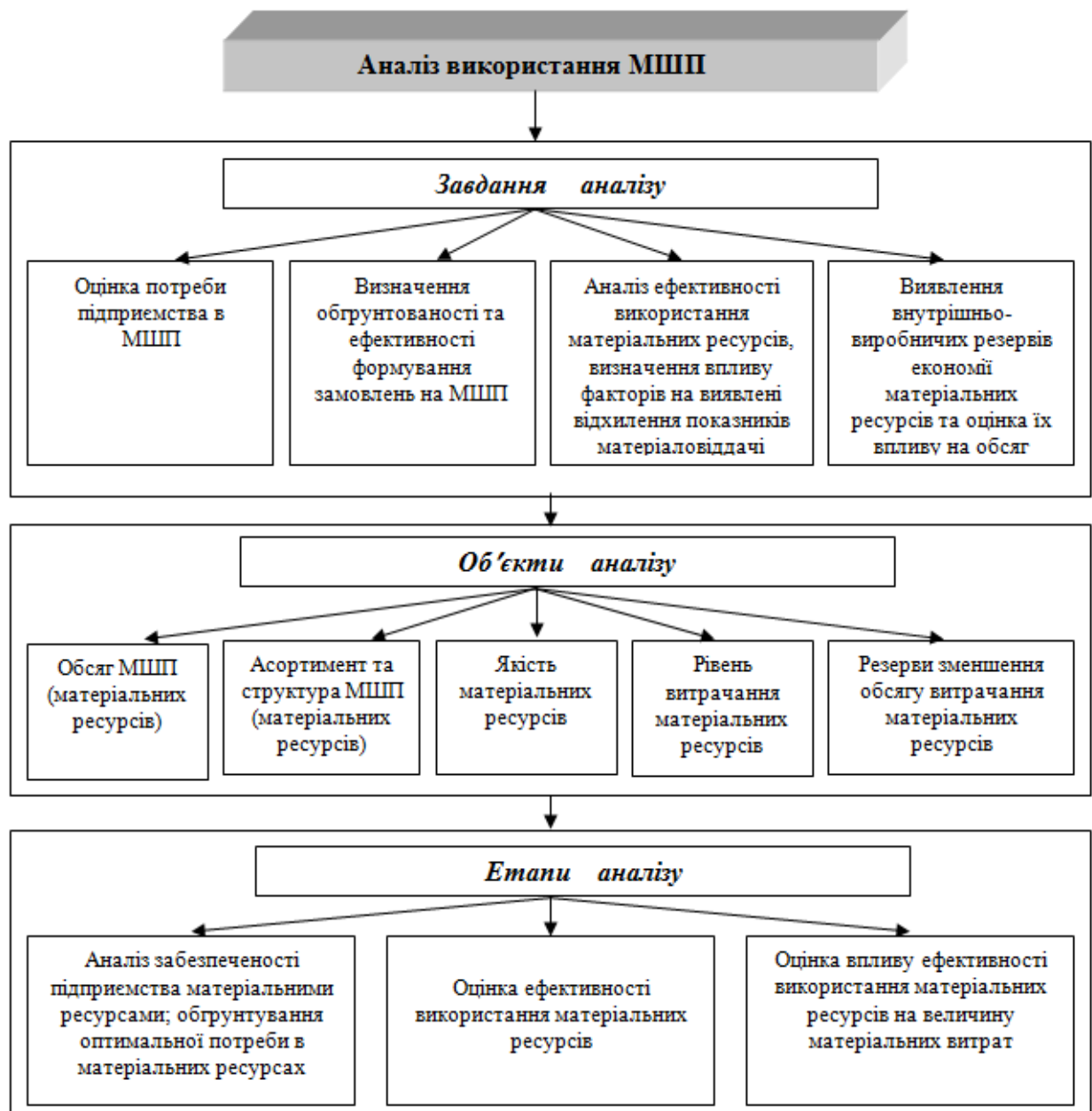

Рис. 3.3.1. Завдання, об'єкти та етапи аналізу використання МШП (матеріальних ресурсів) [38, 45, 53].

Основною метою проведення аналізу використання активів підприємства, у тому числі МШП є визначення забезпеченості підприємства необхідними матеріальними ресурсами, включаючи малоцінні і швидкозношувані предмети, а також провести пошук резервів найбільш раціонального їх використання, зниження матеріаломісткості продукції, а це, у свою чергу, може привести до зростання ефективності виробництва в цілому за рахунок більш раціонального використання ресурсів підприємства.

Для проведення економічного аналізу малоцінних та швидкозношуваних предметів, а також оборотних активів до складу яких вони входять використовуються як первинні документи так і фінансова і статистична звітність підприємства (табл. 3.3.1).

Таблиця 3.3.1.

Джерела інформації для проведення аналізу використання МШП та матеріальних ресурсів [53, 54]

№ з/п	Група	Джерела інформації
1	2	3
1	Первинні документи	Журнал обліку вантажів, що надійшли, довіреності, прибуткові ордери, акти приймання МШП; акти-вимоги на заміну (додатковий відпуск) матеріалів або МШП, картки складського обліку, відомості обліку залишків матеріалів на складах, сигнальні довідки про відхилення фактичного залишку матеріалів від встановлених норм запасу, матеріальні звіти, картки обліку матеріальних та швидкозношувальних предметів, рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, акти про брак, відомості про брак, описи-акти уцінки МШП та продукції тощо.
2	Рахунки бухгалтерського обліку	22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети», 361 «Розрахунки з покупцями та замовниками», 372 «Розрахунки з підзвітними особами», 631 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 374 «Розрахунки за претензіями», 375 «Розрахунки за відшкодуванням завданих збитків», 91 «Загальновиробничі витрати», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 947 «Нестачі і втрати від псування цінностей»
3	Облікові реєстри	Журнал 3, 5, 5А, відомість 5.1.
4	Фінансова звітність	Форма 1 «Баланс», форма 2 «Звіт про фінансові результати», форма 5 «Примітки до річної фінансової звітності»
5	Статистична звітність	Форма 5-С «Звіт про витрати на виробництво продукції (робіт, послуг)», форма 1-підприємство «Звіт про основні показники діяльності підприємства»
6	Інші джерела	Бізнес-план, замовлення, оперативні дані відділу технічного постачання, договори (контракти) на постачання МШП, інформація маркетингових досліджень тощо.

За документами бухгалтерського обліку і даними, які в них відображені щодо МШП проводиться ретроспективний аналіз використання активів підприємства. За відповідними даними рахунків № 22, 23, 25, 26, 36 та інших проводиться оперативний аналіз.

Для проведення аналізу МШП аналітик використовує первинні документи бухобліку звідки отримує необхідну інформацію про наявність, надходження і вибуття малоцінних і швидкозношуваних предметів, на базі такої інформації він може визначати показники ефективності їх використання і проводити пошук резервів щодо її зростання.

На першому етапі проведення аналізу малоцінних й швидкозношуваних предметів необхідно проаналізувати наявність, склад і структури оборотних (поточних) активів підприємства, при цьому виділити окремим рядком суму МШП (табл. 3.3.2) [54].

Таблиця 3.3.2

Макет таблиці аналізу наявності, складу і структури поточних активів підприємства

№ з/п	Показники	Базисний рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	у %	тис. грн.	у %	Абсолютне, тис. грн.	Темп росту, %
A	B	C	D	I	F	G	H
1	Поточні активи	$\Sigma(C3:C8)$	100	$\Sigma(F3:F7)$	100	G1-G1	H1:H1
2	З них:						
3	Виробничі запаси	Ф.№1 р. 1101	$C3:C1*100$	Ф.№1 р. 1101	$F3:F1*100$	G3-G3	H3:H3
3.1.	В т.ч. МШП	ОСВ рах. №22	$C3.1:C3*100$	ОСВ рах. №22	$F3.1:F3*100$	G3.1-G3.1	H1:H1
4	Незавершене виробництво	Ф.№1 р.1102	$C4:C1*100$	Ф.№1 р.1102	$F4:F1*100$	G4-G4	H4:H4
5	Готова продукція	Ф. №1 р.1103	$C5:C1*100$	Ф. №1 р.1103	$F5:F1*100$	G5-G5	H5:H5
6	Товари	Ф.№1 р. 1104	$C6:C1*100$	Ф.№1 р. 1104	$F6:F1*100$	G6-G6	H6:H6
7	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Ф.№1 р. 1125	$C7:C1*100$	Ф.№1 р. 1125	$F7:F1*100$	G7-G7	H7:H7
8	Гроші та їх еквіваленти	Ф.№1 р. 1165	$C8:C1*100$	Ф.№1 р. 1165	$C8:C1*100$	G8-G8	H8:H8

На базі макету табл. 3.3.2 проведемо аналіз наявності, складу та структури поточних активів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр. (табл. 3.3.3).

Таблиця 3.3.3

Аналіз наявності, складу та структури поточних активів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 рр.

№ з/п	Показники	2018 рік		2019 рік		Відхилення	
		тис. грн.	у %	тис. грн.	у %	Абсолютне, тис. грн.	Темп росту, %
A	B	C	D	I	F	G	H
1	Поточні активи	123377	100	116326	100	-7051	94,3
2	З них:						
3	Виробничі запаси	12843	10,4	15470	13,3	2627	120,4
3.1.	В т.ч. МШП	1025	7,9	1842	11,9	817	179,7
4	Незавершене виробництво	405	0,3	204	0,2	-201	50,4
5	Готова продукція	22644	18,3	1213	1,1	-21431	5,3
6	Товари	3	0,1	4	0,1	1	1133,3
7	ДЗ за продукцію, товари, роботи, послуги	65218	52,8	71083	61,1	5865	109,0
8	Гроші та їх еквіваленти	22264	18,1	28352	24,3	6088	127,3

Як видно з даних табл. 3.3.3 рівень поточних активів цукрокомбінату «Красний» (за певними головними статтями активів підприємства) зменшився у 2019 році порівняно з 2018 роком на 7051 тис. грн. або на 5,7%. Таке скорочення активів здебільшого виникло внаслідок зменшення величини готової продукції на 21431 тис. грн. та обсягу незавершеного виробництва в розмірі 201 тис. грн. Наубільшу питому вагу серед активів на Линовицькому цукрокомбінаті «Красний» займає дебіторська заборгованість за готову продукцію, товари, роботи та послуги. Так її величина у 2019 році становила 71083 тис. грн., що становить 61,1% всіх активів, а порівняно з 2018 роком її величина зросла на 5865 тис. грн. або на 9%. Керівництву даного підприємства необхідно звернути на це увагу для уникнення подальшого зростання боргів дебіторів, які не вчасно розраховуються по своїм зобов'язанням, що в свою чергу негативно впливає на фінансовий стан цукрокомбінату. Що стосується розміру МШП ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»», то їх питома вага у складі виробничих запасів на кінець 2019 року зросла у порівнянні з 2018 роком на 817 тис. грн. Таке зростання обумовлене придбанням нового спецодягу, спецвзуття для робітників даного цукрокомбінату.

На наступному етапі проведення економічного аналізу активів підприємства, у тому числі МШП, необхідно провести аналіз наявності, структури і руху МШП. Макет таблиці на базі якого проводиться такий аналіз відображено у таблиці 3.3.4.

Таблиця 3.3.4
Макет таблиці аналізу наявності, структури та руху МШП [54]

Малоцінні швидкозношувані предмети	Базисний рік		Звітний рік		Абсолютне відхилення		Темп росту, %
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Тис. грн	У пунктах структури, %	
А	В	С	Д	І	Ф	Г	Н
1. Інструменти	ОСВ по Рах. 22	B1/B5 *100	ОСВ по Рах. 22	D1:D5 *100	1D - 1B	1I - 1C	1D/1B* 100
2. Спецодяг	ОСВ по Рах. 22	B1/B5* 100	ОСВ по Рах. 22	D2:D5 *100	2D - 2B	2I - 2C	2D/2B* 100
3. Інвентар	ОСВ по Рах. 22	B1/B5* 100	ОСВ по Рах. 22	D3:D5 *100	3D - 3B	3I - 3C	3D/3B* 100
4. Інші види МШП	ОСВ по Рах. 22	B1/B5* 100	ОСВ по Рах. 22	D4:D5 *100	4D - 4B	4I - 4C	4D/4B* 100
5. Усього	Σ(B1:B4)	100	Σ(D1:D4)	100	5D - 5B	-	5D/5B* 100

На базі макету табл. 3.3.4 проведемо аналіз наявності, структури та руху МШП на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» (табл. 3.3.5). За відсутності реальної інформації по МШП з ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» аналіз проводиться на умовних даних.

Таблиця 3.3.5
Аналіз наявності, структури та руху МШП на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 р. (умовний приклад)

Малоцінні швидкозношувані предмети	2018 рік		2019 рік		Абсолютне відхилення		Темп росту, %
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Тис. грн	У пунктах структури, %	
А	В	С	Д	І	Ф	Г	Н
1. Інструменти	320	31,2	430	23,3	110	-7,9	134,4
2. Спецодяг	577	56,3	1100	59,7	523	3,4	190,6
3. Інвентар	100	10,3	290	15,7	190	5,4	290,0
4. Інші види МШП	28	2,2	22	1,3	-3	-1,3	88,0
5. Усього	1025	100	1842	100	817	-	179,7

Аналізуючи дані табл. 3.3.5, видно, що у 2019 році обсяг МШП збільшився порівняно з 2018 роком на 79,7%, що становить 817 тис. грн., таке збільшення обумовлене придбанням нового спецодягу та спецвзуття для працівників підприємства. Величина витрат на придбання спецодягу на цукрокомбінаті збільшилась у 2019 році порівняно з 2018 роком на 523 тис. грн. або на 90,6%. Спецодяг серед усіх малоцінних та швидкозношуваних предметів займає на цукрокомбінаті найбільшу питому вагу. У 2019 році питома вага спецодягу становила 59,7% від вартості усіх МШП, а у 2018 році відповідно – 56,3%. Таким чином величина даного показника зросла на 3,4% порівняно з 2018 роком.

Ефективність використання оборотних активів підприємства залежить від швидкості їх обертання яку характеризують три показники: коефіцієнт обертання оборотних активів (у тому числі МШП), коефіцієнт закріплення та тривалість одного обороту в днях. Визначення даних показників відображено у макеті таблиці 3.3.6.

Для проведення аналізу швидкості обертання оборотних активів (ефективності їх використання) необхідно пройти наступні етапи [39, 47]:

- за паралельні періоди часу (наприклад, базисний та звітний роки) визначаються показники оборотності оборотних активів;
- розрахунок абсолютного і відносного відхилень по кожному показнику ефективності обертання оборотних засобів;
- оцінити рівень змін, які відбулися у звітному періоді щодо ефективності використання оборотних активів (в тому числі МШП);
- розрахунок вартості активів підприємства, які були залучені або вивільнені з обороту у наслідок прискорення або відповідно уповільнення їх обертання. Такі розрахунки проводяться як в цілому по всім видам оборотних активів так і по кожному виду окремо. Прискорення оборотності активів супроводжується їх вивільненням з обороту, а уповільнення оборотних активів супроводжується додатковим залученням активів в оборот підприємства.

Методика проведення аналізу ефективності використання оборотних активів, в тому числі і МШП наведена у аналітичній таблиці 3.3.6.

Таблиця 3.3.6.

Макет таблиці аналізу ефективності використання оборотних активів підприємства [54]

№ зп	Показник	Базисний рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
A	B	C	D	I	F
1	Виробничі запаси	Ф.№1 р. 1101	Ф.№1 р. 1101	1D – 1C	1D/1C*100
2	У т.ч. МШП	ОСВ рах. 22	ОСВ рах. 22	2D – 2C	2D/2C*100
3	Готова продукція	Ф. №1 р.1103	Ф. №1 р.1103	3D – 3C	3D/3C*100
4	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Ф.№1 р. 1125	Ф.№1 р. 1125	5D – 5C	5D/5C*100
5	Гроші та їх еквіваленти	Ф.№1 р. 1165	Ф.№1 р. 1165	6D – 6C	6D/6C*100
6	Чистий дохід від реалізації продукції	Ф.№2 р.2000	Ф.№2 р.2000	7D – 7C	7D/7C*100
8	Коефіцієнт обертання:				
8.1	Виробничих запасів	C7/C1	D7/D1	8.1D – 8.1C	8.1D/8.1C*100
8.2	МШП	C7/C2	D7/D2	8.2D – 8.2C	8.2D/8.2C*100
8.3	Готової продукції	C7/C3	D7/D3	8.3D – 8.3C	8.3D/8.3C*100

A	B	C	D	I	F
8.4	Дебіторської заборгованості	C7/C4	D7/D4	8.4D – 8.4C	8.4D/8.4C*100
8.5	Грошей та їх еквівалентів	C7/C5	D7/D5	8.5D – 8.5C	8.5D/8.5C*100
9	Тривалість 1 обороту в днях:				
9.1	Виробничих запасів	360/C8.1	360/D8.1	9.1D – 9.1C	9.1D/9.1C*100
9.2	МШП	360/C8.2	360/D8.2	9.2D – 9.2C	9.2D/9.2C*100
9.3	Готової продукції	360/C8.3	360/D8.3	9.3D – 9.3C	9.3D/9.3C*100
9.4	Дебіторської заборгованості	360/C8.4	360/D8.4	9.4D – 9.4C	9.4D/9.4C*100
9.5	Грошей та їх еквівалентів	360/C8.5	360/D8.5	9.5D – 9.5C	9.5D/9.5C*100

На основі макету аналітично-розрахункової табл. 3.3.6 проведемо практичний аналіз ефективності використання оборотних активів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 роки (табл. 3.3.7).

Таблиця 3.3.7

Аналіз ефективності використання оборотних активів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» за 2018-2019 роки

№ зп	Показник	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
A	B	C	D	I	F
1	Виробничі запаси	12843	15470	2627	120,4
2	У т.ч. МШП	1025	1842	817	179,7
3	Готова продукція	22644	1213	-21431	5,3
4	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	65218	71083	5865	109,0
5	Гроші та їх еквіваленти	22264	28352	6088	127,3
6	Чистий дохід від реалізації продукції	182308	265903	83595	145,8
8	Коефіцієнт обертання:				
8.1	Виробничих запасів	14,2	17,2	3	121,1
8.2	МШП	177,8	144,4	-33,4	81,2
8.3	Готової продукції	8,1	219,2	211,1	3біл. у 27 раз
8.4	Дебіторської заборгованості	2,8	3,7	0,9	132,1
8.5	Грошей та їх еквівалентів	8,2	9,4	1,2	114,6
9	Тривалість 1 обороту в днях:				
9.1	Виробничих запасів	25,3	20,9	-4,4	
9.2	МШП	2,0	2,5	0,5	
9.3	Готової продукції	44,4	1,6	-42,8	
9.4	Дебіторської заборгованості	128,6	97,3	-31,3	75,7
9.5	Грошей та їх еквівалентів	43,9	38,3	-5,6	87,2

Виходячи з даних табл. 3.3.7, можна зробити висновок, що на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у 2019 році спостерігається прискорення обертання оборотних засобів. Так швидкість обертання готової продукції збільшилась у 27 раз, виробничих запасів на 3 оберти, а от щодо малоцінних та швидкозношуваних предметів, то кількість їх обертів за 2019 рік скоротилась на 33,4 або на 18,8%, а тривалість одного обороту уповільнилась на 0,5 днів.

При проведенні аналізу показників ефективності оборотних активів було виявлено, що Линовицький цукрокомбінат «Красний» ефективно використовує свої МШП малоцінні та швидкозношувані предмети. Кількість обертів, що здійснили малоцінні та швидкозношувані предмети у 2019 році становить 144 оберти. Як видно з табл. 3.3.7 їх оборотність у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилась на 33 оберти, але при цьому кількість активів цукрокомбінату збільшується, що в свою чергу, призводить до залучення додаткових МШП в оборот підприємства. Хоча сума залучених МШП не дуже велика, було б непагано збільшити їх у подальшому, що в свою чергу вплине на зростання рівня ефективності використання малоцінних та швидкозношуваних предметів підприємства, а це в свою чергу, приведе до підвищення ділової активності та фінансової стійкості даного цукрокомбінату.

3.4. Теоретичні основи аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів

Відповідно пункту 2 розділу II П(С)БО 9 «Запаси» **малоцінні швидкозношувані предмети (МШП)** – це предмети праці, які використовуються підприємством на протязі періоду, що не більше одного року або на протязі нормального операційного циклу не залежно від вартості таких предметів праці й відносяться, для цілей бухобліку, до складу запасів [11].

Таким чином, аудит МШП, як правило, проводиться аналогічно аудиту запасів. В силу ряду особливостей, які виходять із визначення малоцінних та швидкозношуваних предметів, їх призначення та використання він буде мати певні особливості проведення.

Основними предметами дослідження аудитора при проведенні аудиту МШП є [43, 54]:

- відповідні нормативні документи, які регламентують ведення обліку МШП;
- обґрунтованість та доцільність вибору у обліковій політиці підприємства організаційних, методичних та технічних аспектів щодо обліку МШП;
- методи існуючого внутрішнього контролю, які використовуються на підприємстві для перевірки відхилень від фактичної наявності і залишків МШП;
- облік руху МШП на бухгалтерських рахунках;
- терміни проведення інвентаризації запасів, у тому числі МШП, а також порядок оформлення її результатів;
- правильність оформлення договорів про матеріальну відповідальність із особами, яким були передані під звіт товарно-матеріальні цінності, включаючи МШП;
- наявність наказів про постійно діючі інвентаризаційні комісії та їх склад.

Після ознайомлення з вище наведеними об'єктами аудиту МШП між аудитором та підприємством укладається договір на проведення аудиту.

При проведенні аудиту МШП аудитор використовує наступні методи перевірки: опитування, порівняння, підрахунок, документальна перевірка, вибіркове дослідження.

Метою аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів є встановлення міри достовірності даних первинного обліку щодо їх наявності та руху, повноти і своєчасності відображення даних по МШП у зведених документах й облікових регістрах; а також правильність ведення бухгалтерського обліку МШП згідно облікової політики підприємства; а також достовірність відображення записів по МШП у звітності підприємства.

При проведенні аудиту МШП виділяють наступні завдання [26, 30]:

- перевірити фактичну наявність МШП на підприємстві згідно існуючих первинних документів;
- перевірити повноту оприбуткування МШП і наявність усіх документів, що підтверджують їх придбання;
- перевірити правильності оформлення операцій як з надходження так і вибуття МШП;
- перевірити правильність визначення первісної вартості МШП при їх придбанні згідно чинного законодавства України;
- перевірити організацію складського господарства щодо стану збереження МШП;
- перевірити правильність експлуатації МШП;
- перевірити правильність зберігання, використання і погашення довіреностей;
- провести аудит своєчасності претензій, які виставляються щодо якості та кількості МШП;
- аудит законності списання МШП;
- аудит правильності ведення як синтетичного так і аналітичного обліку МШП, а також повноти відображення господарських операцій в обліку та звітності;
- аудит дотримання податкового законодавства щодо операцій з МШП;
- аудит правильності проведення інвентаризації МШП.

Основні джерела інформації для проведення аудиту МШП є [43, 54]:

1. Наказ про облікову політику підприємства.
2. Первинні документи з обліку МШП.
3. Облікові реєстри - журнали № 3, 5, 5-А.
4. Документи попередніх перевірок (акти, довідки та інше).
5. Фінансова звітність підприємства (форма №1 та №5).

При проведенні аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів на початку укладається договір між аудитором і замовником, далі відбувається узгодження взаємних інтересів та вигод, встановлюються терміни виконання аудиторської перевірки, а також вартість аудиторських послуг. Далі аудитор визначає методичні прийоми щодо проведення аудиторської перевірки МШП та складає програму проведення самої перевірки. Після аудиту проводиться узагальнення результатів проведеної перевірки та складається аудиторський звіт та висновок.

Для здійснення аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів аудитор застосовує необхідний комплекс органолептичних, документальних та розрахунково-аналітичних методів. Ці прийоми передбачають застосування різних обчислювально-

розрахункових та логічних процедур за допомогою яких складаються порівняльні відомості, порівняльні таблиці, таблиці з накопиченням даних за певні періоди, а також виявлення фактів порушення законодавства з обліку МПП.

Послідовність проведення аудиту МПП відображено на рисунку 3.4.1.

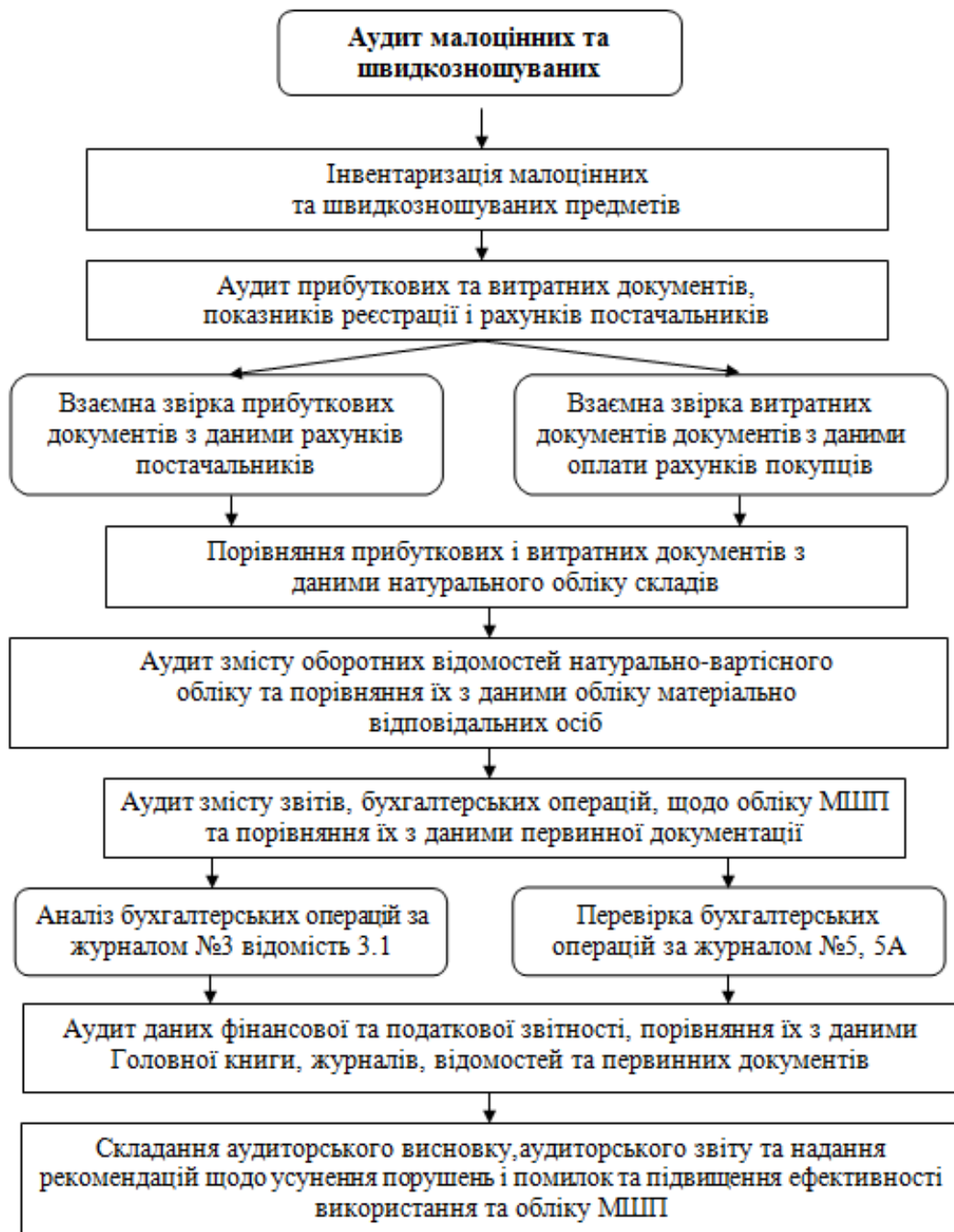

Рис. 3.4.1. Послідовність проведення аудиту МПП [39, 54].

При проведенні аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів аудитор обов'язково повинен скласти план і програма проведення аудиту МПП (табл. 3.4.1 та 3.4.2).

Після того як аудитор закінчив процесу планування аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів, план і програма оформлюються документально та підписуються керівництвом підприємства у встановленому порядку.

План проведення аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів

№ зп	Перелік робіт і послуг, які були заплановані аудитором	Строки виконання у 2018 році
1.	Ознайомлення з підприємством клієнта. Оцінка аудиторського ризику та його компонентів. Вибір стратегії аудиту МШП та об'єму робіт.	01.02-07.02
2.	Вирішення питань договору і обмін з клієнтом листом-зобов'язанням.	08.02.-10.02
3.	Укладення договору проведення аудиту МШП	11.02
4.	Уточнення стратегії аудиту МШП та обсягу робіт, а також розрахунок суттєвості. Розробка програми аудиту МШП. Розрахунок витрат часу на проведення аудиту МШП.	12.02.-18.02.
5.	Затвердження програми аудиту, істотних та загальних процедур	19.02
6.	Збирання аудиторських свідчень і документування перевірки МШП. Оцінка отриманих аудиторських свідчень. Оцінка зробленої вибірки. Коригування програми аудиту МШП та її виконання. Тестування контрольних процедур. Підтвердження щодо правильності вибраної стратегії аудиту МШП (у разі не підтвердження, аудитор здійснює зміну запланованого об'єму тестів підтвердження). Збір аудиторських свідчень згідно переглянутого (запланованого) об'єму. Документування аудиту МШП і оцінка свідчень.	20.02.-26.02
7.	Групування виявлених помилок з обліку МШП. Формування робочого листка по можливим виправленням. Аналіз суттєвості виявлених невикорисованих помилок. Перевірка узгодженості показників після виправлень. Оформлення контрольного листа завершення аудиту МШП. Вибір аудиторського висновку й складання аудиторського звіту. Оцінка результатів роботи і розробка плану удосконалень.	27.02.
8.	Пред'явлення керівництву підприємства аудиторського звіту та висновку про проведення аудиту МШП, їх підпис	28.02.

Таблиця 3.4.2

Програма проведення аудиту МШП

№ зп	Стадії проведення	Аудиторські процедури	Робочі документи аудитора
1	2	3	4
1	Перевірка організації контролю, документального оформлення операцій з малоцінними та швидкозношуваними предметами	<p>1. Аудит відповідності даних аналітичного обліку МШП даним синтетичного обліку, а також даним фінансової звітності і Головної книги.</p> <p>2. Перевірка фактичної наявності МШП.</p> <p>3. Аудит організації складського обліку і стану збереження МШП.</p> <p>4. Перевірка повноти оприбуткування МШП, наявність документів, які підтверджують їх придбання.</p> <p>5. Аудит організації зберігання, використання і погашення довіреностей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - необхідно перевірити прибуткові документи, можливо траплялися випадки передачі довіреностей іншим особам або зміни у назвах постачальників або покупців; 	Акт інвентаризації, хронологічний список покупців і замовників

1	2	3	4
		<ul style="list-style-type: none"> - провести звірку даних графи «Відмітка про використання довіреностей» журналу з обліку довіреностей ф.М-3 із даними первинних документів щодо оприбуткування МШП; - аудит своєчасної здачі до бухгалтерії невикористаних довіреностей за звітний період. 	
2	Аудит організації і оформлення документації щодо надходження та списання МШП	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перевірити правильність оформлення надходження і списання МШП: <ul style="list-style-type: none"> - аудит записів у первинних документах із записами карток складського обліку; - провести взаємну звірку матеріального звіту із рахунків-фактур і накладних; - аудит кореспонденції рахунків з обліку МШП у Головній книзі. 2. Перевірити законність списання МШП. 3. Вивчити стан матеріальної відповідальності за збитки, надані підприємству, а також перевірити наявність договору про матеріальну відповідальність. 4. Аудит своєчасності пред'явлення претензій за кількістю та якістю МШП 	Акт інвентаризації
3	Аудит достовірності й правильності відображення у обліку інформації про МШП	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перевірити достовірності інформації про МШП, які відображаються у фінансовій звітності. 2. Перевірка правильності визнання МШП активами підприємств згідно П(с)БО 9. 3. Перевірити правильність визначення первісної вартості МШП при їх придбанні. 	Робочі записи аудитора
4	Перевірка правильності відображення інформації про МШП у фінансовій звітності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перевірити правильність відображення в бухгалтерському обліку одиниці обліку МШП. 2. Перевірити достовірність даних по залишкам МШП у фінансовій звітності. 	Робочі записи аудитора
5	Складання реєстрів щодо виявлених порушень при аудиті	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виявлення помилок при веденні бухгалтерського обліку МШП. 2. Складання аудиторського звіту. 	Робочі записи аудитора

Програма проведення аудиту МШП виступає в ролі докладної інструкції для асистентів аудитора, для керівників аудиторської організації, а також аудиторської групи вона є одночасно і засобом контролю якості роботи.

Аудитор документально складає і оформляє програму аудиту МШП, потім позначає номером або кодом кожен проведений аудиторську процедуру. Це робиться для того, щоб в подальшому мати можливість у процесі аудиту МШП посилатися на них у своїх робочих документах. Аудиторська програма складається аудитором, як правило, у вигляді тестів засобів контролю та у вигляді програми аудиторських процедур.

Таким чином, базуючись на вищенаведеній схемі проведення аудиту МШП, а також плану і програми аудиту МШП можна виділити основні етапи його проведення (рис. 3.4.2).

Рис. 3.4.2. Основні етапи проведення аудиту МШП [21, 30, 43].

На початку аудиту, аудитор повинен перевірити стан зберігання МШП, оскільки цілісність МШП залежить саме від умов зберігання та використання. Аудитор з'ясовує наявність умов для зберігання МШП, кількість та розміщення складських приміщень, забезпеченість пожежно-охоронною сигналізацією та інше.

Після цього аудитор доцільно провести тестування у спеціальній анкеті і визначити, проводити повну або часткову інвентаризацію МШП, або необхідно провести суцільну документальну перевірку окремих напрямків руху МШП або, можливо, обмежитися вибірковою перевіркою.

На цьому етапі всі висновки робляться базуючись на вивчені систем внутрішнього контролю, бухгалтерського обліку, що існують на підприємстві, по анкеті тестів перевірки стану внутрішнього контролю та системи обліку МШП. Аудитор фіксує результати проведеної інвентаризації та складає порівняльну відомість результатів проведеної інвентаризації. Також на цьому етапі проводиться перевірка правильності відображення в обліку виявлених нестач МШП.

Далі проводиться перевірка повноти оприбуткування, правильності списання, оцінки та обліку МШП. Після перевірки фактичної наявності МШП аудитор починає документальну перевірку правильності їх оцінки при надходженні.

При проведенні аудиту щодо руху МШП, спочатку проводиться перевірка правильності їх оприбуткування на підприємстві. На даному етапі аудитор використовує метод зустрічної і нормативної перевірки первинної документації, а також відповідних облікових регістрів із обліку МШП. Неповне оприбуткування МШП призводить до утворення не відображених в бухобліку їх залишків. В даному випадку, аудитор необхідно провести порівняння дані прибуткових документів із даними супровідних документів від постачальника, таких як рахунок-фактура, товарно-транспортна накладна, видаткова накладна. Якщо при оприбуткуванні МШП виникли розбіжності необхідно скласти приймальний акт та акт-претензійний, що надається постачальнику.

Крім того, трапляються випадки, коли тривалий час суми по МШП, без задоволення позивача та без розслідувань, списуються на витрати підприємства за довідкою бухгалтерії, яка складається головним бухгалтером, тому аудиторі необхідно звернути на це ретельну увагу.

Результати аудиту з надходження МШП доцільно узагальнити в робочому документі (табл. 3.4.3).

Таблиця 3.4.3

Робочий документ аудитора за результатами перевірки надходження МШП

Зміст господарської операції	Дата операції	Документ, (сума, грн.)			Головна книга по рахунку 112	Журнал	Відхилення (+-), грн.
		Договір	Рахунок-фактура	Накладна			
1	2	3	4	5	6	7	8

Джерело: розроблено автором за [21, 30, 39]

При проведенні аудиту щодо повноти оприбуткування МШП, а також наявності відповідних первинних документів, які підтверджують їх придбання аудитор перевіряє:

1. Дотримання на підприємстві порядку приймання і оформлення документації з надходження МШП.

2. Чи повністю оприбутковані МШП, які були зазначені у документах постачальника (звіряються конкретні назви та період, коли відбулось надходження).

3. Чи відповідає фактична якість МШП, яка зазначена у прибуткових документах, тій якості, яка зазначена у рахунках-фактурах, сертифікатах постачальника?

При проведенні аудиту правильності обліку МШП аудитор повинен приділити увагу перевірці первинної документації. При цьому ним проводиться оцінка правомірності використання тих чи інших форм документів (чи були використані уніфіковані форми; чи вказані обов'язкові реквізити). Далі перевіряється дотримання порядку заповнення первинних документів та правильність їх оформлення (чи заповнені всі обов'язкові реквізити; чи проставлені всі підписи; чи були застереження про виправлені помилки; чи оформлені первинні документи у момент здійснення господарської операції; чи дотримується на підприємстві графік документообігу) [26].

При перевірці документів аудитор повинен провести взаємну звірку укладених договорів, виписаних накладних, рахунків-фактур, прибуткових ордерів щодо ідентичності ряду показників - номенклатури, ціни та кількості, дати оприбуткування МШП та інше. Далі аудитор за даними журналу №5 проводить перевірку правильності відображення в облікових регістрах оприбуткованих малоцінних та швидкозношуваних предметів [54].

Проводячи порівняння кількісних показників існуючих оригіналів рахунків-фактур, сертифікатів та специфікацій постачальника, приймальних актів аудитор встановлює, чи всі МШП були оприбутковані за актами приймання.

Проводячи зустрічну перевірку документів, які відображають надходження МШП, з відповідними документами постачальника, дає можливість аудиторі виявити факти неоприбуткування малоцінних та швидкозношуваних предметів, або, можливо, оприбуткування їх в меншій кількості.

Перевіряючи реальність операцій, щодо обліку МШП, аудитор необхідно перевірити наявність договорів на поставку МШП, правильність їх зберігання та використання, провести порівняння даних відображених у документах по оплаті постачальникам, із даними документів на оприбуткування МШП.

Також, особливу увагу, аудитор повинен звернути на правильність обчислення та відображення в обліку ПДВ, що включено у вартість МШП. Аудитор перевіряє чи виділено суми ПДВ у первинних облікових документах (накладних, рахунках-фактурах, ПКО, актах виконаних робіт та інше), які підтверджують вартість придбаних або проданих МШП.

Іноді малоцінні та швидкозношувані предмети купуються матеріально-відповідальними особами через довіреність, тому аудитор повинен провести перевірку організації контролю за зберіганням та використанням довіреностей. При цьому перевіряється правильність нумерації аркушів книг довіреностей, наявність їх реєстрації у журналі із бухгалтерського обліку виданих довіреностей. При цьому аудитор повинен звернути увагу на те, щоб всі довіреності, що видаються були повністю заповненими. Далі аудитор повинен провести перевірку погашених довіреностей. Він порівнює дані граф «Відмітка про виконання довіреностей» у журналі обліку довіреностей та первинних документів, які складаються при надходженні МШП. В даному випадку, аудитор повинен перевірити чи не були видані нові довіреності тим особам, які не відзвітувались про використання довіреностей, які були отримані раніше. Далі аудитор перевіряє своєчасність здачі в бухгалтерію підприємства довіреностей, які були не використані. Невикористані довіреності повинні повертатися на наступний день після закінчення терміну їх дії, а про це робиться відмітка в корінці книги довіреностей або у журналі їх обліку [28].

Проводячи аудит дотримання умов, які забезпечують збереження малоцінних і швидкозношуваних предметів, аудитор визначає наступні моменти:

- чи достатньо на підприємстві складських приміщень та їх оснащення для забезпечення відповідних умов зберігання МШП;
- наявність підписаних із кладівниками договорів про повну матеріальну відповідальність;
- дотримання порядку документального оформлення операцій з руху МШП;
- порядок маркування спецодягу, спецвзуття та інших МШП перед відпуском їх в експлуатацію;
- стан та ефективність інвентаризаційної роботи на підприємстві.

У процесі проведення аудиту проводиться перевірка облікових даних щодо малоцінних швидкозношуваних предметів у межах бухгалтерського і складського обліку. За основі даних такої перевірки, аудитор доцільно скласти відповідний робочий документ (табл. 3.4.4).

Таблиця 3.4.4

Робочий документ аудитора за результатом перевірки відповідності даних бухгалтерського обліку та складського обліку МШП

Дані бухгалтерії на підставі первинних документів з обліку МШП, грн	Дані складського обліку МШП, грн	Результат інвентаризації МШП за актом інвентаризації і порівняльної відомості, грн	Відхилення, грн.
1	2	3	4

Розроблено автором на підставі [26, 39, 43]

Останнім етапом проведення аудиту малоцінних та швидкозношуваних предметів є перевірка відповідності перенесення залишків з Головної книги до фінансової звітності підприємства. При цьому, результати такої перевірки, аудитором доцільно узагальнити в робочому документі (табл. 3.4.5).

Таблиця 3.4.5

Робочий документ аудитора за результатами перевірки вірності перенесення залишків з облікових регістрів до форм фінансової звітності

Бухгалтерська довідка, грн.	Головна книга по рахунку 22	Баланс (Звіт про фінансовий стан), грн.	Відхилення, грн.
1	2	3	4

Розроблено автором на підставі [26, 39, 43]

Найбільш типові порушення при здійсненні операцій з МШП є [54]:

- неправильна організація складського господарства та зберігання МШП;
- придбання непотрібних МШП;
- порушення правил приймання вантажів;
- неправильне визначення та оформлення нестач;
- неповне оприбуткування МШП, які надійшли на підприємство;
- необґрунтовані претензії до постачальників;
- порушення порядку проведення інвентаризації МШП;
- привласнення МШП;
- заміна нових МШП старими;
- незадовільна постановка бухгалтерського обліку.

Найбільш типові недоліки при проведенні інвентаризації МШП:

- порушення строків проведення інвентаризації МШП;
- неякісне проведення інвентаризації: включення в інвентаризаційний опис неперевірених залишків цінностей;
- приймання і відпуск МШП в період проведення інвентаризації і при цьому не робляться спеціальні позначки у первинних документах;
- неправильне оформлення документів – відсутність в інвентаризаційному описі та порівняльній відомості даних про матеріально-відповідальних осіб (прізвища, імені, по-батькові) та членів комісії;
- відсутність в інвентаризаційному описі дати щодо проведення інвентаризації;
- відсутність порівняльної відомості;
- відсутність в інвентаризаційному описі загальних підсумків, кількості й суми;
- несвоєчасне оформлення результатів проведеної інвентаризації та несвоєчасне відображення цих результатів у бухгалтерському обліку;
- проведення інвентаризації некомпетентними в її проведенні особами.

Загальні висновки і пропозиції

На кожному підприємстві або організації існує велика кількість малоцінних засобів, що відносяться до швидкозношуваних предметів. За своїм економічним призначенням такі предмети аналогічні до основних засобів але їх облік ведеться окремо. До малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) відносять предмети, які мають термін служби менш як один рік (незалежно від їх вартості) або їх вартість менша від встановленої норми за одиницю (незалежно від строку служби).

На практиці не існує єдиного нормативного документу, який би встановлював правила та загальні принципи ведення обліку МШП. Тому, основні методологічні засади щодо формування в бухобліку повної інформації про МШП, а також її розкриття у фінзвітності визначає П(С)БО 9 «Запаси» і МСБО 2.

Вивчаючи теоретичні і практичні дослідження щодо питання організації обліку МШП видно, що йому приділяється недостатньо уваги. Таким чином, на практиці бухгалтерам складно дотримуватися методичних принципів ведення їх обліку, у фінзвітності неправильно відображається їх наявність, існують помилки при їх оприбуткуванні та списанні, є проблеми в обліку щодо зміни їх вартості у процесі експлуатації, правильності віднесення до витрат. Причиною даних проблем є нестабільність і неоднозначність трактування законодавчої бази в Україні.

МШП визначаються активами підприємства у випадку, якщо існує ймовірність отримання у майбутньому економічних вигод, що пов'язані з їх використанням і їх вартість може бути достовірно визначена.

Виділення в окрему групу МШП зі складу основних засобів зумовлено двома причинами. По-перше, таке розмежування дозволяє очистити категорію основних засобів від дрібних предметів праці. При такому виокремленні МШП зі складу основних засобів, залишаються лише предмети, які утворюють виробничо-технічну базу підприємства. По-друге, подібне виокремлення надає підприємству можливість придбання або оновлення МШП за рахунок власних оборотних коштів так само як і матеріали. А от основні засоби оновлюється шляхом капітальних вкладень за рахунок спеціального фінансування. Таким чином, за своїм характером малоцінні та швидкозношувані предмети є аналогічними основним засобам, а з точки зору порядку їх придбання – аналогічні матеріалам.

Бухгалтерський облік малоцінних та швидкозношуваних предметів ведеться на рахунок № 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети». За дебетом рахунку №22 відображається придбання або виготовлення МШП за їх первісною вартістю. За кредитом рахунку №22 відображається відпуск МШП у експлуатацію за їх обліковою вартістю, що списується витратні рахунки підприємства. Також за кредитом рахунку №22 відображається списання нестач та втрат МШП від їх псування.

Основними регістрами з обліку МШП є журнал 3 у I розділі якого відображаються дебетові обороти за рахунком №22 та журнал №5 у III розділі якого відображаються кредитові обороти за рахунком №22.

Обліково-аналітичне забезпечення ефективності використання малоцінних і швидкозношуваних предметів

	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата	Загальні висновки і пропозиції	Номер Сторінки
Здобувач	Дюба В.В.				
Науковий керівник	Прохорова Л.І.				
Завідувач кафедри	Чернелевський Л.М.				

Об'єктом дослідження при написанні дипломної роботи був ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»». На даному підприємстві випуск продукції у діючих цінах та натуральному вираженні зріс у 2019 році порівняно з 2018 роком відповідно на 83115 тис. грн. та 1800 тис. грн., що у відсотках становить приріст 45,8% та 6,9%. Таке зростання обумовлене збільшенням площі посіву цукрових буряків та зростанням їх урожайності у 2019 році порівняно з попередніми роками. Із зростанням обсягів виробництва на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» збільшився і рівень чистого доходу від реалізації продукції. Так його рівень у 2019 році становив 265903 тис. грн., що на 83595 тис. грн. більше ніж у 2018 році. На даний показник вплинуло не лише збільшення обсягу виробництва і реалізації відповідно, але й незначне зростання ціни на цукор. По цукрозаводу «Красний» рівень середньої місячної зарплати збільшився у 2019 році порівняно з 2018 роком на 862 грн. або на 16,1%. Згідно форми № 1 «Баланс» середньорічна вартість основних засобів цукрокомбінату «Красний» збільшилася у 2019 році на 3157 тис. грн., що у відсотках склало 5,9%. Таке зростання відбулось за рахунок придбання нового обладнання. Зростання середньорічної вартості основних засобів цукрокомбінату вплинуло і на підвищення рівня ефективності їх використання, тобто на рівень фондівдачі. Так у 2019 році, її рівень становив 4,7 грн./грн., що на 1,3 грн./грн. більше ніж у 2018 році. В свою чергу, таке зростання відображає і більш ефективне використання основних засобів підприємства.

Середньорічні залишки обігових коштів зросли у 2019 році на 21255 тис. грн. або на 16,4% порівняно із 2018 роком. Таке збільшення є результатом зростання виробничих запасів на 5212 тис. грн.. та збільшенню дебіторської заборгованості за продукції, товари, роботи та послуги на 26842 тис. грн.. (згідно форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»). Виходячи з величезного приросту дебіторської заборгованості за готову продукцію зрозуміло, що покупці не розраховуються відразу за заключними договорами на поставку, що в подальшому може призвести до негативних фінансових результатів.

Середньорічна вартість активів ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у 2019 році зросла на 24103 тис. грн. або на 13,1%. Здебільшого це відбулось за рахунок зростання оборотних та необоротних активів.

Собівартість реалізованої продукції ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у 2019 році збільшилася на 69558 тис. грн. або на 37,3% порівняно з 2018 роком. Таке зростання відбулось за рахунок збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції даного підприємства. Рівень операційних витрат збільшився у звітному 2019 році на 18908 тис. грн. Таке зростання обумовлено збільшенням обсягів виробництва, а тому і збільшенням рівня матеріальних витрат рівень яких у 2019 році перевищив рівень у 2018 році на 22495 тис. грн.. Також на зростання операційних витрат вплинуло збільшення рівня витрат на оплату праці, величина яких згідно форми № 2 «Звіт про фінансові результати» зросла порівняно з 2018 роком на 1690 тис. грн.

За рахунок того, що ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у 2018 році був збитковим підприємством, показники рентабельності визначати не доцільно. У 2019 році становить 0,9%. Це дуже низький показник але порівняно з збитковістю минулих років говорить про позитивні зрушення у діяльності досліджуваного підприємства.

В цілому діяльність ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» має позитивні зрушення щодо розвитку, більшість показників відображають зростання ефективності використання ресурсів даного підприємства (і трудових, і матеріальних, і фінансових).

При проведенні економічного аналізу МШП на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» на початку проводився аналіз наявності оборотних активів до складу яких відносяться малоцінні та швидкозношувані предмети, проводився горизонтальний аналіз при якому було розраховано абсолютне і відносне відхилення сум оборотних активів; проаналізовані структура оборотних активів та окремо МШП після чого визначено динаміку, що відбулась у їх структурі. На наступному етапі проводився аналіз ефективності використання (швидкості обертання) оборотних засобів і зокрема малоцінних і швидкозношуваних предметів. При цьому були зроблені наступні висновки та пропозиції, що на ПАТ «Линовицький цукрокомбінат «Красний»» у 2019 році спостерігається прискорення обертання оборотних засобів. Так швидкість обертання готової продукції збільшилась у 27 раз, виробничих запасів на 3 оберти, а от щодо малоцінних та швидкозношуваних предметів, то кількість їх обертів за 2019 рік скоротилась на 33,4 або на 18,8%, а тривалість одного обороту уповільнилась на 0,5 днів.

При проведенні аналізу показників ефективності оборотних активів було виявлено, що Линовицький цукрокомбінат «Красний» ефективно використовує свої МШП малоцінні та швидкозношувані предмети. Кількість обертів, що здійснили малоцінні та швидкозношувані предмети у 2019 році становить 144 оберти. Оборотність МШП у 2019 році порівняно з 2018 роком зменшилась на 33 оберти, але при цьому кількість активів цукрокомбінату збільшується, що в свою чергу, призводить до залучення додаткових МШП в оборот підприємства. Хоча сума залучених МШП не дуже велика, було б непагано збільшити їх у подальшому, що в свою чергу вплине на зростання рівня ефективності використання малоцінних та швидкозношуваних предметів підприємства, а це в свою чергу, приведе до підвищення ділової активності та фінансової стійкості даного цукрокомбінату.

При проведенні перевірки МШП аудитору необхідно перевірити фактичну наявність МШП на підприємстві згідно існуючих первинних документів; повноту оприбуткування МШП і наявність усіх документів, що підтверджують їх придбання; правильність оформлення операцій як з надходження так і вибуття МШП; правильність визначення первісної вартості МШП при їх придбанні згідно чинного законодавства України; організацію складського господарства щодо стану збереження МШП; правильність експлуатації МШП; правильність зберігання, використання і погашення довіреностей; провести аудит своєчасності претензій, які виставляються щодо якості та кількості МШП; аудит законності списання МШП; аудит правильності ведення як синтетичного так і аналітичного обліку МШП, а також повноти відображення господарських операцій в обліку та звітності; аудит дотримання податкового законодавства щодо операцій з МШП; аудит правильності проведення інвентаризації МШП.

Перелік використаних літературних джерел

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 21.12.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://kodeksy.com.ua/pro_audit_finansovoyi_zvitnosti_ta_auditors_ku_diyal_nist.htm
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.12.1999 р. за № 893/4186 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», затверджений Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021
5. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, видання 2014 р. підготовлене IAASB та видане IFAC англійською мовою, перекладено українською мовою Аудиторською палатою України у 2015 р. [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Аудиторської палати України. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/891-mizhнародni-standartikontrolyu-yakosti-audituo-glyadu-inshogo-nadannya-vpevnenosti-ta-suputnikh-poslugvidannya-2014-roku>
6. Методичні рекомендації з обліку запасів, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0002201-07>
7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.02.2013 р. за № 336/22868 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / 123 Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
8. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291, у редакції наказу Міністерства фінансів України від 09.12.2011 за № 1591, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.12.2011 р. за № 1557/20295 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
9. Податковий кодекс України затверджений Верховною Радою України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за № 27/4248 (зі змінами та доповненнями)

[Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 02.11.1999 р. за № 751/4044 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0751-99>.

12. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.95 р. №88, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05.06.1995 р. за № 168/704 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

13. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879, зареєстровано в 124 Міністерстві юстиції України 30.10.2014 р. за № 1365/26142 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

14. Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.12.2006 р. № 1213, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26.12.2006 р. за № 1363/13237 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб- портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1363-06>

15. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.96 р. № 116 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF>

16. Баланс-Библиотека: Практическое руководство № 20 «Учет запасов: от сырья до готовой продукции» – Баланс-Клуб, 2015. – 95 с.

17. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: [учеб. пособ.] / Т.Б. Бердникова. – М., Ось-89, 2013. – 215 с.

18. Беспалов М.В. Фінансово-економічний аналіз господарської діяльності комерційних організацій (аналіз ділової активності): Навч.посібн. / М.В. Беспалов, І.Т. Абдукаримов. – М., Інфра, 2013 – 516 с.

19. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік : [підруч.] / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль : ТНЕУ, 2016. – 480 с

20. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / за редакцією проф. Ф. Ф. Бутиця. – 5-те вид., допов. і перероб. – Житомир : ПП «Рута», 2015. – 726 с.

21. Виноградова М.О. Аудит: навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидєєва – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 654 с.

22. Волкова Н.А. Сучасні проблеми розвитку економічного аналізу як інструменту ефективності діяльності: [монографія] / Н.А.Волкова, Р.М.Волчек, О.М.Гайдаєнко, Н.В. Мозгова та ін. – Одеса, 2012. – 292 с. 126

23. Всеукраїнська бухгалтерська професійна газета «Все про бухгалтерський облік» – [Електронний ресурс] – Режим доступу http://www.vobu.com.ua/primary_documents
24. Горлачук В. В. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства : [навчальний посібник] / В. В. Горлачук, О. Ю. Коваленко, С. М. Белінська. – Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – 308 с.
25. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романів Р.В. Бухгалтерський облік : [навчальний посібник] / Н.В. Гудзь, П.Н. Денчук, Р.В. Романів – К.: Центр навчальної літератури, 2019 – 424 с.
26. Давидов Г. М. Аудит : підручник / Г. М. Давидов – К.: Знання 2014 р. – 511 с.
27. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О. , Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: [навч. посіб.] / О.В. Єгорова. – Полтава : РВВД ПДАА, 2018. – 290 с.
28. Ільїна С.Б. Основи аудиту: Навчально-практичний посібник. – К.: Кондор, 2011 р. – 378 с.
29. Корягін М. В., Куцик П. О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності [Текст]: монографія / М. В. Корягін, П. О. Куцик. - Київ: Інтерсервіс, 2016. – 276 с.
30. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і методика аудиту: Навч. посіб. – 2-е вид. – К.: Каравела, 2015. – 560 с.
31. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту : [навч. посіб] / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча – К. : Каравела, 2014. – 568 с.
32. Кулик В.А., Левченко З.М. Облікова політика підприємства : [навч. посіб] / В.А. Кулик, З.М. Левченко - Центр навчальної літератури– 2020. – 238 с.
33. Лень В. С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: Навч. посібн. / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2018. – 608 с.
34. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік [підручник] / О.В. Лишиленко. – К.: Центр навчальної літератури. – 2017. – 670 с.
35. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік (частина І): Навч. посібник / В.Ф. Максимова. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 462 с.
36. Малишкін О.І. Облік і аудит податків в Україні (теорія, методологія, практика) [науково-практичний посібник] / О.І. Малишкін. – К.: ЦНЛ. – 2016. – 376 с.
37. Міщук Г.Ю., Джигар Т.М., Шишкіна О.О. Економічний аналіз: навч. посібник. – Рівне : НУВГП, 2017. – 156 с. Міщук Г.Ю., Джигар Т.М., Шишкіна О.О. Економічний аналіз: навч. посібник. – Рівне : НУВГП, 2017. – 156 с.
38. Мних Є.В. Фінансовий аналіз: [підручник] / Є. В. Мних, Н.С. Барабаш. – К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2014. – 536 с.
39. Огійчук М.Ф., Рагуліна І.І., Новіков І.Т. Аудит : [Навч.посібник], 3-тє вид., перероб. і допов. – К.: Алерта, 2016. – 752 с.
40. Отенко В. І. Теорія економічного аналізу: Навчальний посібник / Отенко В. І., Іванієнко В. В., Азаренков Г. Ф. – Х: ВД «ШЖЕК», 2015. – 344 с.
41. Пархоменко В. Удосконалення бухгалтерського обліку запасів / В. Пархоменко// Бухгалтерський облік і аудит: науково-практичний журнал. – 2016. – № 7-8. – С. 2-3.

42. Плаксієнко В.Я., Ю.А. Верига, В.А. Кулик. Облік, оподаткування і аудит. [навчальний посібник] / В.Я. Плаксієнко, Ю.А. Верига, В. А. Кулик – Центр навчальної літератури, 2019. – 509 с.
43. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит [навчальний посібник] / В.В. Рядська, Я.В. Петраков. – К.: Центр навчальної літератури. – 2018. – 416 с.
44. Савицька Г.В. Аналіз виробничо-фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств: Навч.пос. / Г.В.Савицька. – М.: Інфа, 2013. – 654 с.
45. Скрипник М.І., Галатенко А.М. Сучасний підхід до організації обліку запасів на підприємстві / М.І. Скрипник, А.М.Галатенко – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2015/9.pdf
46. Синькевич Н. І. «Економічний аналіз»: курс лекцій / укл. : Н. І. Синькевич. - Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2018. – 97 с.
47. Сопко В. Бухгалтерський облік : навч. посібн. для студ. спец. «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / В. Сопко та ін. – Тернопіль : Астон, 2012 р. – 496 с. 130
48. Сук Л.К. Фінансовий облік: навчальний посібник / Л.К. Сук, П.Л. Сук. — 3-тє вид., переробл. і доповн. —К.: Знання, 2016. — 663 с.
49. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: Підручник. – 7-ме вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2016. – 928 с.
50. Ткаченко Н.М. Оновлений план рахунків бухгалтерського обліку : навчально-практичний посібник / Н. М. Тка-ченко . - К. : Алерта, 2016. - 186 с.
51. Школьник І.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник / І. О. Школьник. - Київ : ЦУЛ, 2016. - 368 с.
52. Черниш С.С. Економічний аналіз [навчальний посібник] / С.С. Черниш. К.: ЦУЛ. – 2019. – 312 с.
53. Чернелевський, Л.М. Аналіз діяльності підприємств та банківських установ: фінансово-інвестиційний, стратегічний: підруч. / Л.М.Чернелевський, Н.Г.Слободян, О.В.Михайленко. –К.: Хай-Тек Прес, 2014–640с.
54. Чернелевський Л.М., Беренда Н.І. Аудит: теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 560 с.
55. Финансовый портал «Минфин» — источник деловой информации и сообщество потребителей финансовых услуг. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://minfin.com.ua/taxes/-/gospoper/bo_2_5_2_obliczapasy.html.

Д О Д А Т К И